

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

БІЛА КНИГА 2007

ОБОРОННА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Щорічник “Біла книга 2007: оборонна політика України” підготовлений авторським колективом Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил України.

За редакцією Центру Разумкова.

Щорічник “Біла книга” видається відповідно до Закону України “Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави” з метою систематичного інформування громадськості про діяльність Збройних Сил України, а також – про оборонну політику держави, проблеми, що виникають у цій сфері, та шляхи їх розв’язання.

Третє видання щорічника – “Біла книга-2007: оборонна політика України” – присвячене проблемам реформування та розвитку Збройних Сил України. У виданні висвітлюються поточний стан Збройних Сил та головні напрями подальшого військового будівництва, окреслені в Державній програмі розвитку Збройних Сил України на 2006-2011рр.

Для цивільних і військових фахівців у галузі військового будівництва, оборонної політики та політики безпеки, журналістів, викладачів і студентів профільних вузів та факультетів, а також для всіх, хто цікавиться станом і напрямками розвитку оборонної політики України.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ – ВЕРХОВНИЙ ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ПРО СТАБІЛЬНІСТЬ ОБОРОННОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України вітаю традицію видання “Білої книги”, яка є щорічним звітом перед громадськістю та міжнародною спільнотою про стан та перспективи розвитку національної армії.

Тенденції розвитку нашої держави у контексті ключових глобальних і регіональних викликів підводять нас до висновку про необхідність забезпечення на високому сучасному рівні захисту національних інтересів України.

Ми не маємо альтернативи створенню боєздатного високопрофесійного війська, спроможного вчасно і адекватно реагувати на виклики сучасності.

Це завдання – надпріоритетне для всіх органів державної влади і для всього суспільства. Його вирішення потребує комплексних зусиль і ретельних розрахунків, а головне – утвердження якісно нових підходів і навіть нової психології.

Професійність українських військових, високий рівень їх підготовки і відповідальності дістали гідну оцінку з боку наших партнерів, з якими ми проводили спільні заходи в рамках програми “Партнерство заради миру”, брали участь у міжнародних операціях з підтримання миру і стабільності.

Відбувається адаптація національної воєнної політики до нових міжнародних реалій. Знаковим тут є приєднання України до Багатонаціональних миротворчих сил у межах діяльності Ради міністрів оборони країн Південно-Східної Європи. Це рішення – перший конкретний крок на нашому шляху до досягнення стратегічної мети – повної інтеграції України до Організації Північноатлантичного договору як до механізму колективної безпеки. Це завдання визначено національною воєнною доктриною. Цей курс – непорушний.

Попереду у нас нелегка робота. Наполягаю на активізації узгодженої співпраці між усіма гілками влади з тим, щоб досягти помітного просування в питаннях, які впливають на боєздатність армії, а отже, і на захищеність наших громадян.

Повинні бути створені всі умови для того, щоб призов на строкову військову службу 2009 року став останнім в українській історії.

Має бути вирішений весь комплекс завдань, пов’язаних із фінансуванням військових потреб, і особливо – потреб переходу до формування професійної армії на контрактній основі. Це має бути одним з пріоритетів при доопрацюванні Державного бюджету України на 2008 рік і при підготовці бюджету на наступний рік.

Необхідно у стислі терміни вирішити завдання переоснащення Збройних Сил якісно новими зразками озброєнь і бойової техніки, які повністю відповідатимуть найвищим сучасним вимогам.

Потрібно зробити усе можливе для того, щоб відродити престиж військової служби в суспільстві, а умови цієї служби зробити справедливими і привабливими. Кожен військовий, від солдата до генерала має постійно відчувати надійну турботу з боку держави і суспільства.

Тільки так ми зможемо зберегти і примножити традиційно високу суспільну довіру до Збройних Сил.

Переконаний, що за злагодженої роботи Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України ми неодмінно досягнемо успіху.

Усі питання, пов'язанні із реформуванням оборонного сектора, переведенням армії на професійну основу, виконанням Державної програми розвитку Збройних Сил завжди будуть під моїм постійним і жорстким контролем.

Від щирого серця бажаю всім добра і щастя, злагоди та міцного здоров'я, нових звершень у благородній справі служіння Українському народові.

Президент України – Верховний Головнокомандувач
Збройних Сил України
Віктор ЮЩЕНКО

ВСТУПНЕ СЛОВО МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Дотримуючись принципів послідовності та системності інформування громадськості про Збройні Сили України, Міністерство оборони оприлюднює третє видання книги про життя, діяльність і проблеми української армії – Білу книгу-2007, яка продовжує традиції, закладені в попередніх випусках.

Минулий рік був для Збройних Сил України напруженим, насиченим важливими і конкретними справами, але неоднозначним за результатами.

Продовжувалася планова робота з підготовки Збройних Сил до виконання завдань за призначенням, встановлених Стратегічним замислом застосування Збройних Сил України.

Збільшилася кількість і якість заходів з бойової підготовки – польових занять і бойових стрільб підрозділів і частин Сухопутних військ, загальний наліт льотчиків Повітряних Сил та армійської авіації Сухопутних військ, перебування в морі кораблів Військово-Морських Сил.

Під час навчання з оперативного забезпечення та логістики “Артерія-2007” була вперше розгорнута система всебічного забезпечення дій Сухопутних військ, Повітряних Сил та Військово-Морських Сил. Цим навчанням доведено до логічного завершення черговий річний цикл підготовки військ (сил), який було оголошено Роком удосконалення оперативного і матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил, підвищення рівня безпеки військ (сил) та вибухопожежобезпеки баз, складів і арсеналів.

2007 року було започатковано повномасштабну участь в антитерористичній операції “Активні зусилля”. Корвети “Тернопіль” та “Луцьк” протягом трьох місяців виконували завдання в Середземному морі, а наступного року до операції приєднається фрегат “Гетьман Сагайдачний”.

Міністерством оборони започатковано проекти зі створення нових систем озброєнь і модернізації основних систем озброєнь.

Планово здійснюється професіоналізація Збройних Сил і перехід до комплектування військ (сил) військовослужбовцями за контрактом.

2007 року українське військо повністю позбулося нарядів військовослужбовців по кухні, солдати строкової служби отримали зручне взуття, а польова форма солдата – від рядового до генерала – була виготовлена з тканини однакової якості.

Дедалі зростає роль Збройних Сил у забезпеченні внутрішньої безпеки країни. Українські військовослужбовці беруть активну участь у ліквідації наслідків стихійних лих і техногенних катастроф, надаючи реальну допомогу цивільним відомствам і суспільству загалом. З огляду на соціальну значимість цих завдань, було вдосконалено систему реагування на надзвичайні ситуації невійськового характеру, створено новий формат цивільно-військових відносин у країні.

Отже, 2007 року було зроблено нові кроки на шляху створення сучасної армії європейського зразка. Армії, відкритої для суспільства, адекватної сучасним загрозам і вимогам, з чіткими і зрозумілими завданнями.

Водночас, забезпечення обороноздатності держави, крім суто військових, має багато політичних, економічних, соціальних і правових аспектів. Саме тому на певному етапі воєнних реформ на передній план виходять специфічні “цивільні” питання: оптимізація форм і механізмів фінансування Збройних Сил, модернізація господарського базису військової сфери, запровадження ефективних методів управління. Зрештою, на порядку денному – формування виразного гуманітарного вектора оновлення, коли забезпечення належних стандартів життя і служби військовослужбовців перетворюється на потужний фактор, що сприятиме успіху реформ.

З огляду на такі реалії, ми формуємо плани на майбутнє і ставимо перед собою нові завдання.

Буде продовжена робота з подальшої оптимізації структури Міністерства оборони та Генерального штабу, гармонізації їх діяльності. Генеральний штаб опікуватиметься суто військовими справами, найважливішими з яких є оптимізація чисельності війська, підвищення його професіоналізму, визначення потреб у новітніх видах озброєння та військової техніки для Збройних Сил зразка 2011 року. Головні зусилля Міністерства оборони будуть зосереджені на всебічному забезпеченні потреб Збройних Сил, діяльності військ (сил) та розв’язанні блоку соціально-економічних проблем, що накопичувалися протягом останніх років.

Суспільство вимагає від нас створення професійної армії протягом трьох років. Сьогодні однією з головних перешкод переходу армії на професійну основу є багатотисячна черга військовослужбовців на отримання житла. Вирішення цього питання є безумовним пріоритетом Міністерства оборони на найближчу перспективу.

Окрема й особлива увага надається військово-патріотичному вихованню захисників Вітчизни. Наша мета – зі школи сприяти професійному вибору юнаків і дівчат, спрямовувати та мотивувати їх до професійної військової служби, поповнення лав професійних Збройних Сил.

Стан справ у Збройних Силах та їх розвиток є фундаментальними питаннями державної політики забезпечення національної безпеки у воєнній сфері. Новосформований Уряд зробить усе для того, щоб кожен військовослужбовець почував себе гідно.

Українське суспільство шанує свої Збройні Сили, політичне керівництво держави, і особисто Президент України як Верховний Головнокомандувач, приділяють проблемам війська першочергову увагу. Саме це надає Міністерству оборони впевненості: реформи, що набуватимуть нової динаміки, знайдуть необхідну підтримку в органах законодавчої і виконавчої влади. Спільними зусиллями ми забезпечимо суверенітет і територіальну цілісність держави.

Міністр оборони України
Юрій СХАНУРОВ

РОЗДІЛ 1

ПІДСУМКИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У 2007р.

ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ
РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ

ФІНАСУВАННЯ ПОТРЕБ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

ПІДСУМКИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У 2007р.

2007 рік був другим роком виконання Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006-2011рр. (далі – Державна програма), спрямованої на формування сучасної, професійної армії, здатної як виконувати завдання із захисту суверенітету та недоторканності України, так і робити гідний внесок у забезпечення міжнародної глобальної і регіональної безпеки.

Виконання завдань Державної програми здійснювалося з урахуванням положень і вимог головних документів, що регулюють діяльність Збройних Сил – Стратегічного замислу застосування Збройних Сил України (2006р.), Указу Президента України “Про стратегію національної безпеки України” (2007р.), – а також досвіду та перспектив міжнародного військового співробітництва.

Особлива увага надавалася питанням всебічного забезпечення військ (сил), оскільки 2007р. був оголошений Роком удосконалення оперативного та матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил, підвищення рівня безпеки військ (сил) і вибухопожежобезпеки арсеналів, баз і складів

ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Протягом двох років виконання Державної програми у Збройних Силах відбулися глибинні, системні зміни, спрямовані на досягнення нової якості військової служби, запровадження європейських стандартів військового управління, побудову в Україні сучасної армії, адаптованої до нових викликів у сфері безпеки, готової до виконання завдань за призначенням та участі в міжнародному військовому співробітництві.

Головні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу були спрямовані на виконання заходів з професіоналізації Збройних Сил, впровадження служби у військовому резерві, досягнення оптимальних параметрів складу та чисельності функціональних структур Збройних Сил, визначеного рівня їх підготовки.

Професіоналізація Збройних Сил

Професіоналізація Збройних Сил є комплексним процесом, який передбачає, насамперед: комплектування особового складу військовослужбовцями за контрактом; забезпечення високого рівня професійної підготовки офіцерського корпусу; створення професійного сержантського складу; належний рівень підготовки військ (сил) та їх оснащеність відповідним озброєнням і військовою технікою (ОВТ); дотримання соціальних гарантій військовослужбовцям і членам їх сімей.

Головними результатами виконання Державної програми в частині професіоналізації Збройних Сил є наступні.

Комплектування особового складу військовослужбовцями за контрактом. Попри труднощі, пов’язані з недостатньою конкурентоспроможністю професійної військової служби на вітчизняному ринку праці, **плани комплектування особового складу військовослужбовців за контрактом виконані у 2006р. – на 94%; у 2007р. – 101,8%.**

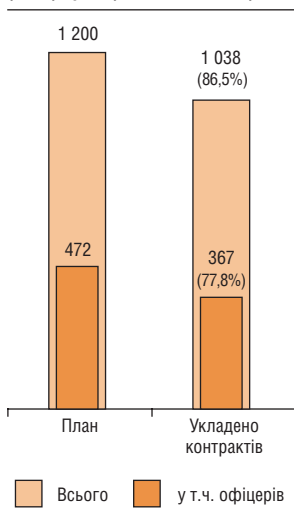
Живаються заходи з підвищення привабливості військової служби за контрактом: грошове забезпечення військовослужбовця за першим контрактом підвищене у 2007р. майже вдвічі; військовослужбовцям, які проходять службу за другим і наступними контрактами, надана можливість безоплатного отримання вищої освіти у вищих військових навчальних закладах; запроваджене безкоштовне

харчування контрактників під час виконання ними службових обов'язків; створюється фонд службового житла.

Виразним показником підвищення соціальної престижності військової служби за контрактом можна вважати збільшення питомої ваги військовослужбовців-контрактників з вищою освітою удвічі – з 6,6% у 2006р. до 13,4% у 2007р. Загалом, сьогодні кожен сьомий військовослужбовець за контрактом має повну або базову вищу освіту.

Запроваджена служба на контрактних засадах у військовому резерві: сформована її нормативно-правова база; у 2007р. проведено успішний експеримент з підготовки понад 1 000 резервістів (схема 1.1); таким чином, є підстави стверджувати, що до 2011р. завдання Державної програми з комплектування резерву Збройних Сил будуть виконані в повному обсязі.

Схема 1.1. Укомплектованість резерву Збройних Сил України

Формування якісного офіцерського корпусу. У Збройних Силах запроваджується кадровий менеджмент, який передбачає: забезпечення індивідуального підходу в кадровій роботі; максимальне зниження суб'єктивного фактора під час прийняття кадрових рішень; ефективне управління кар'єрою військовослужбовця. Запроваджено Паспорт військової посади, а також перелік посад, які передбачають знання та використання іноземних мов. Головним елементом кадрового менеджменту є оцінка результатів службової діяльності офіцера з урахуванням рівня його особистої підготовки та рівня готовності підпорядкованої йому військової частини (підрозділу) до виконання завдань за призначенням.

Запроваджено **принцип безперервної освіти** офіцерів протягом усієї службової кар'єри, який реалізується в системі курсової підготовки тактичного, оперативно-тактичного та оперативно-стратегічного рівнів; на курсах підвищують кваліфікацію близько 2 200 офіцерів щорічно.

Окрема увага надається **закріпленню на військовій службі** офіцерів, які отримали досвід участі в миротворчих місіях, освіту та підготовку у відомих військових навчальних закладах за кордоном, а також підготовлених фахівців з оперативно-стратегічним та оперативно-тактичним рівнями підготовки: у 2007р. 100% випускників оперативно-стратегічного та 90% – оперативно-тактичного рівнів призначені на посади, що передбачають відповідний рівень освіти; вплив із Збройних Сил офіцерів, які мають досвід участі в миротворчих місіях, пройшли підготовку за кордоном, а також молодих офіцерів зменшився, порівняно з 2006р., на 45%.

Удосконалена **структура офіцерського корпусу:** стабілізована чисельність вищого офіцерського складу; поступово оптимізується співвідношення чисельності молодшого і старшого офіцерського складу; весь офіцерський склад переведено на військову службу за контрактом.

У повсякденне життя офіцерського корпусу впроваджуються **засади військового колективізму:** на новий рівень піднесена роль офіцерських зборів; започаткована традиція офіцерських балів; формується нова моральна атмосфера відповідальності, взаємодопомоги, дотримання принципів офіцерської честі та гідності.

Підвищення якості підготовки військ (сил). З 2006р., із затвердженням Стратегічного замислу застосування Збройних Сил України, бойова підготовка військ (сил) набула реального змісту. Тепер вона спрямовується на забезпечення їх готовності до виконання конкретних завдань за ситуаціями, визначеними названим документом. На підставі Стратегічного замислу розроблені формуляри бойових з'єднань і військових частин (до полку включно), в яких зазначені завдання як їх бойового застосування, так і бойової підготовки. У 2007р. були запроваджені також Засади підготовки і застосування Збройних Сил.

Головна увага надається підготовці визначених з'єднань і військових частин до дій у складі міжвидових угруповань військ (сил), а також – підвищенню інтенсивності бойової підготовки, яка у 2007р. зросла в середньому на 10-15% (схема 1.2).

Схема 1.2. Підготовка військ (сил) у 2005-2007рр.: фінансування, динаміка, виконання планів бойової підготовки.

У 2005-2007рр. зросли інтенсивність та якість підготовки військ (сил). Міністерству оборони та Генеральному штабу вдалося зберегти позитивну динаміку виконання планів (таблиця 1) та її головних показників (таблиця 2) у рамках виділених обсягів фінансування бойової підготовки (таблиця 3). Ресурси були зосереджені на проведенні на території України комплексних, міжвидових навчань військ (сил) в умовах, максимально наближених до реальних: "Реакція-2005", "Чисте небо-2006", "Артерія-2007".

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАНЬ:

1. Велика просторова розосередженість — були охоплені практично всі полігони Збройних Сил на території України та два полігони на території Росії. У 2006р. та 2007р. відпрацьовувалися завдання з переміщення військ (сил) на великі відстані з висадкою морських і повітряних десантів, перебазуванням авіації тощо.

Таблиця 1. Виконання планів бойової підготовки ОСШР, %

	2006	2007
Сухопутні війська	84,0	92,0
Повітряні Сили	83,0	98,0
Військово-Морські Сили	89,5	84,0

Таблиця 2. Динаміка окремих показників бойової підготовки ОСШР

Заходи з підготовки військ (сил)	2006	2007
Загальна кількість, у т.ч.:	16	29
бригадні тактичні навчання;	-	-
батальйонні тактичні навчання;	1	6
ротні тактичні навчання;	8	12
льотно-тактичні навчання ескадрилій	7	11
Середня наплавність кораблів (катерів), діб	20,1	30,3

Таблиця 3. Фінансування цільової програми "Підготовка військ (сил)", млн. грн.

	2006	2007
Передбачено програмою	387,9	445,3
Призначено Державним бюджетом	372,6	304,7
Отримано	146,5	150,6

2. Широкий спектр завдань спеціальної підготовки; на фоні застосування військ (сил) відпрацьовувалися завдання оперативного та матеріально-технічного забезпечення бойових дій — питання, які є найбільш проблемними під час реальних операцій із врегулювання конфліктів і кризових ситуацій, що здійснюються ООН, НАТО, іншими міжнародними організаціями. Загалом до комплексних навчань на території України протягом 2005-2007рр. залучалися близько 17,5 тис. військовослужбовців і 1 700 одиниць озброєнь і військової техніки;

3. Комплексність — для виконання завдань бойової підготовки залучалися сили всіх видів Збройних Сил і родів військ. Головною темою навчань була участь Збройних Сил в операціях із врегулювання локального конфлікту та в антитерористичних операціях з акцентом на взаємодії сухопутного, повітряного та морського компонентів ОСШР.

4. Практична актуальність — війська вперше відпрацьовували багато завдань, які є неодмінною складовою сучасних високодинамічних бойових дій:

- стрільби ЗРК великої, середньої і малої дальності: С-200, С-300 — на полігонах "Телемба" та "Ашулук" (Росія), "Бук-М1" "Оса-АКМ" — на полігоні "Чауда", а також стрільби комплексами корабельних і берегових крилатих ракет — на морському та береговому полігонах "Опук";
- боротьбу з незаконними збройними формуваннями та розвідувально-диверсійними групами;
- взаємодію розвідувальної і штурмової авіації Повітряних Сил з кораблями Військово-Морських Сил, проведення бомбометань, ракетних стрільб бойових літаків Су-27, МіГ-29 по наземних цілях, корабельних ракетних стрільб по берегових цілях тощо;
- організацію радіоелектронного захисту;
- ракетно- та артилерійсько-технічне забезпечення військ (сил) у бойових умовах;
- організацію ремонту та евакуації озброєнь і військової техніки під час бойових дій;
- обладнання польових аеродромів і перебазування авіації;
- розгортання та застосування мобільного госпіталю з наданням медичної допомоги місцевому населенню;
- розгортання дорожньо-комендантської служби, організація переправи військ, будівництво мостів, аерозольне маскування об'єктів;
- розгортання мобільної системи трубопроводів для постачання палива та заправки техніки в польових умовах.

За результатами військових навчань, проведених протягом 2007р., можна стверджувати, що готовність визначених з'єднань та військових частин до виконання завдань за призначенням забезпечена повною мірою, відпрацьовані також питання організації і здійснення всебічного забезпечення дій міжвидових угруповань військ (сил).

Соціальні гарантії військовослужбовцям і членам їх сімей. Забезпечення соціальних гарантій є невід'ємною складовою професіоналізації армії, оскільки саме вони переважною мірою визначають конкурентоспроможність професійної військової служби на ринку праці. У 2006-2007рр. Міністерством оборони було вжито ряд заходів у цьому напрямі.

З 1 травня 2007р. підвищено рівень грошового забезпечення всіх категорій військовослужбовців на 25-145%; з 1 січня 2008р. – на 12-15% (відповідно, з 1 січня 2008р. будуть перераховані пенсійні виплати військовим пенсіонерам, їх розміри зростуть на 38-70%, залежно від посади та військового звання); впорядкована структура грошового забезпечення: питома вага основних видів зросла до 60-70% (з 20% у 2003р.); ліквідовані диспропорції у грошовому і страховому забезпеченні військовослужбовців Збройних Сил, порівняно з іншими силовими структурами держави; запроваджені та неухильно дотримувалися засади прозорості в обліку та розподілі житла.

Протягом 2005-2007рр. побудовано (придбано) 12,6 тис. квартир для військовослужбовців. Проте, житлове питання залишається найбільш гострим, його вирішення потребує спільних зусиль центральних і місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування.

Створена система соціальної і професійної адаптації військовослужбовців, звільнених або таких, що підлягають звільненню із Збройних Сил у зв'язку зі скороченням їх чисельності. Зокрема, протягом 2007р. пройшли професійну перепідготовку 1 835 осіб.

Матеріально-технічне забезпечення, оснащення ОВТ є невід'ємною складовою забезпечення належного рівня боєздатності військ (сил). Оснащення Збройних Сил ОВТ здійснювалося за пріоритетними напрямками, визначеними Державною програмою розвитку озброєнь і військової техніки до 2015р.

У 2007р. фактичне фінансування за бюджетними програмами оснащення ОВТ, порівняно з попередніми роками, збільшилося майже втричі і склало 682 млн. грн. Такий обсяг фінансування перевищує показники попередніх років, але є недостатнім для формування повноцінного, відповідного потребам Збройних Сил оборонного замовлення.

В умовах фінансових обмежень, головні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу були спрямовані на підтримання боєготовності ОВТ шляхом їх модернізації та подовження ресурсу. Створена організаційна та технологічна база для модернізації і подовження ресурсу літаків Ан-24, Ан-26, Ан-30, МіГ-29, Су-24, Су-25, Су-27, Л-39; зенітних ракетних комплексів С-300, "Бук М1", танків і легкої броньованої техніки. Запроваджена нова система державних закупівель шляхом створення єдиного тендерного комітету, що усуває розпорошення коштів, дозволяє підвищити рівень прозорості та контролю

над процесом закупівель і забезпечити ефективність використання бюджетних асигнувань.

У сфері забезпечення матеріальними засобами та послугами Збройні Сили дедалі ширше переходять на залучення комерційних структур, що сприяє підвищенню якості, зокрема, продовольчого та житлово-комунального забезпечення, більш ефективному використанню фінансових ресурсів, вивільненню Збройних Сил від невласливих функцій.

Удосконалення системи управління

Протягом 2006-2007рр. система управління Збройних Сил суттєво наблизилися до параметрів, визначених Державною програмою. Оптимізація структури органів військового управління здійснювалася на підставі результатів їх функціонального обстеження та з урахуванням стандартів збройних сил передових країн Європи та Організації Північно-Атлантичного Договору. В цій сфері досягнуто наступних результатів.

Нормативно врегульовані і практично розподілені функції і повноваження між Міністерством оборони та Генеральним штабом Збройних Сил. Структура Генерального штабу наближається до стандартів штабів збройних сил держав-членів НАТО; запроваджене пропорційне представництво видів Збройних Сил у керівному складі Генерального штабу.

Здійснено **перехід від багаторівневої системи оперативного управління до найбільш оптимальної, триступеневої системи:** Генеральний штаб – Об'єднане оперативне командування (ООК) – Армійський корпус, Повітряне командування, Центр морських операцій, Центр берегової оборони. Створення ООК дозволило впорядкувати систему управління миротворчими контингентами та персоналом Збройних Сил; з 2008р. воно перебере на себе керівництво будь-яким застосуванням міжвидових угруповань Збройних Сил як на території країни, так і за її межами. Готовність ООК до виконання цих завдань була практично підтверджена під час командно-штабного тренування у вересні 2007р. та командно-штабного навчання “Артерія-2007”.

Органи управління армійських корпусів переведено на нові штати, наближені до стандартів НАТО; завершується оптимізація організаційно-штатних структур з'єднань і військових частин.

Завершується також **створення територіальних управлінь** – нових органів військового управління, які будуть виконувати завдання з організації територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та підготовки резерву.

Продовжується створення **Єдиної автоматизованої системи управління Збройних Сил.** З 2006р. в її рамках розробляється **Єдина система управління адміністративно-господарськими процесами**, яка, за умови запровадження в повному обсязі, забезпечить якісно вищий рівень планування повсякденної діяльності Збройних Сил, облік і максимальну ефективність використання всіх ресурсів, а також дозволить прийняття рішень на всіх рівнях управління в режимі реального часу.

Оптимізація структури та чисельності Збройних Сил

Удосконалення структури Збройних Сил здійснювалося відповідно до потреб у силах і засобах для виконання завдань, визначених Стратегічним замислом і зумовлених участю України в міжнародному військовому співробітництві та забезпеченні глобальної і регіональної безпеки.

Протягом 2006-2007рр. забезпечене раціональне співвідношення між видами Збройних Сил; а також – співвідношення бойових частин і частин забезпечення.

У 2007р. **започатковане створення окремого виду військ – Сил спеціальних операцій**, і нового органу військового управління – Управління Сил спеціальних операцій: зокрема, встановлені головні завдання Управління, визначені його статус і структура; Сили спеціальних операцій будуть забезпечені новітніми зразками озброєння та військової техніки, їх підготовка – спрямована на опанування навичками дій в незнайомій місцевості, в умовах жорсткої контррозвідальної протидії.

Чисельність Збройних Сил скорочується, згідно з показниками, визначеними Державною програмою та відповідними законами України. На кінець 2007р. вона складає 200 тис. осіб, у т.ч. – 152 тис. військовослужбовців.

Вивільнення Збройних Сил від невластивих функцій

Протягом 2006-2007рр. Міністерство оборони, Генеральний штаб і Збройні Сили загалом значною мірою позбавлені невластивих функцій, що дозволило їм зосередитися на виконанні своїх безпосередніх завдань, відчутно підвищити ефективність використання ресурсів, скоротити надлишкові ланки системи забезпечення, зокрема, через запровадження механізмів аутсорсингу – передачі частини функцій із обслуговування, постачання тощо цивільним господарюючим суб'єктам, у т.ч. комерційним.

Так, з метою звільнення Міністерства оборони від завдань реалізації надлишкового військового майна, у 2006р. був створений Державний департамент надлишкового майна та земель – урядовий орган, на який покладені названі завдання.

Армійські корпуси вивільнені від завдань, пов'язаних з розформуванням з'єднань (військових частин), які не передбачені складом Збройних Сил зразка 2011р., шляхом покладання цих завдань на оперативні командування та територіальні управління; війська (сили) звільнені від функцій обліку та утримання надлишкового рухомого майна шляхом створення Центру обліку надлишкового та списаного військового майна Збройних Сил.

У 2007р. завершено перехід до забезпечення харчування у Збройних Силах комерційними структурами; на засадах аутсорсингу постачаються 78% загальних обсягів паливо-мастильних матеріалів; започатковано перехід до обслуговування військових містечок суб'єктами господарювання, а охорони військових об'єктів (крім об'єктів, де зберігаються озброєння та боєприпаси) – структурами Державної служби охорони при Міністерстві внутрішніх справ України. Головні завдання Державної програми розвитку Збройних Сил на 2006-2011рр. і стан їх виконання на кінець 2007р. наведені в таблиці 1.1.

Безпека проходження військової служби та військової діяльності

Безумовним пріоритетом для Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил є збереження життя і здоров'я особового складу, досягнення безпечних умов проходження військової служби, виявлення та усунення передумов правопорушень, дотримання законності і правопорядку, поваги до особистості кожного військовослужбовця, його гідності, прав і свобод. Протягом 2006-2007рр. здобутками в цій сфері можна назвати наступне.

Запроваджена нова система попередження та виявлення правопорушень, за якої командири зацікавлені у виявленні, а не приховуванні правопорушень – що зумовило певне збільшення статистичних показників, проте сприяло справжньому викоріненню правопорушень і створенню умов їх попередження; запроваджена практика щоденного моніторингу дотримання Дисциплінарного статуту; військові органи правопорядку працюють у тісній взаємодії з іншими правоохоронними органами.

Відчутно знизився рівень втрат особового складу під час виконання службових обов'язків. Так, коефіцієнт втрат особового складу в розрахунку на 1 000 військовослужбовців знизився з 0,21 у 2005р. до 0,13 у 2007р. (таблиця 1.2). Водночас,

Таблиця 1.2. Втрати особового складу Збройних Сил при виконанні службових обов'язків

	2005	2006	2007
Чисельність військовослужбовців, осіб	180 000	165 000	152 000
Число загиблих, осіб	38	26	20
Коефіцієнт втрат	0,21	0,16	0,13

Таблиця 1.1. Основні проблеми реформування Збройних Сил станом на 2005р., результати станом на кінець 2007р. та напрями їх розв'язання, визначені в Державній програмі розвитку Збройних Сил на 2006-2011рр.

Проблеми реформування Збройних Сил на початку реалізації Програми, кінець 2005р.	Результати розв'язання проблем станом на кінець 2007р.	Напрями розв'язання проблем до 2011р.
Система управління		
Кількість ланок оперативного управління є надмірною: Генеральний штаб – вид Збройних Сил – оперативне командування – армійський корпус (повітряне командування) – з'єднання (частина), що знижує його оперативність	Створені головні елементи триступеневої системи оперативного управління Збройними Силами. Створене Об'єднане оперативне командування, яке у 2007р. перебрало на себе управління миротворчими контингентами. Завершується передача функцій між органами управління оперативної та оперативно-тактичної ланки.	Перехід у 2009р. на триступеневу систему оперативного управління: Генеральний штаб – Об'єднане оперативне командування – Армійський корпус, Повітряне командування, Центр морських операцій, Центр берегової оборони.
Система призначена для управління великими оперативно-стратегічними об'єднаннями військ (сил) у широкомасштабних війнах	Управління армійськими корпусами передане Командуванню Сухопутних військ, а повітряними командуваннями – Командуванню Повітряних Сил	Позбавлення оперативних командувань функцій оперативного планування, забезпечення бойової та мобілізаційної готовності військ; передача управлінь армійських корпусів у безпосереднє підпорядкування Командуванню Сухопутних військ
Відсутній орган управління міжвидовими угрупованнями військ (сил)		
Не завершено створення системи управління матеріально-технічним забезпеченням військ (сил)	Командування сил підтримки виведено зі складу Генерального штабу, здійснюється оптимізація його структури та чисельності	Створення на базі Командування сил підтримки Об'єднання сил забезпечення
Рівень охоплення автоматизацією та інформатизацією органів військового управління є низьким (частка цифрових засобів зв'язку не перевищує 15%)	До цифрової інтегральної мережі зв'язку Єдиної автоматизованої системи управління підключені 20% вузлів зв'язку пунктів управління (у т.ч. ОСШР). Завершується перший (пілотний) етап створення Єдиної системи управління адміністративно-господарськими процесами Збройних Сил	Завершення створення Єдиної автоматизованої системи управління (ЄАСУ) Збройними Силами: <ul style="list-style-type: none"> до 2009р. – розвиток і впровадження інформаційних технологій у процес підготовки рішень, насамперед, в органах управління Об'єднаних сил швидкого реагування; до 2011р. – створення 17 взаємопов'язаних функціональних підсистем Єдиної системи управління адміністративно-господарськими процесами у Збройних Силах
Структура та чисельність		
Існуючий розподіл за функціональним призначенням на Об'єднані сили швидкого реагування, Основні сили оборони та Стратегічні резерви не відповідає уточненим сценаріям розвитку потенційних конфліктних ситуацій і новим завданням Збройних Сил	У складі Об'єднаних сил швидкого реагування створені Сили негайного реагування та Сили швидкого реагування. У складі Основних сил оборони створені Сили нарощування та Сили стабілізації. Реформовані Стратегічні резерви. Започатковане створення Сил спеціальних операцій	Створення у складі Об'єднаних сил швидкого реагування та Основних сил оборони структур, що відповідно до визначених завдань відрізняються за термінами приведення в готовність і способами комплектування особовим складом та озброєннями. Реформування Стратегічних резервів
Чисельність особового складу (245 тис. осіб) перевищує реальну потребу Збройних Сил	Чисельність Збройних Сил скорочена до 200 тис. осіб. Визначена чисельність на 2008р. – 191 тис. осіб	Скорочення до 2011р. чисельності Збройних до 143 тис. осіб
Система матеріально-технічного забезпечення, оснащення озброєннями та військовою технікою		
Система матеріально-технічного забезпечення структурно надмірна та функціонально недостатня	Система харчування Збройних Сил переведена на комерційну основу. Аналогічні процеси відбуваються в системі житлово-комунального забезпечення. Здійснюється створення об'єднаних центрів забезпечення	Переведення на комерційну основу придбання ресурсів і надання послуг для Збройних Сил; централізація управління, укрупнення та спеціалізація органів забезпечення
80% зразків озброєнь і військової техніки експлуатуються понад 15 років; переважна частина ключових видів озброєнь – фізично та морально застарілі	Забезпечення Збройних Сил ОБТ здійснювалося згідно з визначеними пріоритетами та обсягами бюджетного фінансування. Суттєвих зрушень у закупівлі нових ОБТ домогтися не вдалося. Увага зосереджувалася переважно на модернізації та подовженні ресурсу існуючих ОБТ, напрацюванні проектних розробок новітніх ОБТ. Протягом 2006-2007рр на озброєння прийнято 38 нових зразків ОБТ, модернізовані 37 найменувань ОБТ.	Відмова від широкомасштабних проектів розвитку озброєнь і військової техніки та зосередження зусиль і ресурсів на пріоритетних напрямках технічної модернізації Збройних Сил
Накопичені великі обсяги надлишкових озброєнь і боєприпасів, що відволікає значні ресурси на їх утримання та загрожує виникненням техногенних катастроф	Утилізація техніки відбувається за планом. Темпи утилізації боєприпасів залишаються незадовільними	Започаткування масштабних довгострокових проектів з утилізації надлишкових озброєнь, боєприпасів, мін і ракетного палива, залучення значних обсягів іноземної фінансової і технічної допомоги
Військова інфраструктура		
На балансі Міністерства оборони налічується понад 2 000 військових містечок, в яких розташовані майже 44 тис. будівель і споруд, 455 тис. га. землі, що на 30-40% перевищує потреби Збройних Сил	Станом на 31 грудня 2007р. на обліку Міністерства оборони знаходиться понад 1 900 військових містечок, в яких розташовані близько 42 тис. будівель та споруд. Реалізація надлишкових об'єктів і майна Збройних Сил здійснюється через Державний департамент надлишкового майна і земель	Удосконалення нормативно-правових засад передачі та реалізації військових містечок і майна, збільшення обсягів надходжень від їх реалізації до бюджету
Підготовка військ (сил)		
Система підготовки не відповідає сучасним вимогам, не забезпечує підтримання належного рівня готовності військ (сил) до виконання завдань за призначенням (щорічно плани бойової підготовки Об'єднаних сил швидкого реагування виконувалися в середньому на 75%, в Основних силах оборони бойова підготовка зводиться лише до командирської підготовки з офіцерами та одиночної підготовки з сержантами та солдатами)	Розроблені Стратегічний замисел застосування Збройних Сил, формуляри бойових з'єднань військових частин, Засади підготовки і застосування Збройних Сил. Запровадження цих документів надала бойовій підготовці реального змісту та сприяла підвищенню її якісних параметрів. Виконання планів бойової підготовки у 2007р. доведено: у Сухопутних військах – до 92%; у Повітряних Силах – до 98%; у Військово-Морських Силах – до 84%	Забезпечення виконання планів бойової підготовки Об'єднаних сил швидкого реагування, проведення повномасштабної підготовки військ (сил). Удосконалення форм і способів підготовки військ (сил), забезпечення процесу підготовки сучасними тренувально-моделюючими комплексами
Кадри та військова освіта		
Співвідношення кількості посад молодших і старших офіцерів становить 1 : 1,03 за потреби – 1,5 : 1	Співвідношення кількості посад молодших і старших офіцерів становить 1,1 : 1	Доведення співвідношення посад молодших і старших офіцерів до 1,52 : 1
Кількість військових навчальних закладів значно перевищує потребу, чисельність їх особового складу становить 11% загальної чисельності Збройних Сил	Чисельність особового складу військових навчальних закладів становить 9% загальної чисельності Збройних Сил	Доведення чисельністю особового складу військових навчальних закладів до 7% загальної чисельності Збройних Сил
Темпи впровадження контрактного принципу комплектування є низькими	Чисельність особового складу за контрактом складає майже 51 тис. осіб. Створені умови для масштабного переходу на контрактний принцип комплектування.	Прискорення темпів переходу Збройних Сил на контрактний принцип комплектування та завершення його у 2010р.
Система підготовки мобілізаційних людських ресурсів є обтяжливою для держави, незручною для населення та не відповідає сучасним вимогам до кількісних і якісних параметрів мобілізаційних ресурсів	Створені законодавчі засади запровадження служби в резерві. Проведено експеримент з підготовки 1 200 резервістів у 19 військових частинах. Протягом року укладено 1 038 контрактів, що становить 86,5% плану	Запровадження добровільної служби в резерві, відповідно до завдань, визначених у Державній програмі розвитку Збройних Сил

зростає кількість випадків загибелі військовослужбовців внаслідок дорожньо-транспортних подій, через що досягти стійкого зниження коефіцієнту загальних втрат особового складу не вдалося: як у 2005р., так і у 2007р. він становить 0,6.

Підвищено рівень живучості арсеналів, баз і складів. Налагоджена тісна взаємодія з цих питань з місцевими органами влади, розроблені заходи та механізми спільного реагування на надзвичайні ситуації в разі їх виникнення; поступово покращується технічне оснащення об'єктів зберігання техніки та боєприпасів; мірою реалізації планів утилізації надлишкових запасів скорочується кількість зазначених об'єктів. Як результат – 2007р. став першим роком без вибухів на складах, де зберігаються боєприпаси.

Запроваджена нова система медичного забезпечення. У 2006р. розроблена та запроваджена Програма розвитку медичного забезпечення Збройних Сил України на 2006-2011рр., яка передбачає створення мережі військових медичних закладів, об'єднаних централізованим управлінням.

На виконання програми, за територіальним принципом, створені п'ять регіональних військово-медичних клінічних центрів, укомплектованих у 2007р. новітньою медичною апаратурою, належним обладнанням, необхідними медикаментами.

У складі названих центрів сформовано п'ять військових мобільних госпіталів. Їх готовність до виконання завдань за призначенням засвідчують не лише навчання, але й участь у ліквідації наслідків стихійних лих і техногенних катастроф та надання реальної медичної допомоги цивільному населенню.

Укомплектованість медичної служби особовим складом, рівень теоретичних знань та практичної підготовки військових медиків, забезпеченість медичним обладнанням і технікою дає їй можливість виконувати поставлені завдання в повному обсязі.

Новий формат цивільно-військових відносин

Українська армія дедалі більшою мірою набуває рис відкритості, прозорості своєї діяльності, підконтрольності її суспільству. Так, з 2005р. започатковане видання щорічної *Білої книги*; при Міністерстві оборони працює Громадська рада; в разі зросли тиражі військових видань, підвищено рівень і змістовність інформування громадськості про повсякденне життя і проблеми Збройних Сил.

Дедалі більшою мірою військовослужбовці долучаються до допомоги цивільним відомствам, органам місцевого самоврядування в ліквідації наслідків стихійних лих і техногенних катастроф. Як правило, ці заходи супроводжуються розгортанням військових медичних служб, які надають медичну допомогу місцевим жителям, здійснюють медичні огляди та, за необхідності, лікування хворих, включаючи операційні втручання.

Зокрема, у 2007р. війська і медичні служби Збройних Сил залучалися до ліквідації наслідків дев'яти крупних стихійних лих і техногенних катастроф у різних регіонах України. Із врахуванням набутого досвіду та з огляду на суспільну значимість такої діяльності, завдання з ліквідації наслідків стихійних лих і техногенних катастроф внесені до формулярів військових частин і враховуються у програмах підготовки військ (сил).

ФІНАСУВАННЯ ПОТРЕБ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Головною проблемою виконання Державної програми розвитку Збройних Сил залишаються ресурсні обмеження: невідповідність обсягів фінансування, передбачених самою Програмою, показникам, що затверджуються законами про Державний бюджет, а також – реально отриманим

Так, затвердження Законом про Державний бюджет на 2007р. видатків в обсязі **9,13 млрд. грн.**, замість передбачених Державною програмою **10,3 млрд. грн.**, унеможливило виконання заходів, передбачених названою програмою, в повному обсязі (Додаток 1).

Обмежене ресурсне забезпечення негативно відбилося на виконанні практично всіх головних заходів, передбачених Державною програмою, а саме:

- не дозволило виконати в повному обсязі заплановані заходи бойової підготовки військ (сил);
- уповільнило впровадження Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами, стаціонарної і мобільної цифрових інтегрованих мереж зв'язку;
- унеможливило поступову зміну основних зразків озброєння шляхом закупівлі нових та модернізації існуючих в запланованих обсягах, відновлення непорушних запасів, виконання планів утилізації, реформування арсеналів, баз і складів, на яких зберігаються надлишкове та непридатне для використання озброєння та військове майно;
- зменшило темпи передачі функцій з квартирно-експлуатаційного, речового та інших видів забезпечення цивільним структурам;
- уповільнило темпи комплектування Збройних Сил військовослужбовцями за контрактом через низьку конкурентоспроможність професійної військової служби на вітчизняному ринку праці.

Загальне недофінансування Державної програми розвитку Збройних Сил України у 2006-2007рр. становить понад **4 млрд. грн.** За збереження такої тенденції Збройні Сили недоотримають близько **10,5 млрд. грн.** або **14,2%** із передбачених Програмою **73,4 млрд. грн.**¹

Питання дотримання повного та ритмічного фінансування заходів Державної програми розвитку Збройних Сил залишалися головними в консультаціях Міністерства оборони з Міністерством фінансів, Міністерством економіки, Комітетом Верховної Ради України з національної безпеки та оборони. Їх результатом стало зменшення частки спеціального фонду в обсязі видатків Міністерства оборони в Державному бюджеті України з **22,3%** у 2006р. до **15,8%** у 2007р., що дещо знизило залежність виконання Державної програми розвитку Збройних Сил від їх економічної діяльності.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України "Про прогноз показників зведеного бюджету України за основними видами доходів, видатків і фінансування на 2008-2010р." №1359 від 25 вересня 2006р. передбачає зменшення видатків на потреби Міністерства оборони у 2008-2010рр.

Частка призначень на утримання Збройних Сил у 2007р., порівняно з минулим роком, скоротилася з 79% до 64%. Тобто, з'явилися ознаки переходу фінансування Збройних Сил від бюджету утримання до бюджету розвитку.

Загалом, протягом 2006-2007рр. заходи, визначені Державною програмою розвитку Збройних Сил, були в цілому виконані. Обсяг їх виконання дозволяє стверджувати, що українська армія наближається до параметрів, встановлених на 2011р. Бойовий склад військ (сил), рівень їх бойової готовності, засвідчений під час військових навчань, у т.ч. – міжнародних, а також під час виконання завдань миротворчих місій, дозволяють стверджувати, що Збройні Сили України готові і здатні як до адекватної реакції на можливі загрози, так і до завершення реформування та набуття якості сучасної, професійної, мобільної армії європейського зразка.

РОЗДІЛ 2

**РІК УДОСКОНАЛЕННЯ
ОПЕРАТИВНОГО
ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ
СИЛ, ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ
БЕЗПЕКИ ВІЙСЬК (СИЛ)
І ВИБУХОПОЖЕЖОБЕЗПЕКИ
АРСЕНАЛІВ, БАЗ І СКЛАДІВ**

ЗМІНИ У СТРУКТУРАХ ОПЕРАТИВНОГО
ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОСНАЦЕННЯ ОЗБРОЄННЯМ
І ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ

УТИЛІЗАЦІЯ НАДЛИШКОВИХ І НЕПРИДАТНИХ
ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ ТА МАЙНА

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИВУЧОСТІ, ВИБУХОПОЖЕЖОБЕЗПЕКИ
АРСЕНАЛІВ, БАЗ І СКЛАДІВ

РОЗВИТОК СИСТЕМИ МЕДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ВИВІЛЬНЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ
ВІД ВИКОНАННЯ НЕВЛАСТИВИХ ФУНКЦІЙ

РІК УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО ТА МАТЕРІАЛЬНО- ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ, ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БЕЗПЕКИ ВІЙСЬК (СИЛ) І ВИБУХОПОЖЕЖОБЕЗПЕКИ АРСЕНАЛІВ, БАЗ І СКЛАДІВ

З огляду на зростання ролі всебічного забезпечення військ (сил) у сучасних збройних конфліктах, а також нагальну потребу підвищення рівня оперативного та матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил, 2007р. був оголошений Роком удосконалення оперативного та матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил, підвищення рівня безпеки військ (сил) і вибухопожежобезпеки арсеналів, баз і складів.

Головними напрямками реформування системи всебічного забезпечення протягом року були: здійснення змін у структурах оперативного та матеріально-технічного забезпечення; оснащення Збройних Сил озброєннями та військовою технікою (ОВТ); утилізація надлишкових запасів ОВТ і боєприпасів; забезпечення живучості складів ОВТ, боєприпасів і військового майна; покращення медичного забезпечення; запобігання травматизму у Збройних Силах; позбавлення Збройних Сил невластивих функцій.

Підсумки виконання запланованих заходів свідчать, що вдалося домогтися позитивних результатів практично за всіма напрямками розвитку системи всебічного забезпечення, вийти на нові якісні та кількісні її параметри.

ЗМІНИ У СТРУКТУРАХ ОПЕРАТИВНОГО ТА МАТЕРІАЛЬНО- ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

З 2005р. у Збройних Силах формується нова, сучасна модель всебічного забезпечення, яка має дві складові (підсистеми) – оперативного та матеріально-технічного забезпечення (схема 2.1). Метою змін у цих підсистемах є підвищення їх гнучкості, універсальності, відповідності сучасним потребам військ (сил) і стандартам НАТО.

Структурні зміни в матеріально-технічному забезпеченні здійснювалися в рамках узгоджених напрямів реформування цієї підсистеми (Додаток 2). Протягом року з метою вдосконалення структур оперативного та матеріально-технічного забезпечення вжито наступних заходів:

- визначені структура арсеналів, баз і складів, перелік військових частин забезпечення, що залишатимуться у складі Збройних Сил зразка 2011р.;
- арсенали, бази і склади, не передбачені в бойовому складі Збройних Сил зразка 2011р., передані до складу оперативних командувань для наступного розформування (загалом протягом 2006-2011рр. підлягають скороченню 72 військові частини та установи оперативного й матеріально-технічного забезпечення);
- продовжено створення об'єднаних центрів матеріально-технічного забезпечення, на які покладатимуться завдання забезпечення угруповань військ (сил), військових частин за територіальним принципом, незалежно від підпорядкування; з урахуванням особливостей угруповань військ (сил) на території України заплановано створити шість об'єднаних центрів забезпечення – в містах Київ, Вінниця, Львів, Одеса, Сімферополь, Харків.

Схема 2.1. Види забезпечення Збройних Сил

Підсумковим заходом з перевірки боєготовності військ (сил), можливостей структур оперативного та матеріально-технічного забезпечення стало командно-штабне навчання “Артерія-2007”.

За кількістю залучених військ, навчання “Артерія-2007” було втричі масштабнішим, ніж комплексне командно-штабне навчання “Чисте небо-2006”. Під час навчання практично апробовані теоретичні положення нових Зasad підготовки і застосування Збройних Сил, насамперед – у частині застосування та всебічного забезпечення міжвидових угруповань військ (сил), перевірені стан, можливості та рівень підготовки частин і підрозділів ОСШР, підрозділів оперативного та матеріально-технічного забезпечення, їх спроможність комплексно виконувати завдання за призначенням.

Під час командно-штабного навчання “Артерія-2007” ряд заходів з оперативного та матеріально-технічного забезпечення відпрацьовані у Збройних Силах України вперше.

Практичні завдання навчання виконані в повному обсязі. Командний та особовий склад отримали практику прийняття рішень і планування бойових дій, взаємодії з іншими видами Збройних Сил. Усі підрозділи за результатами практичних стрільб, пусків ракет, вправ і тренувань оцінені позитивно (схема 2.2).

¹ У широкому сенсі поняття логістики охоплює всі аспекти забезпечення воєнних дій і життєдіяльності військ: розробку, придбання, постачання, збереження, транспортування, евакуацію та утилізацію ОБТ, боєприпасів і військового майна; перевезення особового складу; придбання, будівництво, експлуатацію, ремонт та утилізацію військових об’єктів; закупівлю чи наданням послуг; медичне та санітарне забезпечення.

Схема 2.2. Командно-штабне навчання "Артерія-2007"

ЗАВДАННЯ, ВИКОНАНІ (ВІДПРАЦЬОВАНІ) ВПЕРШЕ:

<p>Обладнання польового аеродрому для армійської авіації Сухопутних військ Збройних Сил. Перебазування на нього 12 вертольотів Мі-8 та Мі-24</p>			<p>Розгортання дорожньо-комендантської служби, організація переправи військ, будівництво мостів вантажопідйомністю 40-60 т, аерозольне маскування визначених об'єктів</p>
<p>Перебазування на оперативні аеродроми 23 літаків, у т.ч.: 6 – Су-25, 5 – Су-24М, 5 – МіГ-29, 3 – Су-25УБ, 2 – Су 27, 1 – Су-24МР, 1 – МіГ-29УБ. Переміщення військ і військової техніки на відстань понад 800 км та повітряне десантування в єдиному бойовому порядку</p>			<p>Повнення оперативних запасів боєприпасів і військово-технічного майна. Ремонт та евакуація озброєнь і військової техніки, метрологічне забезпечення. Організація харчування в польових умовах суб'єктами господарювання</p>
<p>Підвезення, підготовка та подача на кораблі та до ракетних підрозділів берегової оборони ракет, боєприпасів і мінно-торпедної зброї</p>			<p>Забезпечення обстеження та надання медичної допомоги місцевому населенню. Надана медична допомога 1 527 жителям, у т.ч. 272 дітям</p>
<p>Бойові пуски на полігоні "Ашулук" (Астраханська область, Росія). 30 бойових пусків ЗРК "Оса-АКМ" на полігоні "Чауда"</p>			<p>Розгортання мобільної системи трубопроводів, загальною довжиною 20 км для постачання палива та заправки техніки в польових умовах</p>

Полігон "Ашулук"

ОСНАЩЕННЯ
ОЗБРОЄННЯМ
І ВІЙСЬКОВОЮ
ТЕХНІКОЮ

Оснащення Збройних Сил сучасними ОВТ є невід'ємною складовою військово-технічної політики держави із забезпечення необхідного рівня боєздатності військ (сил).

У 2007р. фактичне фінансування за бюджетними програмами оснащення ОВТ, порівняно з попередніми роками, збільшилося майже втричі і склало 682 млн. грн. Такий обсяг фінансування перевищує показники попередніх років, але є недостатнім для формування повноцінного, відповідного потребам Збройних Сил оборонного замовлення.

Оснащення Збройних Сил ОВТ здійснювалося за пріоритетними напрямками, визначеними Державною програмою розвитку озброєнь і військової техніки до 2015р., а саме:

- проектування бойового корабля класу “корвет”;
- розробка багатофункціонального ракетного комплексу;
- створення та закупівля новітніх зразків високоточної зброї;
- виконання дослідно-конструкторських робіт з модернізації бойових літаків і вертольотів;
- подовження ресурсу ракетного та артилерійського озброєння, авіаційних засобів ураження та мінно-торпедної зброї;
- закупівля нових і модернізованих ОВТ, розроблених оборонно-промисловими підприємствами України і прийнятих на озброєння Збройних Сил, зокрема радіолокаційної техніки для військ протиповітряної оборони;
- закупівля цифрових засобів зв'язку.

Головні заходи з оснащення Збройних Сил України ОВТ у 2007р. наведені в Додатку 3.

Протягом року на озброєння Збройних Сил прийняті 24 нові зразки ОВТ. Їх розробка здійснювалася з урахуванням міжнародних стандартів і стандартів НАТО – з метою забезпечення сумісності з ОВТ збройних сил держав-партнерів.

Для потреб Збройних Сил закуплено понад 15 тис. одиниць ОВТ. Подовжені терміни технічної придатності (ресурс) 39 зразків ОВТ. Тривають роботи зі створення нових, а також модернізації і подовження ресурсу існуючих озброєнь і військової техніки.

На етапі проектування, дослідного виробництва та попередніх випробувань знаходяться понад 30 зразків ОВТ. Продовжуються державні випробування військово-транспортного літака Ан-70. Виходять на етап державних випробувань ракета класу “повітря-повітря”, високоточні боєприпаси для артилерії, переносний

протитанковий ракетний комплекс, комплекс динамічного захисту для бронетехніки, високоточна авіабомба, 30-мм гармата, бронетранспортер БТР-70Ді, бойова розвідувальна дозорна машина БРДМ-2Ді, бойова машина піхоти БМП-1 з бойовим модулем “Штурм”, броньована ремонтно-евакуаційна машина на базі танка Т-84, одномодульний комплекс активного захисту для бронетехніки.

У 2007р. переозброєння Збройних Сил ускладнювалося браком фінансових ресурсів. За цих умов закупівля нових ОВТ в достатніх обсягах була неможливою. Тому головні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу у 2007р. були зосереджені на підтриманні боєготовності ОВТ шляхом їх модернізації і подовження ресурсу.

УТИЛІЗАЦІЯ НАДЛИШКОВИХ І НЕПРИДАТНИХ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ ТА МАЙНА

Утилізація надлишкових і непридатних для використання запасів ОВТ, боєприпасів, військово-технічного майна та матеріалів є важливою складовою комплексу заходів із запобігання ризикам їх неконтрольованого розповсюдження та забезпечення безпеки цих запасів для довкілля та населення.

На цей час у Збройних Силах понад 16 тис. т компонентів рідкого ракетного палива (меланж) і близько 760 тис. т надлишкових боєприпасів, з яких 480 тис. т вичерпали термін зберігання та потребують утилізації.

Протягом року з арсеналів, баз і складів вилучено 18,5 тис. т боєприпасів, з яких 15,6 тис. т – утилізовано. Вилучені боєприпаси передавалися до Міністерства промислової політики та Національного космічного агентства України, які визначені державними замовниками робіт з утилізації².

Утилізація надлишкових запасів боєприпасів фінансується переважно з Державного бюджету. Виділений обсяг бюджетних коштів дав можливість укласти 15 угод на комплексну утилізацію 22 тис. т боєприпасів.

Загальні обсяги утилізації боєприпасів протягом 1999-2007рр. наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1. Результати утилізації звичайних видів боєприпасів, тис. т

Джерела фінансування	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Державний бюджет	–	–	–	–	–	3,8	19,0	26,0	15,6
За рахунок реалізації продуктів утилізації	18,5	24,1	17,1	28,2	36,5	–	3,6	–	–
У рамках експерименту	–	–	–	–	–	–	0,5	–	–
Всього	18,5	24,1	17,1	28,2	36,5	3,8	23,1	26,0	15,6

Нааявні в Україні виробничі потужності дозволяють утилізувати протягом року близько 140 тис. т ракет і боєприпасів, але технологічна база підприємств розрахована на їх обмежену номенклатуру (Додаток 2).

Зважаючи на відсутність в Україні технологій з утилізації боєприпасів із вмістом специфічних вибухових речовин, а також освітлювальних і димових боєприпасів, боєприпасів морської та авіаційної номенклатури, Міністерство оборони зацікавлене в розширенні міжнародної технічної допомоги та в інвестиціях у розвиток таких технологій.

У 2007р. допомога в утилізації боєприпасів надавалася міжнародними організаціями, насамперед, НАТО, ЄС та ОБСЄ, а також окремими країнами. Так, у рамках проекту зі знищення надлишків боєприпасів, стрілецької зброї і легких озброєнь у 2007р. утилізовано понад 108 тис. одиниць стрілецької зброї³.

Також за ініціативи Міністерства оборони, спільно з Міністерством закордонних справ України та Офісом Координатора проектів ОБСЄ, готується проєкт утилізації в Україні протягом двох-трьох років надлишкових компонентів рідкого ракетного палива. Наразі до розгляду Кабінетом Міністрів України готуються відповідні документи та ведеться підготовка відкритого міжнародного тендеру. В тендері планують взяти участь як вітчизняні, так і іноземні підприємства та організації і спільні підприємства, зокрема, українсько-польський консорціум “*Eco Technologies*” (м.Київ).

² Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Порядку утилізації ракет, боєприпасів і вибухових речовин” №553 від 28 березня 2007р.

³ Проєкт знищення надлишкових боєприпасів, стрілецької зброї, легких озброєнь і переносних зенітних ракетних комплексів, ініційований США. З метою його ресурсного забезпечення в рамках Програми “Партнерство заради миру” створений Трастовий фонд (*TRUST*).

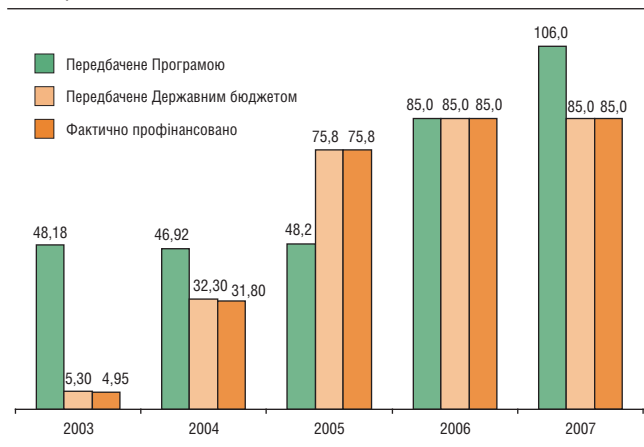
Обсяги надлишкових запасів ОВТ, боєприпасів, військово-технічного майна та матеріалів в Україні є значними, а фінансові можливості та технологічні потужності – недостатніми для того, щоб утилізувати їх у стислі терміни. За цих умов зростає потреба в координації на державному рівні діяльності Міністерства оборони, Міністерства промислової політики та Національного космічного агентства України, а також роль міжнародної допомоги, яку надають Україні міжнародні організації, насамперед, НАТО, ЄС та ОБСЄ, а також окремі країни.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИВУЧОСТІ, ВИБУХОПОЖЕЖОБЕЗПЕКИ АРСЕНАЛІВ, БАЗ І СКЛАДІВ

За умов перевантаження значної кількості арсеналів, баз і складів надлишковими запасами озброєнь, ракет і боєприпасів, забезпечення живучості цих об'єктів є надзвичайно складним завданням і вимагає комплексного підходу, який визначений Програмою забезпечення живучості та вибухопожежобезпеки арсеналів, баз і складів озброєнь, ракет і боєприпасів Збройних Сил України на 1995-2015рр.⁴

Головна мета Програми – досягнення належного рівня живучості та вибухопожежобезпеки, а також надійної роботи, екологічної і техногенної безпеки арсеналів, баз, складів озброєнь, ракет, боєприпасів.

Схема 2.3. Фінансування Програми забезпечення живучості, млн. грн

Протягом 1999-2004рр. фінансування Програми здійснювалося не в повному обсязі (в середньому – 44% плану). Починаючи з 2005р., ситуація покращилася (80% плану), проте фінансування залишається недостатнім (схема 2.3).

Протягом року зусилля зосереджувалися на виконанні наступних завдань:

- підвищення рівня захисту запасів озброєнь, ракет і боєприпасів (обладнання місць зберігання технічними засобами охорони об'єктів і периметру, оснащення об'єктів пожежною сигналізацією та автоматичними системами гасіння вогню, будівництво об'єктів протипожежного захисту);
- подовження робіт з укриття озброєнь, ракет і боєприпасів (обвалування місць зберігання, будівництво нових сховищ);
- реконструкція і розвиток інфраструктури (будівництво та ремонт дорожньої мережі, залізничних колій, мереж тепло- та водопостачання);
- створення системи контролю за якістю та технічним станом озброєнь, ракет і боєприпасів (капітальне будівництво та обладнання лабораторного комплексу).

Покращення фінансування Програми забезпечення живучості та вибухопожежобезпеки арсеналів баз і складів дозволило у 2005-2007рр. значно підвищити рівні живучості арсеналів, баз і складів Збройних Сил, безпеки зберігання на них озброєнь, ракет і боєприпасів. Водночас, накопичений обсяг проблем вимагає як збільшення капіталовкладень, так і узгодження процесу реалізації Програми з планами утилізації і скорочення інфраструктури Збройних Сил.

⁴ Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України №472 від 28 червня 1995р.

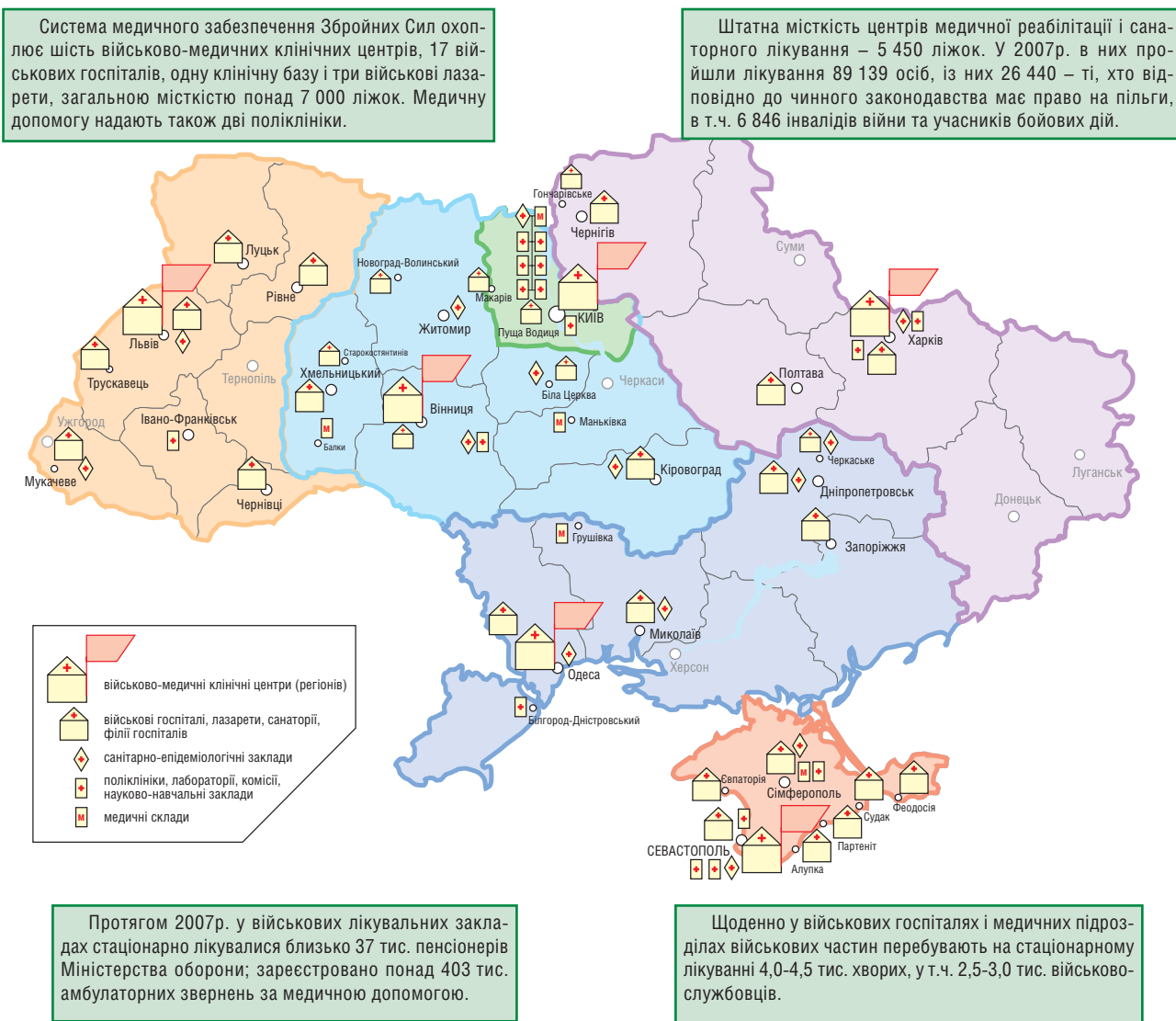
РОЗВИТОК СИСТЕМИ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На медичному забезпеченні Збройних Сил України перебувають близько 1,2 млн. осіб, у т.ч. близько 326 тис. військовослужбовців запасу та у відставці, яким законодавством України надане право на безкоштовне лікування у військових медичних закладах Міністерства оборони.

У рамках виконання Програми розвитку системи медичного забезпечення Збройних Сил України на 2006-2011рр. створена мережа військових медичних закладів за територіальним принципом: Головний військово-медичний клінічний центр (м.Київ) та п'ять регіональних військово-медичних клінічних центрів, які є органами управління медичної служби та за якими закріплені зони територіальної відповідальності (схема 2.4, Додаток 2); центрам підпорядковані відповідні військові медичні заклади.

У 2007р. завершено переформування військових санаторіїв у центри медичної реабілітації і санаторного лікування зі створенням у них спеціалізованих відділень за клінічними профілями та кліматоприморними лікувальними факторами – для лікування, медичної реабілітації та оздоровлення військовослужбовців та осіб, звільнених з військової служби.

Схема 2.4. Медичне забезпечення Збройних Сил за територіальним принципом

У рамках реформування медичного забезпечення Збройних Сил особлива увага надавалася створенню військових мобільних госпіталів у складі регіональних військово-медичних клінічних центрів. Вони забезпечені відповідним оснащенням, технікою і готові до оперативного надання медичної допомоги, в т.ч. постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру або терористичного акту. У 2007р. військові мобільні госпіталі брали безпосередню участь у медичному забезпеченні навчань “Артерія-2007”, навчань з вибухопожежної безпеки на артилерійських базах і складах.

Система медичного забезпечення Збройних сил України виконує свої функції, охоплюючи не лише військовослужбовців, але й пенсіонерів Міністерства оборони та цивільне населення. Заходи з реформування Медичної служби сприяють підвищенню її ефективності.

Запобігання травматизму і втратам у
Збройних Силах

Профілактика нещасних випадків, дотримання норм і правил військової діяльності є головними напрямками запобігання травматизму і втратам особового складу Збройних Сил.

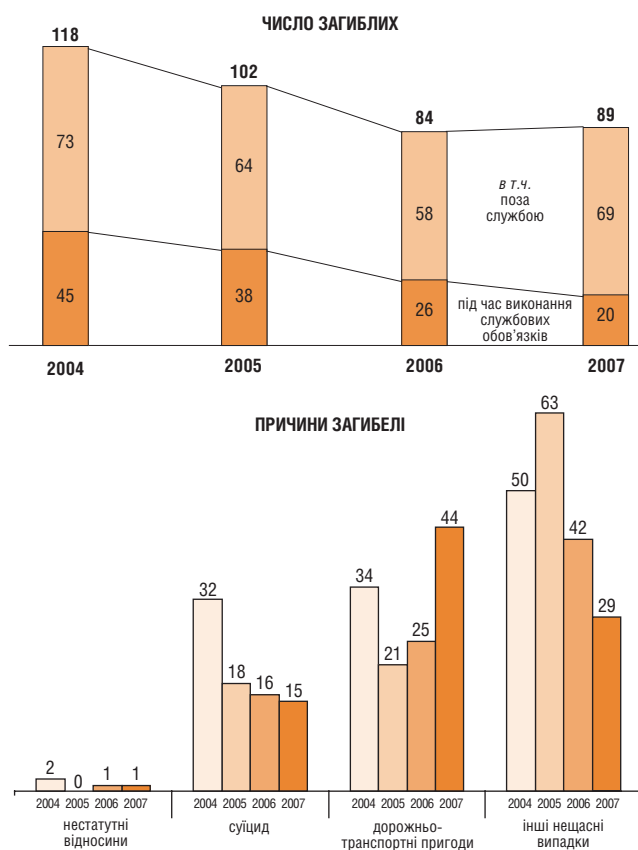
У 2007р. проведено 16 загальних заходів, спрямованих на збереження життя і здоров'я особового складу, в т.ч.: навчально-методичні збори з працівниками органів державного нагляду за охороною праці та керівним складом служб охорони праці Збройних Сил; навчання командного та інженерно-технічного складу Збройних Сил. Перевірено 570 військових частин і 920 об'єктів технічного нагляду, проведений тижневик охорони праці з нагоди Всесвітнього дня охорони праці.

Заходи, що вживаються керівництвом Міністерства оборони, сприяють неухильному зниженню травмування військовослужбовців і цивільних працівників під час виконання службових обов'язків. Протягом 2005-2007рр. зменшувалося число втрат особового складу (схема 2.5). Проте, якщо за рахунок вирішення у 2005-2006рр. ряду соціальних проблем, кількість суїцидів, порівняно з 2002-2003рр., зменшилася вдвічі, то число загиблих унаслідок дорожньо-транспортних пригод продовжує збільшуватися.

Протягом останніх років, завдяки підвищенню ефективності заходів з охорони праці, державного нагляду за охороною праці та експлуатацією об'єктів підвищеної небезпеки, кількість випадків травмування та число втрат особового складу Збройних Сил постійно зменшуються. Водночас, запобігання втратам особового складу Збройних Сил залишається одним з головних завдань Міністерства оборони, Генерального штабу, начальників і командирів усіх рівнів.

Схема 2.5. Втрати особового складу Збройних Сил, осіб

**ВИВІЛЬНЕННЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ
ВІД ВИКОНАННЯ
НЕВЛАСТИВИХ
ФУНКЦІЙ**

Одним із пріоритетних завдань Міністерства оборони та Генерального штабу у 2007р. було впровадження нових підходів до постачання матеріальних засобів і надання послуг на комерційній основі.

На кінець року харчування 100% особового складу Збройних Сил, який має право на харчування за державний кошт, здійснюється суб'єктами малого та середнього бізнесу. Це вивільняє особовий склад військових частин від цілого ряду господарських робіт, несення служби в добових нарядах у ідальні, дозволяє командирам зосередитися на бойовій підготовці особового складу, а також суттєво зменшує витрати палива та ресурсу техніки для постачання продовольства.

Для обслуговування житлового фонду військових містечок створене Державне підприємство Міністерства оборони “Укрспецналадка” з філіями в гарнізонах міст Макарів, Новоград-Волинський, Феодосія, Яворів. Надалі така практика буде поширена на інші військові містечка.

Здійснюється переведення військових об'єктів (крім об'єктів зберігання зброї і боєприпасів) на охорону структурами Державної служби охорони Міністерства внутрішніх справ України або суб'єктами підприємництва, що також має скоротити чисельність особового складу Збройних Сил, який залучається до виконання цих функцій, і, відповідно – витрати на його утримання.

Водночас, залучення підприємств різної форми власності до забезпечення Збройних Сил вимагає вдосконалення організації і процедур закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти.

З цією метою, у червні 2007р., відповідно до Закону “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти” та на підставі рішення Колегії Міністерства

оборони, створений єдиний Тендерний комітет Міністерства оборони. Це дозволило забезпечити більшу прозорість і суворе дотримання економічних і правових засад закупівель, раціональне використання державних коштів, посилення контролю на всіх стадіях закупівель, зосередження інформації про централізовані закупівлі в єдиному органі.

Міністерство оборони та Генеральний штаб активно працюють у напрямі вивільнення Збройних Сил від невластивих функцій. Станом на кінець 2007р., ця діяльність охоплює переважно сфери харчування, житлово-комунального обслуговування та охорони військових об'єктів. Це дозволяє отримати відчутну економію людських, матеріальних і фінансових ресурсів. У Міністерстві оборони здійснюються заходи з упорядкування залучення комерційних підприємств до надання послуг Збройним Силам.

Система оперативного та матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил у цілому виконує функції з підтримання військ (сил) у готовності до ефективного виконання покладених на них завдань. Брак бюджетного фінансування певною мірою компенсується вмілим плануванням та організаційними заходами.

Командно-штабне навчання “Артерія-2007” засвідчило, що система оперативного та матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил є загалом дієздатною, її структури спроможні організувати та здійснювати всебічне забезпечення військ (сил) під час їх оперативного розгортання та застосування.

У перспективі планується завершити перехід на нову систему забезпечення військ (сил) за територіальним принципом, яка буде максимально адаптована до сучасних вимог ринкової економіки та максимально задовольняти потреби Збройних Сил.

На практиці підтверджено, що напрями вдосконалення та розвитку системи оперативного та матеріально-технічного забезпечення відповідають сучасним потребам Збройних Сил України.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ ТА ЇХ СТРУКТУРИ

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ

РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ
З УПРАВЛІННЯ МИРОТВОРЧИМИ
КОНТИНГЕНТАМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНА
СТРУКТУРИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ ТА ЇХ СТРУКТУРИ

Створення сучасних Збройних Сил, здатних виконувати покладені на них завдання, неможливе без постійного вдосконалення системи управління та структури Збройних Сил, відповідно до змін геостратегічної ситуації, нових тенденцій в розвитку теорії і практики війни, новітніх технологічних досягнень.

Протягом року головна увага надавалася планомірному переходу системи управління на триступеневу структуру, збалансуванню процесів структурного вдосконалення та скорочення Збройних Сил з пріоритетним розвитком функціональних структур Збройних Сил України, насамперед, Об'єднаних сил швидкого реагування (ОСШР). Прийняте рішення про створення нової функціональної структури – Сил спеціальних операцій (ССО).

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ

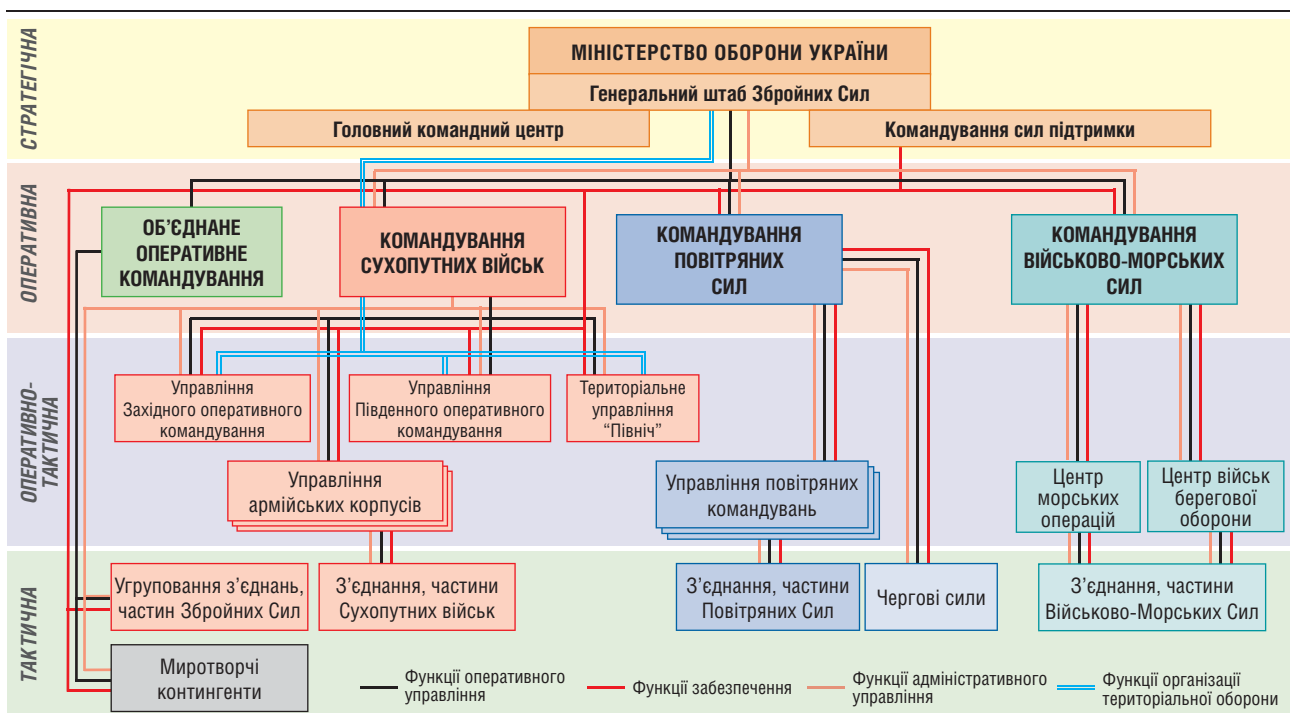
Основу управління Збройними Силами зразка 2009р. становитиме реорганізована система органів військового управління з чітким триступеневим розподілом функцій: Генеральний штаб – Об'єднане оперативне командування – Арміський корпус, Повітряне командування (в перспективі – Центр управління та оповіщення), Центр морських операцій, Центр військ берегової оборони (схема 3.1).

Стратегічна ланка управління

Результати проведеного у 2007р. функціонального обстеження структурних підрозділів центрального апарату Міністерства оборони, Генерального штабу та інших органів військового управління дозволили:

- більш чітко визначити завдання, склад і структури Міністерства оборони, Генерального штабу та інших органів військового управління;
- уточнити розподіл повноважень між Міністерством оборони та Генеральним штабом;
- перерозподілити функції між структурними підрозділами Міністерства оборони та Генерального штабу.

Схема 3.1. Структура органів військового управління Збройних Сил, на кінець 2007р.

Аналіз функцій Генерального штабу та відповідних вертикалей управління Збройними Силами показав, що для забезпечення виконання завдань Генеральним штабом доцільно створити в його структурі Головне фінансово-економічне управління.

Структури Міністерства оборони та Генерального штабу у 2007р. наведені в Додатку 4.

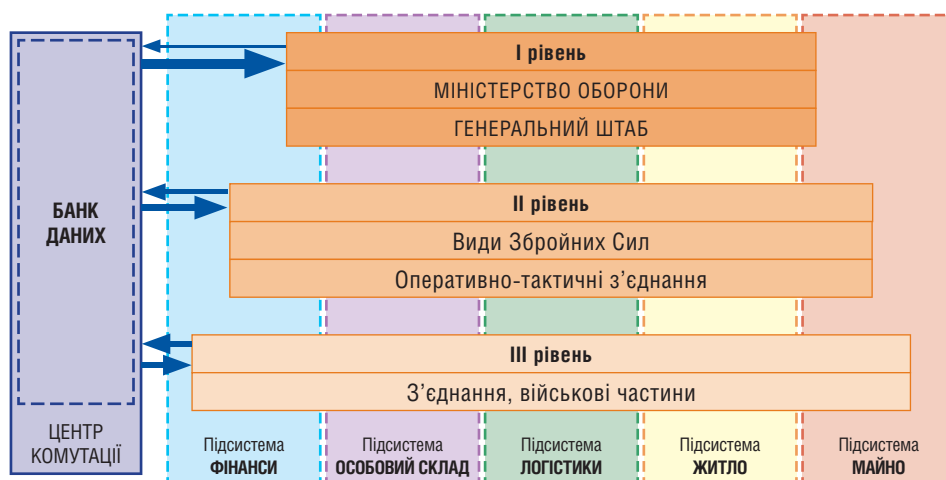
Протягом року у формуванні керівного складу Генерального штабу закріплені принцип пропорційного представництва видів Збройних Сил. Вищі офіцери Військово-Морських Сил призначені на посади заступника начальника Генерального штабу (генерал-майор В.О.Агеев) та начальника Головного оперативного управління (контр-адмірал І.В.Кабаненко).

Продовжувалася робота зі створення Єдиної автоматизованої системи управління (ЄАСУ), у межах якої відбувається поступове переведення системи зв'язку та автоматизації на цифрові способи передачі і обробки інформації, автоматизації процесів управління.

На цей час 20% вузлів зв'язку пунктів управління підключені до цифрової інтегральної мережі зв'язку Збройних Сил із застосуванням сучасних цифрових технологій.

В апараті Міністерства оборони започатковане створення Єдиної системи управління адміністративно-господарськими процесами у Збройних Силах, яка має стати складовою ЄАСУ. Здійснюється її пілотний проект, що охоплює п'ять сфер діяльності (схема 3.2) та всі рівні управління – від Міністерства оборони до військової частини. З грудня 2007р. розпочалася дослідна експлуатація першої черги системи.

Схема 3.2. Перша черга Єдиної системи управління адміністративно-господарськими процесами Збройних Сил

До 2011р. цією системою будуть охоплені та пов'язані між собою всі головні процеси управління адміністративно-господарською діяльністю у Збройних Силах, зокрема:

- прийняття управлінських рішень та оцінка ефективності управління;
- облік усіх видів ресурсів Збройних Сил;
- оборонне (ресурсне) планування;
- технічне обслуговування та ремонт озброєнь і військової техніки;
- підбір і розстановка кадрів;
- нарахування грошового забезпечення, заробітної плати та інших виплат особовому складу;
- підтримка діяльності із забезпечення правопорядку у Збройних Силах, обліку та аналізу правопорушень.

У рамках удосконалення управлінських процесів у Міністерстві оборони у 2007р. продовжувалося створення цілісної системи стратегічного планування. З метою наближення змісту планування до реалій розвитку Збройних Сил опрацьована законодавча та нормативно-правова база стратегічного планування, набули чинності довго-, середньо- та короткострокові документи, створена відповідна вертикаль органів військового управління Збройних Сил.

Наступним кроком удосконалення системи планування буде поєднання в єдиному циклі процесів стратегічного планування застосування Збройних Сил, їх розвитку та бюджетного планування (схема 3.3.).

Схема 3.3. Алгоритм єдиного циклу стратегічного планування

Вимоги Стратегічного замислу застосування Збройних Сил, попередньо збалансовані за оборонними ресурсами, є вихідними даними для двох процесів планування: в Генеральному штабі – стратегічного застосування Збройних Сил та набуття можливостей виконувати всі поставлені завдання; у Міністерстві оборони – формування (уточнення) Державної програми розвитку Збройних Сил, спрямованої на забезпечення цих можливостей.

Кінцевим результатом є досягнення потрібних можливостей Збройних Сил за всіма сценаріями їх застосування та розподіл наявних ресурсів для забезпечення процесів життєдіяльності та розвитку Збройних Сил.

Зазначені кроки дали змогу збалансувати структуру Міністерства оборони та Генерального штабу, вдосконалити механізм взаємодії між їх структурними підрозділами, підвищити роль цих органів у реалізації завдань у сфері оборони, визначити орієнтири наступного розвитку стратегічної ланки управління Збройними Силами.

Оперативна та оперативно-тактична ланки управління

Удосконалення органів управління військами (силами) оперативної та оперативно-тактичної ланок у 2007р. було спрямоване на централізацію і покращення якості управління та підвищенні за рахунок цього ефективності бойових з'єднань і частин.

Вжиті заходи охоплювали:

- оптимізацію функцій та організаційно-штатних структур органів управління;
- уточнення положення про оперативні командування, повітряні командування, територіальні управління в частині самостійного виконання покладених функцій і завдань;
- уточнення функцій і завдань оперативних командувань з урахуванням спланованих заходів з розформуванням арсеналів, баз і складів;

- приведення управлінь армійських корпусів до єдиної організаційно-штатної структури.

У *Командуванні Сухопутних військ* започатковане створення територіальних управлінь “Захід” і “Південь”, на які будуть покладені функції організації територіальної оборони, обліку та формування мобілізаційних ресурсів, а також розформування військових частин, що не належать до перспективного складу Збройних Сил.

У *Командуванні Повітряних Сил* визначена структура центрів управління та оповіщення (ЦУО), які відповідатимуть за оперативне управління військами (силами) та організацію взаємодії з Об’єднаним оперативним командуванням. Продовжувалося створення автоматизованої системи управління авіацією і протиповітряною обороною Збройних Сил, її адаптація до відповідних стандартів НАТО.

У *Командуванні Військово-Морських Сил* головні зусилля були спрямовані на вдосконалення структури органів управління, підвищення оперативності та якості їх роботи, відновлення боєздатності стаціонарних командних пунктів і модернізацію техніки рухомих пунктів управління, обладнання командно-штабних і штабних машин сучасними комплексами та засобами автоматизації. Завершене створення Центру військ берегової оборони та Центру морських операцій (на базі Ескадри різномірних сил), які відповідатимуть за оперативне управління військами (силами) та організацію взаємодії з Об’єднаним оперативним командуванням.

Дообладнані сучасними засобами зв’язку та автоматизації робочі місця оперативного складу командування Військово-Морських Сил на захищених командних пунктах, рухомому пункті управління Центру військ берегової оборони, корабельному пункті управління Центру морських операцій, обладнаному на кораблі управління “Донбас”.

В *Об’єднаному оперативному командуванні* завершене формування Центру миротворчих операцій, розгорнута система зв’язку та інформаційного забезпечення, завершені заходи з передачі командуванню функцій управління миротворчими контингентами. Під час проведених у 2007р. навчань і планування операцій міжвидових угруповань та управління ними уточнені функції та опрацьовані питання взаємодії Об’єданого оперативного командування та командувань видів Збройних Сил.

Організаційна структура Об’єданого оперативного командування на кінець 2007р. наведена в Додатку 4.

Уточнені положення про *оперативні та повітряні командування*, їх функції та організаційно-штатні структури. Важливим завданням для оперативних командувань були роботи з підвищення живучості та вибухопожежобезпеки баз, арсеналів і складів.

У *Територіальному управлінні* опрацьоване нове типове положення та уточнені його функції і завдання з управління мобілізацією, а також – з організації і ведення територіальної оборони та забезпечення взаємодії з центральними та місцевими органами виконавчої влади.

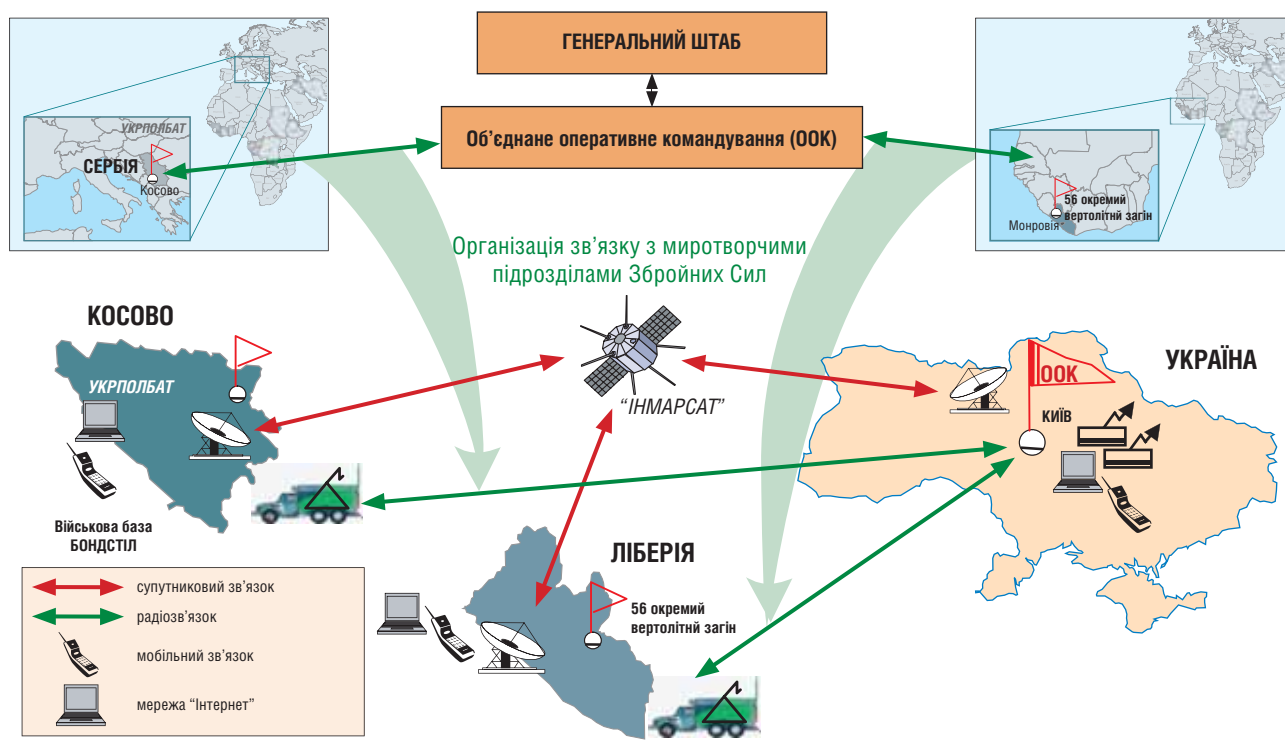
Удосконалення органів управління військами (силами) оперативної та оперативно-тактичної ланок має на меті їх структурну трансформацію, підвищення ефективності та наближення управління до стандартів НАТО. Зміни, що відбувалися в органах управління, здійснювалися без відриву їх від виконання прямих обов’язків і не позначилися негативно на результатах їх діяльності.

РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З УПРАВЛІННЯ МИРОТВОРЧИМИ КОНТИНГЕНТАМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У 2007р. керівництво миротворчими підрозділами Збройних Сил України в повному обсязі передане Об’єданому оперативному командуванню (ООК). Здійснюється поступова передача функцій з формування, управління та координації застосування міжвидових угруповань Збройних Сил, яка має завершитися у 2009р. Організація управління миротворчими контингентами Збройних Сил і зв’язку з ними наведена на схемі 3.4.

З початку року управління миротворчими контингентами переведене на триступеневу систему (на стратегічному рівні – Генеральний штаб; на оперативному – ООК; на тактичному – штаб миротворчого контингенту) з відповідним перерозподілом функцій між органами управління.

Схема 3.4. Організація управління миротворчими контингентами Збройних Сил

Протягом 2007р. ООК здійснював оперативне планування застосування міжвидових угруповань військ (сил) у кризових ситуаціях та безпосереднє управління ними, а також силами та засобами, виділеними для участі в антитерористичних операціях, ліквідації наслідків стихійних лих, аварій, катастроф техногенного характеру.

Структурні підрозділи ООК і процеси їх функціонування повністю сумісні та адаптовані до роботи зі штабними структурами НАТО.

Переведення управління миротворчими контингентами Збройних Сил на триступеневу систему, забезпечення відповідності їх діяльності стандартам НАТО сприяє підвищенню оперативності та ефективності як самого управління, так і застосування миротворчих підрозділів.

ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У 2007р. оптимізація структури Збройних Сил здійснювалася відповідно до завдань, визначених Стратегічним замислом застосування Збройних Сил України, з урахуванням потреб у силах та засобах, необхідних для їх виконання. Загальна структура Збройних Сил кардинальних змін не зазнала.

Головна увага Міністерства оборони та Генерального штабу надавалася оптимізації організаційних структур органів військового управління, військових частин і забезпеченню нарощування боєздатності ОСШР, насамперед, їх головної складової – Сил негайного реагування.

Структура Збройних Сил України у 2007р. наведена в Додатку 4.

З метою створення сприятливих умов для успішного виконання спеціальних заходів із запобігання збройним конфліктам і їх врегулювання, забезпечення виконання завдань міжвидових угруповань військ (сил) в операціях Збройних Сил та антитерористичних заходах, у 2007р. започатковане створення Сил спеціальних операцій та нового органу військового управління – Управління Сил спеціальних операцій (УССО). Визначені статус і структура цих сил, головні завдання УССО в мирний час і в особливий період.

Скорочення чисельності Збройних Сил здійснювалося відповідно до показників, визначених Законом “Про чисельність Збройних Сил України на 2007 рік” У цілому, скорочено 21 тис. осіб, у т.ч. – 13 тис. військовослужбовців. На кінець 2007р. загальна чисельність Збройних Сил становить 200 тис. осіб, у т.ч. – 152 тис. військовослужбовців. Динаміка чисельності Збройних Сил наведена в Додатку 6.

Однією з головних цілей організаційних заходів було забезпечення поступового переходу військ на структури та опанування процедурами організації їх застосування за стандартами збройних сил країн-членів НАТО.

З цією метою, протягом 2007р. у *Сухопутних військах* сформована аеромобільна бригада, до складу якої належить полк армійської авіації. Бригада безпосередньо підпорядкована Командуванню Сухопутних військ. У структурі оперативних командувань створені два територіальні управління. Запроваджена типова структура армійських корпусів, яка враховує покладені на них завдання і стандартні процедури НАТО з організації їх застосування. Управління однієї аеромобільної, двох механізованих бригад,

полку армійської авіації та інженерного полку переведено на *J*-структуру.

Структура Сухопутних військ на кінець 2007р. наведена в Додатку 4.

У *Повітряних Силах* вжито наступних заходів:

- одна штурмова авіаційна бригада, п'ять авіаційних бригад винищувальних, авіаційна бригада бомбардувально-розвідувальна переформовані в авіаційні бригади тактичної авіації;
- авіаційні бригади транспортні переформовані в авіаційні бригади транспортної авіації;
- передислокований один зенітний ракетний полк;
- розформований навчально-тренувальний комплекс Харківського університету Повітряних Сил, а на базі Об'єднаного науково-дослідного інституту Збройних Сил створюється Науковий центр Повітряних Сил Харківського університету;
- продовжується перетворення повітряних командувань на центри управління та оповіщення (ЦУО).

Структура Повітряних Сил на кінець 2007р. наведена в Додатку 4.

У *Військово-Морських Силах* здійснювалися заходи з удосконалення структур органів управління. Продовжується централізація управління матеріально-технічним забезпеченням сил за територіальним принципом. Започатковане створення Центру матеріально-технічного забезпечення Військово-Морських Сил.

Структура Військово-Морських Сил на кінець 2007р. наведена в Додатку 4.

Виконання запланованих заходів з розвитку системи управління Збройними Силами та оптимізації їх структури забезпечує послідовну реалізацію показників, цілей і завдань, визначених Державною програмою розвитку Збройних Сил України, і спрямоване на повномасштабну підготовку Збройних Сил до виконання покладених на них завдань, а також забезпечення оперативності і гнучкості управління без зниження рівня контрольованості ситуації у військах (силах).

Структурні зміни у Збройних Силах України мають за мету підвищення їх ефективності, адаптивності до широкого спектру умов, сумісності їх військ (сил) з військами (силами) інших держав у рамках багатонаціональних формувань і під час участі в багатосторонніх операціях.

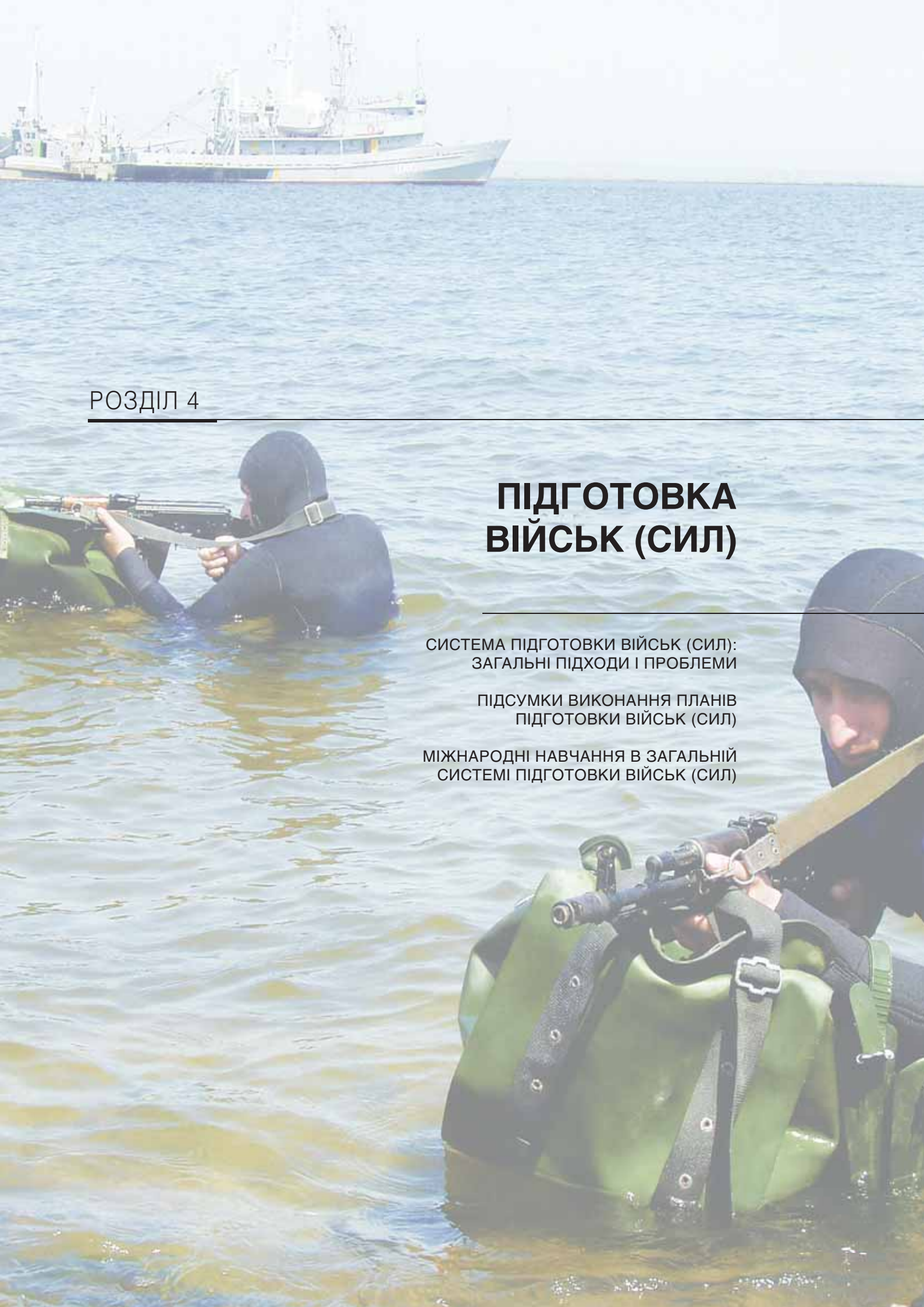
РОЗДІЛ 4

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ):
ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ І ПРОБЛЕМИ

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ПЛАНІВ
ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

МІЖНАРОДНІ НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ
СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Підготовка військ (сил) до виконання покладених на них завдань залишається безумовним пріоритетом діяльності Збройних Сил, а її рівень – показником боєздатності військ (сил), головним чинником суспільної довіри до Збройних Сил, а також – авторитету України у сфері міжнародної безпеки.

У 2007р. удосконалення рівня підготовки органів управління, військових частин, підрозділів, військових навчальних закладів, установ та організацій Збройних Сил здійснювалося з урахуванням перспектив їх розвитку, насичення змісту бойової та оперативної підготовки конкретними завданнями, визначеними у відповідних формулярах.

Головні зусилля та ресурси спрямовувалися на досягнення планового нарощування боєздатності Об'єднаних сил швидкого реагування (ОСШР), опанування військами (силами) порядку і способів виконання завдань, визначених Засадами підготовки і застосування Збройних Сил України, всебічне забезпечення під час дій у складі міжвидових угруповань військ (сил).

Для підвищення рівня боєздатності Збройних Сил максимально використовувалися можливості міжнародного військового співробітництва.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ): ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ І ПРОБЛЕМИ

Протягом 2005-2007рр. підходи до бойової підготовки військ (сил) зазнали кардинальних змін, що стосувалися її організації, змісту та характеру, а також критеріїв оцінки готовності з'єднань, військових частин і підрозділів до виконання завдань за призначенням.

Організаційно підготовка військ (сил) побудована таким чином, щоб постійно мати у складі кожного виду Збройних Сил визначену частку з'єднань і військових частин, готових до виконання завдань за призначенням. Для цього вона здійснюється в межах двох однакових за тривалістю циклів навчання, рознесених у часі та узгоджених з періодами призову-звільнення (перший цикл – грудень-жовтень, другий – червень-квітень).

Зміст і характер підготовки приведені у відповідність із завданнями, визначеними Стратегічним замислом застосування Збройних Сил України. Для цього у 2006-2007рр. на основі Стратегічного замислу були розроблені та запроваджені Засади підготовки і застосування Збройних Сил України, які надали бойовій підготовці реального змісту і спрямували її на досягнення конкретних результатів.

Запроваджена в повному обсязі спеціалізована підготовка різних категорій військовослужбовців: особового складу миротворчих підрозділів і персоналу місій; військовослужбовців за контрактом (підготовка професійного сержанського і страшинського складу); військовослужбовців резерву (підготовка започаткована у 2007р.); військовослужбовців за призовом.

Для зосередження діяльності командирів і всього особового складу Збройних Сил на бойовій підготовці здійснювалися заходи з їх вивільнення від виконання невластивих функцій (забезпечення харчування, обслуговування та охорони військових містечок тощо).

Для підвищення ефективності бойової підготовки максимально використовувалися можливості участі України в багатонаціональних навчаннях, миротворчих місіях і міжнародних програмах, зокрема – у програмах “Партнерство заради миру”, Міжнародної військової освіти та підготовки (*International military*

education and training, IMET), – а також можливості Індивідуальної програми партнерства між Україною і НАТО.

Водночас, **головною проблемою** забезпечення належної підготовки військ (сил) залишається недостатність фінансування. Протягом 2005-2007рр. частка отриманих на підготовку коштів, порівняно із запланованими показниками, послідовно знижувалася (таблиця 4.1), а певне збільшення фінансування в абсолютних цифрах не компенсувало підвищення вартості потрібних армії матеріальних ресурсів, насамперед – паливо-мастильних матеріалів, необхідних для проведення навчань із застосуванням військової техніки.

Таблиця 4.1. Фінансування підготовки Збройних Сил, млн. грн.

2005			2006			2007		
план	факт	%	план	факт	%	план	факт	%
Об'єднані сили швидкого реагування								
225,40	125,40	55,6	257,30	137,70	53,5	301,30	147,30	48,9
Основні сили оборони								
2,90	2,70	93,1	115,30	8,80	7,6	3,38	3,34	98,8

Тому головні зусилля з бойової підготовки військ (сил) у 2007р. були зосереджені на забезпеченні якісного навчання насамперед військових частин і підрозділів ОСШР, з'єднань, визначених для участі в експерименті з комплектування військовослужбовцями за контрактом, навченості та готовності до дій за призначенням чергових сил протиповітряної оборони та сил негайного реагування.

Крім того, з метою заощадження коштів і підвищення ефективності підготовки військ (сил) в умовах обмеженого фінансування започатковане виконання комплексу заходів з розвитку навчальної матеріально-технічної бази підготовки Збройних Сил, які дозволять оптимізувати її структуру і привести відповідні кількісні та якісні показники до рівня, що надасть можливість розгорнути повномасштабну підготовку військ (сил) за сучасними стандартами. Зокрема було вжито наступних заходів:

- започатковане впровадження у процес навчання особового складу новітніх тренажерів, лазерних імітаторів стрільби, навчально-тренувальних комплексів, заснованих на використанні комп'ютерних технологій (Додаток 5);
- виконано першочергові завдання з оптимізації системи полігонів (зменшення кількості бригадних (полкових) полігонів). Так, на базі Житомирського загальновійськового полігону створено Спеціалізований навчальний центр Сухопутних військ; на базі Яворівського загальновійськового полігону почав працювати Міжнародний центр миротворчості та безпеки.

Підготовка Збройних Сил у 2007 навчальному році здійснювалася з урахуванням заходів, передбачених перспективними планами підготовки військ (сил), відповідно до розподілу органів управління та військових частин за функціональними структурами.

Істотний внесок у цій галузі військової діяльності зроблено у 2007 навчальному році, **протягом якого у Збройних Силах були проведені вперше:**

- комп'ютерне тренування з управління військами (силами) та навчання з пошуково-рятувального забезпечення;

- двосторонні тактичні і командно-штабні навчання Сухопутних військ і Повітряних Сил;
- бригадне комп'ютерне навчання з механізованою бригадою 8 армійського корпусу;
- командно-штабні навчання військових частин аеромобільних військ та армійської авіації з практичними спільними діями визначених підрозділів.

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ПЛАНІВ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

Результати підготовки військ (сил) у 2007 навчальному році (Додаток 6) свідчать, що в цілому вдалося досягти підвищення рівня польового, повітряного та морського вишколу особового складу, забезпечити готовність визначених з'єднань і військових частин до виконання завдань за призначенням, у повному обсязі відпрацювати питання організації і здійснення всебічного забезпечення дій міжвидових угруповань військ (сил).

Підвищено рівень злагодженості органів військового управління Збройних Сил. Протягом року було проведено близько 40 різнопланових заходів, під час яких відпрацьовувалися питання участі в інформаційно-психологічних, спеціальних операціях та специфічних діях, пов'язаних з анти-терористичними операціями та діями з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.

У бойовій підготовці військових частин і підрозділів досягнуто необхідного рівня злагодженості та оперативності в роботі командирів і штабів з питань організації бойових дій на місцевості, плановому відпрацюванні визначеного переліку завдань відповідно до цілей і завдань застосування Збройних Сил.

Усього було проведено шість батальйонних і 15 ротних тактичних навчань, 11 льотно-тактичних навчань ескадрилій, понад 100 бойових стрільб взводів, близько 480 бойових стрільб відділень, метою яких було зміцнення досягнутого та послідовне підвищення рівня готовності до виконання завдань, покладених на з'єднання, військові частини та підрозділи, в т.ч. – здатності ОСШР брати участь у миротворчих операціях у складі штатних підрозділів.

Плани і програми підготовки військ (сил) у 2007р. виконані: у Сухопутних військах – на 92%; Повітряних Силах – 98%; Військово-Морських Силах – 84%.

Зокрема, в *Сухопутних військах* інтенсивність бойової підготовки підвищена в середньому на 10-15%; перевищені планові показники підготовки армійської авіації, зокрема, майже вдвічі – у практичній стрільбі по наземних цілях; забезпечене досягнення та навіть певне перевищення планового показника середнього нальоту екіпажів Основних сил оборони (20 год. 34 хв.). Підвищено рівень підготовки військових частин і підрозділів протиповітряної оборони, озброєних зенітними ракетними комплексами “Оса-АКМ” і зенітними гарматними ракетними комплексами “Тунгуска”. Підвищенню ефективності бойової підготовки сприяли двосторонні, методичні, комп'ютерні навчання і спільні командно-штабні навчання військових частин армійської авіації та аеромобільних військ.

У *Повітряних Силах* у чотири рази зросла кількість пусків керованих авіаційних ракет. Успішно проведено бойові стрільби підрозділів зенітних ракетних військ на полігоні “Ашулук” (Росія), пуски ракет класу “повітря-повітря”, бомбометання авіаційних екіпажів на полігоні “Чауда”.

У *Військово-Морських Силах* успішно проведено практичні пуски протикорабельних ракет “Терміт” з корабельних і берегових протикорабельних ракетних комплексів – що дало підстави для рішення про подовження ресурсу названих ракет. Порівняно з 2006р., середня наплавність кораблів (катерів) зі складу ОСШР зросла у півтора рази, Основних сил оборони – в 1,3 разу, і загалом перевищила планові показники майже на 17%.

Водночас, з огляду на згаданий вище низький рівень фінансування заходів з підготовки Збройних Сил, у військах (силах) не використовувалися найбільш ефективні форми підготовки, які передбачають залучення з’єднань і військових частин у повному складі.

МІЖНАРОДНІ НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

Суттєвий внесок у підвищення рівня боєздатності підрозділів і військових частин зроблено завдяки застосуванню кращого світового досвіду організації і проведення заходів бойової підготовки під час участі особового складу і підрозділів Збройних Сил України в міжнародних навчаннях (Додаток 7).

Протягом 2007р. представники та підрозділи Збройних Сил України взяли участь у **17 багатонаціональних військових навчаннях**, що відбувалися в рамках багатостороннього співробітництва, програми НАТО “Партнерство заради миру” та навчань НАТО, відкритих для партнерів (крупні навчання наведені на схемі 4.2).

Зважаючи на вимоги міжнародних стандартів, дія яких поширюється на збройні сили всіх країн-партнерів Альянсу, підготовка особового складу миротворчих підрозділів та персоналу місій до участі в заходах міжнародного військового співробітництва відбувалася за окремими планами, з урахуванням особливостей майбутніх завдань.

Продовжувалася підготовка визначених сил і засобів Збройних Сил України в рамках Процесу планування та оцінки сил програми “Партнерство заради миру” (схема 4.1).

Схема 4.1. Графік нарощування оперативних можливостей Збройних Сил України в рамках Процесу планування та оцінки сил

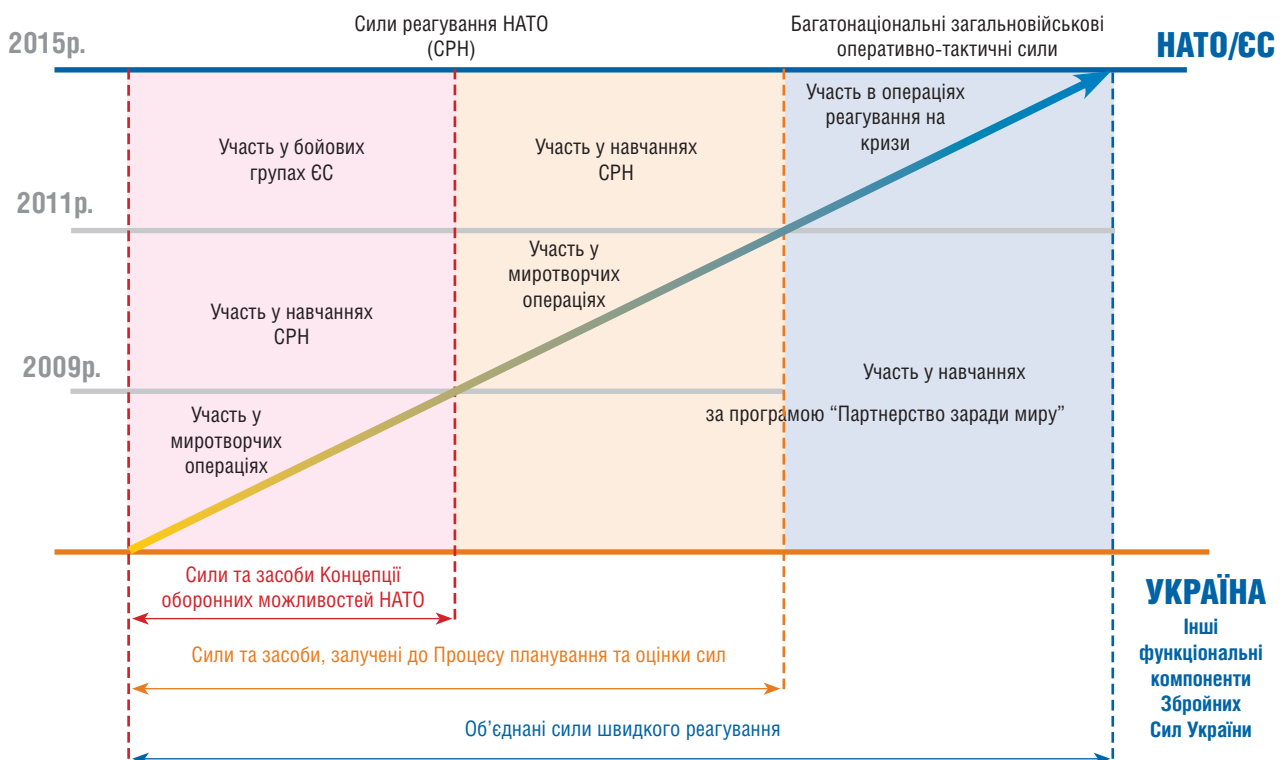
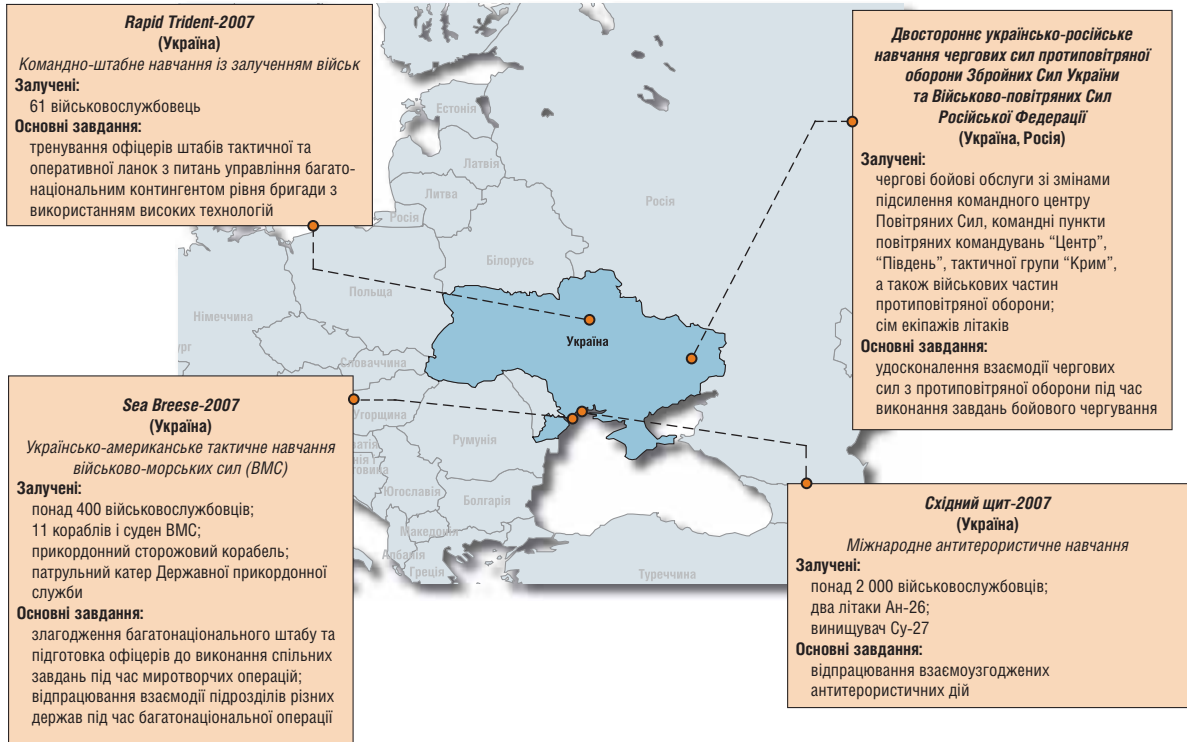
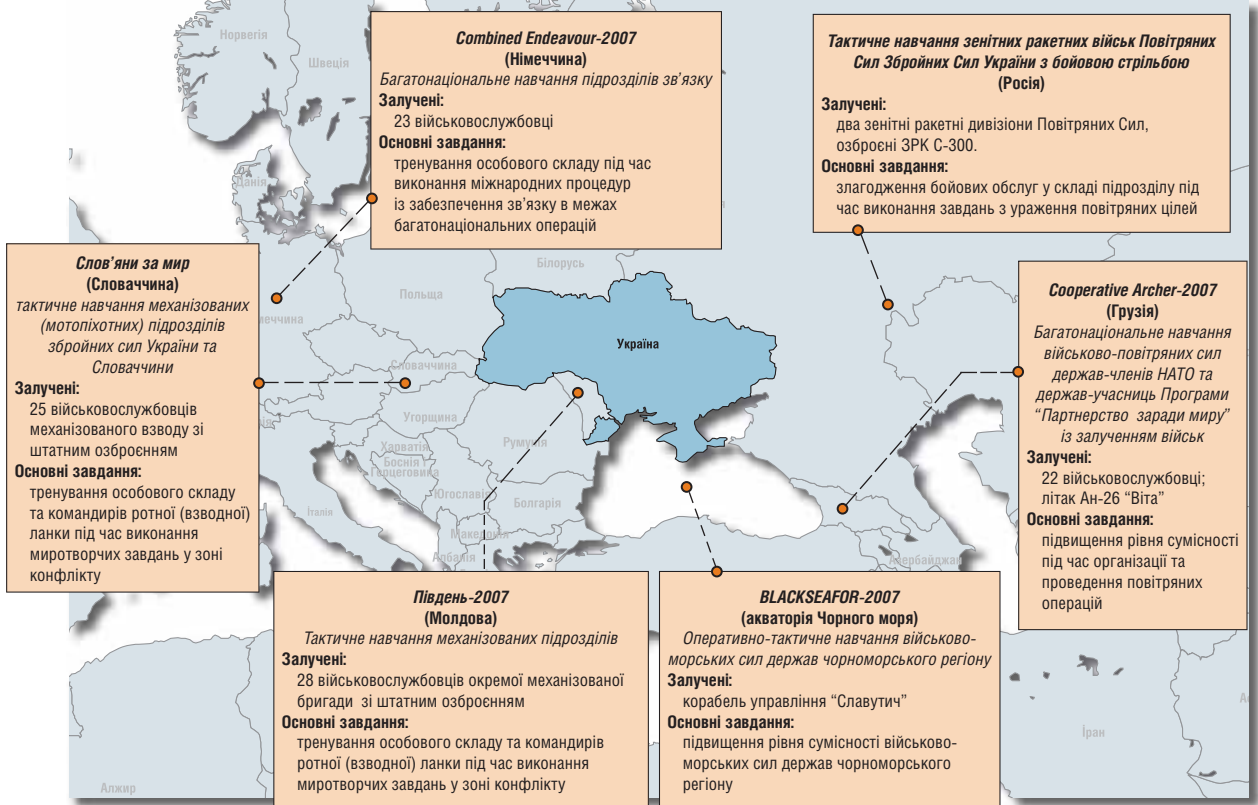

Схема 4.2. Крупні багатонаціональні військові навчання за участю Збройних Сил України у 2007р.

А. На території України або поблизу її кордонів

Б. Поза межами України

Невід’ємною складовою загальної системи підготовки військ (сил) є також підготовка контингенту Збройних Сил України до участі в миротворчих операціях. Участь у них надає неоцінний досвід в організації діяльності з розв’язання конфліктів і застосування миротворчих контингентів у реальних умовах.

У 2007р. розгорнута повноцінна спеціальна підготовка особового складу та відповідних підрозділів у Яворівському Міжнародному центрі миротворчості та безпеки.

У цілому, приведення системи підготовки військ (сил) у відповідність з наявними соціально-економічними та військово-технічними умовами і стандартами, прийнятими у збройних силах інших держав, а також реструктуризація і вдосконалення матеріально-технічного забезпечення підготовки військ (сил) сприятимуть підвищенню бойової і мобілізаційної готовності, боєздатності функціональних структур, підвищенню рівня сумісності з відповідними структурами збройних сил країн-членів НАТО та ЄС під час спільних навчань і виконання завдань у складі багатонаціональних миротворчих контингентів.

РОЗДІЛ 5

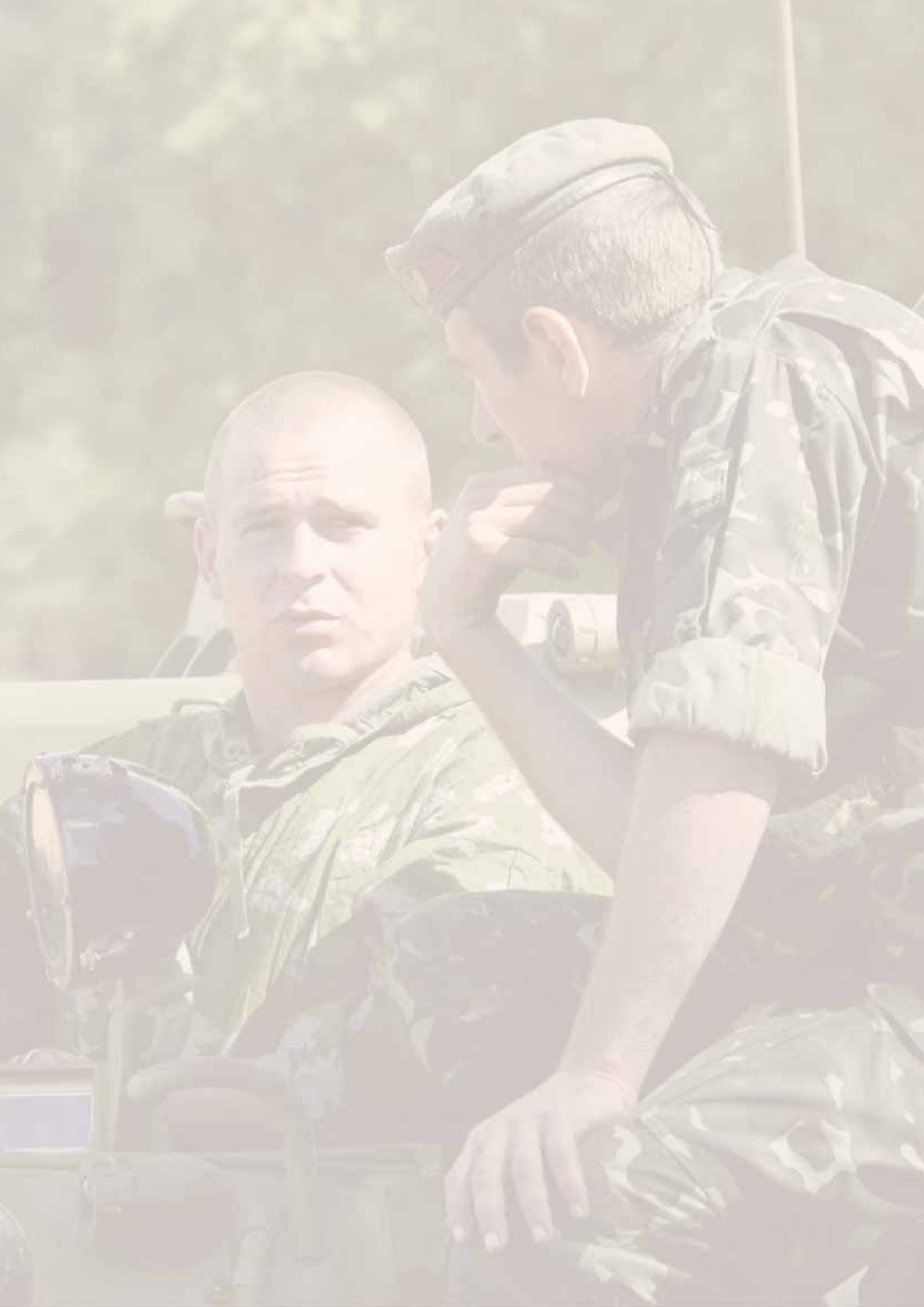
ПЕРЕХІД ДО ПРОФЕСІЙНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ

УДОСКОНАЛЕННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КОМПЛЕКТУВАННЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ ЗА КОНТРАКТОМ

УПРАВЛІННЯ КАР'ЄРОЮ ОФІЦЕРСЬКОГО КОРПУСУ

ВОЄННА НАУКА ТА ВІЙСЬКОВА ОСВІТА

ПЕРЕХІД ДО ПРОФЕСІЙНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Професіоналізація армії є однією з головних складових процесу створення в Україні оптимальних за чисельністю, мобільних, добре озброєних, боєздатних Збройних Сил.

Результати проведених у військах експериментів з укомплектування їх контрактниками, підвищення моральної і матеріальної мотивації служби за контрактом, покращення процесів підготовки та відбору кандидатів на контрактну службу надають можливість, за наявності фінансових передумов, прискорити з 2008р. перехід Збройних Сил на контрактний принцип комплектування.

УДОСКОНАЛЕННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ

Нові підходи до кадрової політики, визначені в розробленій у 2007р. Концепції кадрової політики у Збройних Силах, передбачають, зокрема, запровадження системи кадрового менеджменту централізованого типу, впровадження механізмів управління кар'єрою персоналу, його професійної підготовки соціального забезпечення, а при звільненні – адаптації до цивільного життя¹.

Запровадження системи кадрового менеджменту

Кадровий менеджмент централізованого типу зорієнтований на управління кар'єрою кожного військовослужбовця та, з одного боку, суттєво підвищує роль командирів в оцінці діяльності підлеглих, з іншого – забезпечує контроль її об'єктивності. Запровадження такої системи передбачає централізацію управління кадрами, персоналізацію та автоматизацію їх обліку.

Централізація управління кадрами досягається шляхом зосередження механізмів регулювання кадрових питань (оцінки персоналу, призначень, ротації, перебування у військових званнях, на посадах тощо) у видових кадрових центрах або в одному, спільному для всіх видів Збройних Сил.

Персоналізація та автоматизація обліку кадрів здійснюються шляхом запровадження єдиного персонального і штатно-посадового обліку особового складу Збройних Сил та статистичного аналізу кадрової діяльності за підтримки автоматизованої інформаційно-аналітичної системи (ІАС) "Персонал". ІАС охоплює органи управління всіх рівнів: Головне управління особового складу Генерального штабу, командування видів Збройних Сил, оперативні командування та Територіальне управління, штаби з'єднань, частин і підрозділів.

У 2007р. проведений експеримент з метою вивчення принципів роботи централізованої системи кадрового менеджменту та можливості її застосування у Збройних Силах. Створені Кадровий центр Збройних Сил і Кадровий центр Сухопутних військ, визначені їх структура (Додаток 8), функції і завдання, започаткована робота комісій з відбору кандидатів для призначення на посади.

На кінець року, в кадрових центрах, визначених органах військового управління, військових частинах, що беруть участь в експерименті, розгорнуті та введені в дію автоматизовані робочі місця, локальна обчислювальна мережа, проведена дослідна експлуатація ІАС "Персонал".

У Кадровому центрі Збройних Сил створена єдина розподілена база даних персонального і штатно-посадового обліку особового складу визначених військових

¹ Концепція затверджена наказом Міністра оборони України №659 від 27 листопада 2007р.

частин, здійснюється довідково-інформаційне забезпечення органів управління за статистичними формами облікових документів.

За результатами експерименту, вже наприкінці 2007р. призначення на посади за номенклатурою Міністра оборони та начальника Генерального штабу здійснювалися за рейтинговим принципом – тобто серед багатьох претендентів на посаду автоматизована система за певними критеріями пропонувала не менше трьох кандидатур, які виносилися на розгляд комісії з відбору кандидатів для призначення на посаду, яка готувала для відповідного керівника пропозиції до кадрового рішення.

Загалом, у межах експерименту прийнято понад 1 000 кадрових рішень. Укомплектованість військовослужбовцями органів військового управління, військових частин та установ, залучених до експерименту, збільшилася на 4,9%.

Експеримент наочно продемонстрував переваги централізованої системи кадрового менеджменту над чинною номенклатурною системою призначення на посади, тому у 2008р. планується створення кадрових центрів Повітряних Сил і Військово-Морських Сил.

Запровадження централізованої системи кадрового менеджменту дасть можливість застосовувати індивідуальний підхід, забезпечити прозорість і відкритість прийняття кадрових рішень, здійснювати кар’єрне просування на підставі об’єктивного оцінювання діяльності кожного військовослужбовця. Головним принципом роботи такої системи є баланс інтересів служби та особи.

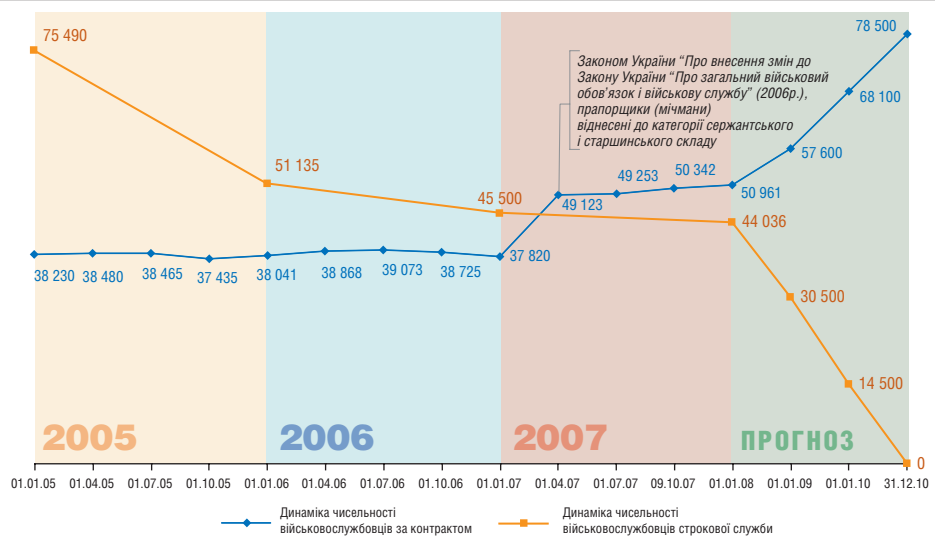
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КОМПЛЕКТУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ЗА КОНТРАКТОМ

Державна програма розвитку Збройних Сил передбачає їх перехід на професійну основу до кінця 2010р. Тому в комплектуванні Збройних Сил військовослужбовцями та резервістами поступово впроваджується контрактний принцип.

Комплектування Збройних Сил військовослужбовцями за контрактом

Станом на 31 грудня 2007р., чисельність військовослужбовців-контрактників на посадах рядового, сержантського і старшинського складу становить 47% загальної штатної чисельності посад цих категорій – що на 9% більше, ніж роком раніше (схема 5.1).

Схема 5.1. Комплектування Збройних Сил за контрактом, осіб

Водночас, для виконання згаданої Державної програми темпи зростання числа контрактників протягом наступних трьох років мають становити 13-18%. Отже, має бути підвищена конкурентоспроможність військової служби на ринку праці – за рахунок насамперед кращої мотивації (Додаток 8).

Протягом останніх років у Збройних Силах вживається комплекс заходів, спрямованих на покращення підбору, підготовки та соціального забезпечення військовослужбовців-контрактників, зокрема:

- ухвалена нова редакція Закону “Про загальний військовий обов’язок і військову службу” (2006р.), яка встановила спрощені процедури набору та розширила категорії громадян, які можуть бути прийняті на військову службу за контрактом;

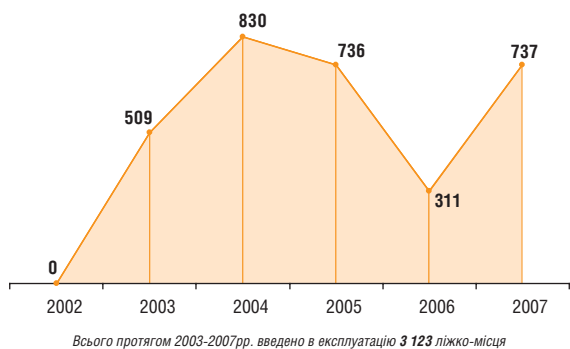

- затверджене Положення про територіальний центр комплектування військовослужбовцями за контрактом, яким визначені його завдання з відбору громадян для військової служби за контрактом на посади рядового, сержантського і старшинського складу, для служби в резерві Збройних Сил, вступу до вищих військових навчальних закладів Міністерства оборони (або військових відділень цивільних вищих навчальних закладів)²;
- виконується План реалізації основних заходів щодо створення та розвитку в Збройних Силах професійного сержантського і старшинського складу у 2007-2010рр., в якому визначені заходи: зі створення і впровадження прозорої та ефективної системи кар’єрного росту сержантського складу та нової системи критеріїв об’єктивної оцінки рівня професійної підготовки; створення системи багаторівневої підготовки сержантського складу; підвищення престижу і зміцнення авторитету сержантського складу; оптимального співвідношення чисельності рядового та сержантського складу³;

системи критеріїв об’єктивної оцінки рівня професійної підготовки; створення системи багаторівневої підготовки сержантського складу; підвищення престижу і зміцнення авторитету сержантського складу; оптимального співвідношення чисельності рядового та сержантського складу³;

- завершується опрацювання проекту Положення про проходження військової служби громадянами України у Збройних Силах⁴; Положенням визначатиметься новий підхід до комплектування Збройних Сил військовослужбовцями за контрактом, порядок проходження ними військової служби та виконання військового обов’язку в запасі, їх права та обов’язки;

Схема 5.2. Забезпечення контрактників службовим житлом, ліжка-місць

- продовжується створення фонду службового житла (схема 5.2); протягом 2003-2007рр. під службове житло для військовослужбовців-контрактників переобладнано 25 казарм (ємністю понад 3 000 ліжка-місць);

- внесені зміни до порядку забезпечення військовослужбовців і членів їх сімей житлом; ними передбачено, що в разі відсутності службового житлового приміщення військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом і не перебувають у шлюбі, розміщуються безоплатно у спеціально пристосованих казармах, сімейні – в сімейних гуртожитках;

- підвищено рівень грошового утримання військовослужбовців за контрактом. Якщо до підвищення грошового забезпечення мінімальний рівень грошового утримання контрактника був більш ніж удвічі меншим від середньої заробітної плати в регіонах, де здійснюється експеримент з комплектування

² Постанова Кабінету Міністрів України №1054 від 22 серпня 2007р.

³ Затверджений начальником Генерального штабу 20 липня 2007р.

⁴ З квітня 2007р. знаходиться на погодженні в Кабінеті Міністрів України. Орієнтовний термін набуття чинності – перше півріччя 2008р.

Схема 5.3. Рівень середньої заробітної плати в регіонах, де проводиться експеримент, станом на липень 2007р.

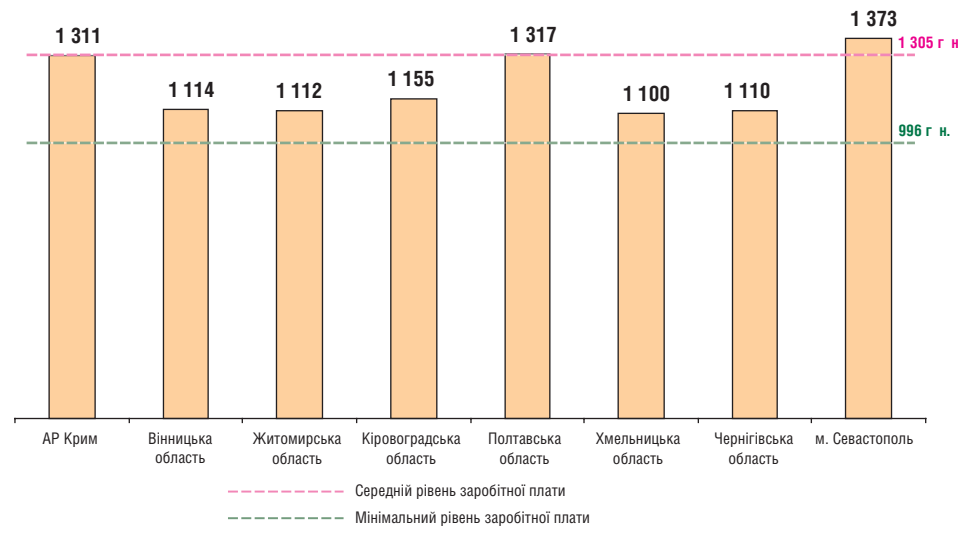
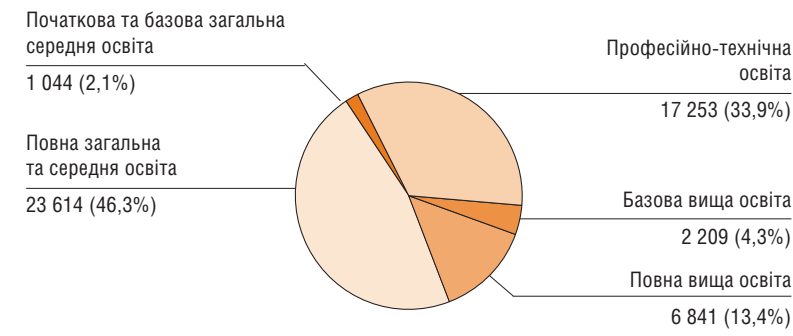

Схема 5.4. Освітній рівень військовослужбовців за контрактом, осіб на кінець року

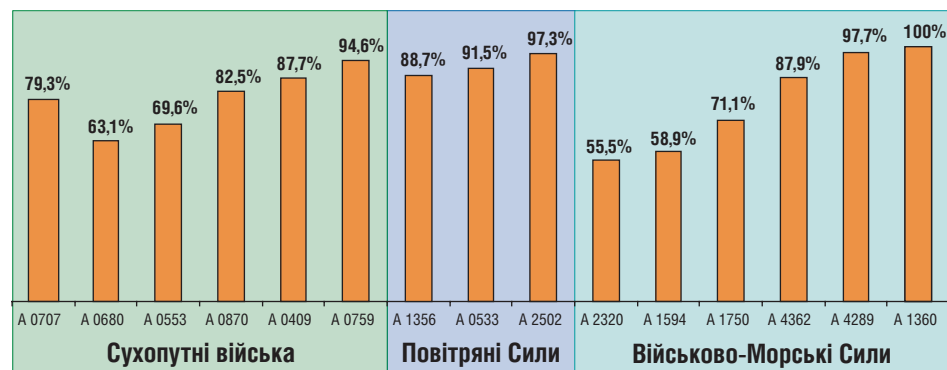
військових частин за контрактом, то після підвищення ситуація дещо покращилася (схема 5.3).

Привертає увагу також відчутне збільшення питомої ваги осіб з базовою і вищою освітою в загальній чисельності військовослужбовців за контрактом (схема 5.4) – що може розглядатися як показник підвищення соціальної престижності професійної військової служби та її конкурентоспроможності на вітчизняному ринку праці.

Результати експерименту з комплектування визначених частин Збройних Сил за контрактом

У 2007р. продовжувався експеримент з переходу підрозділів Збройних Сил на контрактний принцип комплектування. Кількість залучених до експерименту військових частин зросла з чотирьох до 15. На кінець року дев'ять із них укомплектовані контрактниками на 85-100% (схема 5.5), що дозволяє здійснювати в них повноцінну бойову підготовку.

Схема 5.5. Укомплектованість експериментальних частин військовослужбовцями за контрактом, %

Загальна укомплектованість військовослужбовцями за контрактом експериментальних частин – 74,2%

У цілому, експеримент з переходу підрозділів Збройних Сил на контрактний принцип комплектування відбувається успішно. Водночас, його проміжні результати свідчать, що найбільш проблемними залишаються питання якості відбору кандидатів для професійної військової служби, а також житлового та фінансового забезпечення військовослужбовців-контрактників.

Підготовка військовослужбовців за контрактом

Серед головних завдань професіоналізації Збройних Сил – підготовка військовослужбовців за контрактом, створення професійного сержантського корпусу, спроможного перебрати на себе обов’язки з виховання та навчання підлеглого особового складу і стати основою професійних Збройних Сил. З цією метою створюється система багаторівневої підготовки (перепідготовки) сержантського і старшинського складу (схема 5.6).

Схема 5.6. Система підготовки та кар’єрного росту військовослужбовців за контрактом

У 2007р. розроблені всі необхідні для її створення організаційні та методичні документи. Підготовку за початковим, базовим та середнім рівнями планується запровадити у трьох видових центрах і дев’яти спеціалізованих навчальних військових частинах (центрах); підготовку за вищим рівнем – у трьох видових центрах (до 30 листопада 2008р.).

З метою підвищення освітнього рівня військовослужбовців-контрактників і рівня привабливості військової служби за контрактом, з 2006р. запроваджена практика безоплатного (за рахунок коштів бюджету Міністерства оборони) набуття контрактниками базової вищої освіти в чотирьох вищих військових навчальних закладах – Військовому інституті телекомунікацій та інформатизації Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”, Житомирському військовому інституті імені С.П.Корольова Національного авіаційного університету, Севастопольському військово-морському інституті імені П.С.Нахімова, Харківському університеті Повітряних Сил.

До названих навчальних закладів можуть вступити 300 контрактників щорічно. Відбір кандидатів здійснюється з числа військовослужбовців за контрактом рядового, сержантського та старшинського складу, які бездоганно прослужили у

Збройних Силах не менше одного терміну контракту й не мають вищої освіти та офіцерських звань. Станом на кінець 2007р., вищу освіту здобувають 419 військово-службовців-контрактників.

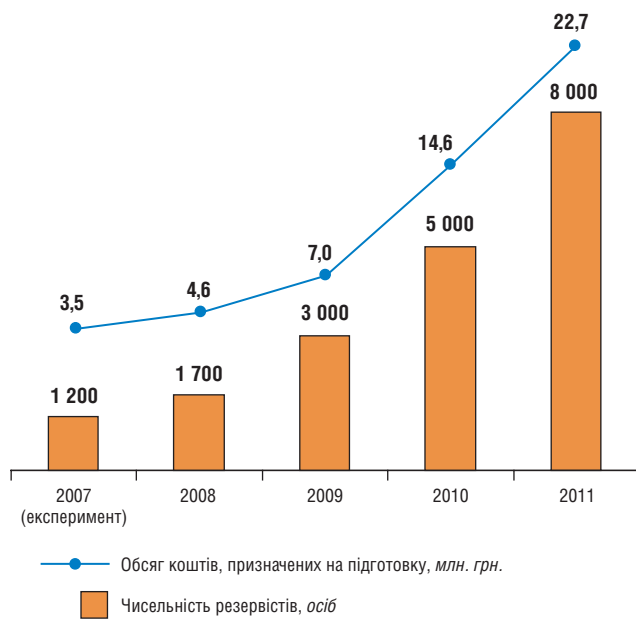
З лютого 2007р. започаткована також підготовка військовослужбовців-контрактників сержантського (старшинського) складу Збройних Сил України в навчальних закладах Збройних Сил США за Програмою міжнародної військової освіти та підготовки (*International Military Education and Training, IMET*). За цією Програмою пройшли підготовку сім військовослужбовців.

Служба за контрактом у військовому резерві

Відповідно до Державної програми розвитку Збройних Сил, починаючи з 2008р. Збройні Сили переходять на подвійний принцип комплектування військ (сил) за штатами воєнного часу – як призначеними військовозобов’язаними, так і резервістами. З метою забезпечення Збройних Сил військово-навченими ресурсами,

Схема 5.7. План нарощування чисельності резерву Збройних Сил за контрактом

розроблений План внесення змін до законодавчих і нормативно-правових актів з питань унормування проходження служби у військовому резерві Збройних Сил, визначення статусу резервістів, їх підготовки, спрощення порядку та підвищення рівня їх фінансового забезпечення.

Протягом 2006-2007рр. створені відповідні нормативно-правові засади, що дозволило розпочати з 1 березня 2007р. експеримент із впровадження служби у військовому резерві. Протягом року планувалося залучити до резерву 1 200 осіб, у т.ч. 472 офіцери запасу. План виконано на 86,5% – укладено 1 038 контрактів, у т.ч. з 367 офіцерами запасу.

До кінця 2011р. у Збройних Силах планується мати 8 000 резервістів (схема 5.7), вартість підготовки яких буде становити близько 22,7 млн. грн. З метою зацікавлення громадян України службою у військовому резерві, Міністром оборони прийняте рішення про підвищення у 2008р. розмірів грошового заохочення резервістів на 50% та збільшення розмірів виплати добових до 50% встановленого чинним законодавством рівня.

Результати експерименту на практиці підтвердили правильність вибору стратегії переходу на кращі світові стандарти комплектування армії, виявили доцільні шляхи, форми та методи впровадження служби у військовому резерві, а також проблемні питання, для вирішення яких не завжди достатньо повноважень оборонного відомства, оскільки вони належить до компетенції Верховної Ради, Президента та Кабінету Міністрів України.

Створення комплексної, ефективної, економічно доцільної та обґрунтованої системи забезпечення військ (сил) висококваліфікованим персоналом, залучення до військової служби за

контрактом найбільш розвинутих, фізично здорових, морально стійких громадян України на підставі гідного стимулювання та мотивації військової служби у Збройних Силах дозволить, за умов належного бюджетного фінансування, виконати завдання Державної програми розвитку Збройних Сил і до кінця 2010р. повністю перевести їх на контрактну систему комплектування.

УПРАВЛІННЯ
КАР'ЄРОЮ
ОФІЦЕРСЬКОГО
КОРПУСУ

Управління кар'єрою офіцерів спрямоване на раціональне використання їх професійних здібностей в інтересах військової служби, а також на своєчасне забезпечення Збройних Сил досвідченим, професійно підготовленим особовим складом. Із значним зменшенням чисельності особового складу, переведенням Збройних Сил на професійну основу, суттєво змінюються підходи до комплектування офіцерським складом та управління кар'єрою офіцерів.

Впровадження нових підходів до комплектування та управління кар'єрою офіцерського корпусу

Робота з комплектування та управління кар'єрою офіцерів починається з якісного оцінювання персоналу, створення кадрових резервів та їх ефективного використання. Структурний ланцюг *“служба – оцінка – резерв (підготовка) – служба”* має стати основою службової кар'єри офіцера.

Для управління кар'єрою офіцерів у централізованій системі кадрового менеджменту розробляються типові алгоритми управління їх кар'єрним ростом. Типові алгоритми надають можливість надати варіанти проходження служби офіцером – від первинної до можливої найвищої офіцерської посади.

Обов'язковими умовами просування по службі стає наявність відповідної курсової підготовки при призначенні на вищу посаду, відповідність рівня освіти і професійних якостей вимогам до посади. Просування по службі відбувається через оцінювання офіцера, внесення його до відповідного резерву і призначення на посаду, вимогам якої відповідають його особистісні і професійні якості.

Паспортизація посад

Протягом 2007р., з метою підвищення об'єктивності нового атестаційного механізму офіцерського складу, з урахуванням специфіки службової діяльності офіцерів на конкретних посадах, удосконалювалася система критеріїв їх оцінки.

Кожна посада має специфічні вимоги до кандидата (кваліфікаційні вимоги: вікові, освітні, оцінка діяльності на попередній посаді тощо). Особливу значимість має досвід службової діяльності офіцера на різнопрофільних посадах (командних, штабних, технічних).

З метою сприяння прозорості та об'єктивності відбору і призначення офіцерів на відповідні посади, для всіх офіцерських посад розроблений і запроваджений Паспорт військової посади (Додаток 8).

Для всіх основних посад офіцерського складу розроблені також схеми формування кадрового резерву з використанням нового алгоритму розгляду кандидатур на атестаційних комісіях усіх рівнів – на підставі паспортів посад, схем формування кадрового резерву та визначення рейтингу кожного кандидата на посаду.

Ротація офіцерського складу

Централізована система кадрового менеджменту передбачає управління ротацією офіцерських кадрів. Ротація – процес планомірної зміни службової діяльності офіцерських кадрів шляхом їх переміщення на відповідні посади з метою більш доцільного використання, підвищення кваліфікації, розширення профілю діяльності та набуття досвіду.

З метою забезпечення оптимальності переміщення по службі та кар'єрного росту для всіх типів посад розробляються ротаційні схеми, які відбивають можливі шляхи переміщення офіцера на рівнозначні посади та конкретні терміни перебування на них. Ротація за різнопрофільними посадами є найбільш складною процедурою управління кар'єрою офіцера (Додаток 8). Ефективна реалізація ротаційного механізму вимагає, крім розв'язання психологічних і професійних проблем, вирішення певного комплексу соціально-побутових питань.

Головним завданням управління кар'єрою офіцера є створення умов для формування необхідного кадрового потенціалу – офіцерів нового покоління, професійно підготовлених, з високими морально-діловими якостями, здатних ефективно вирішувати складні завдання, спроможних очолювати військові підрозділи та частини в динамічних умовах. Якісне управління кар'єрою сприятиме індивідуальному розвитку кожного офіцера, можливостям реалізації його потенціалу та баченню ним перспективи свого кар'єрного росту.

ВОЄННА НАУКА
ТА ВІЙСЬКОВА
ОСВІТА

Протягом 2007р. в основному завершена оптимізація мережі військових наукових установ і навчальних закладів за видовим принципом, більш тісною стала інтеграція військової освіти до загальнодержавної системи вищої освіти з урахуванням положень Болонської декларації.

Структура воєнної науки та наукова діяльність

Наукове забезпечення Збройних Сил здійснюється науково-дослідними установами та науковими підрозділами вищих військових навчальних закладів, які протягом 2007р. шляхом структурного та організаційного реформування були перетворені на цілісну мережу з чітким визначенням рівнів і напрямів наукових досліджень (схема 5.8).

Схема 5.8. Мережа науково-дослідних установ Збройних Сил і напрями їх досліджень

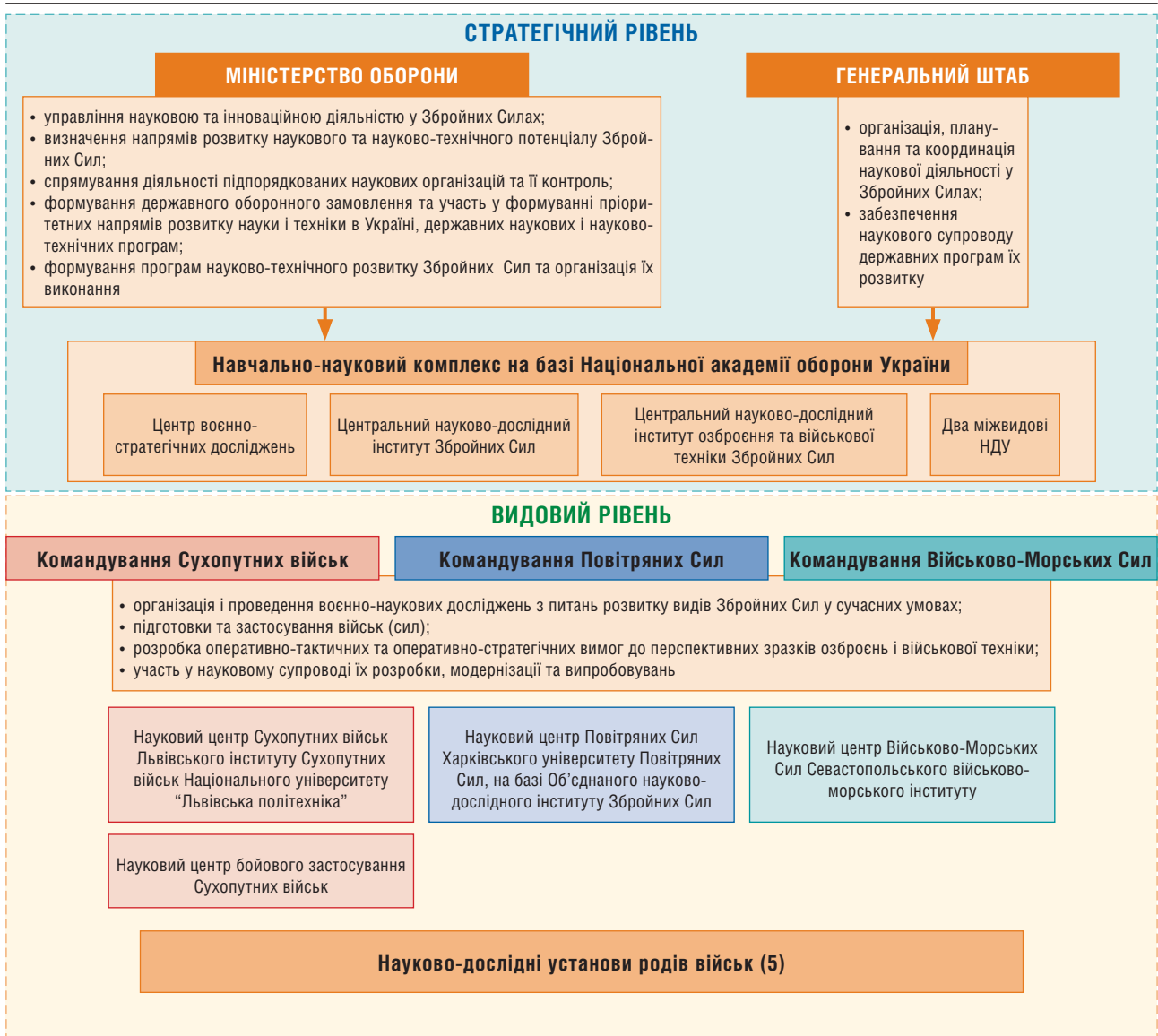
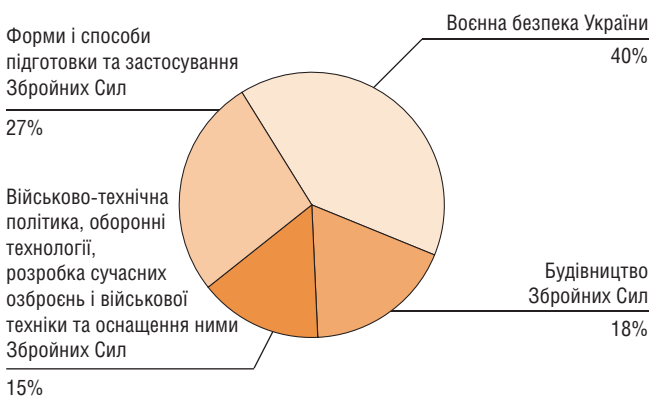

Схема 5.9. Розподіл науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт за науковими напрямками у 2007р.

Зокрема, науково-дослідні установи Збройних Сил були інтегровані до системи вищих військово-навчальних закладів (за рахунок цього – суттєво зменшена чисельність управлінських структур і підрозділів забезпечення); створена вертикаль взаємодії науково-дослідних установ і вдосконалена їх організаційно-штатна структура; забезпечене підвищення рівня планування та організації наукових досліджень.

Пріоритетними напрямками наукових досліджень Міністерство оборони та Генеральний штаб визначили наступні: “Воєнна безпека України”, “Форми і способи підготовки та застосування Збройних Сил” (схема 5.9).

Протягом 2007р. наукові дослідження були зосереджені на обґрунтуванні пропозицій стосовно якісного виконання заходів Державної програми розвитку Збройних Сил і спрямовані: у воєнно-теоретичній галузі – на вдосконалення теоретичних положень стратегії та оперативного мистецтва, розвиток форм і способів застосування Збройних Сил, підготовки та ведення операцій (бойових дій) міжвидовими угрупованнями військ (сил); у воєнно-технічній галузі – на визначення напрямів розвитку озброєнь і військової техніки, шляхів їх модернізації, подовження термінів технічної придатності та виконання планів утилізації.

Підготовка кадрів у навчальних закладах Збройних Сил

У 2007р. вийшов на завершальний етап процес оптимізації мережі військових навчальних закладів за видовим принципом. Станом на кінець року, до цієї мережі належать:

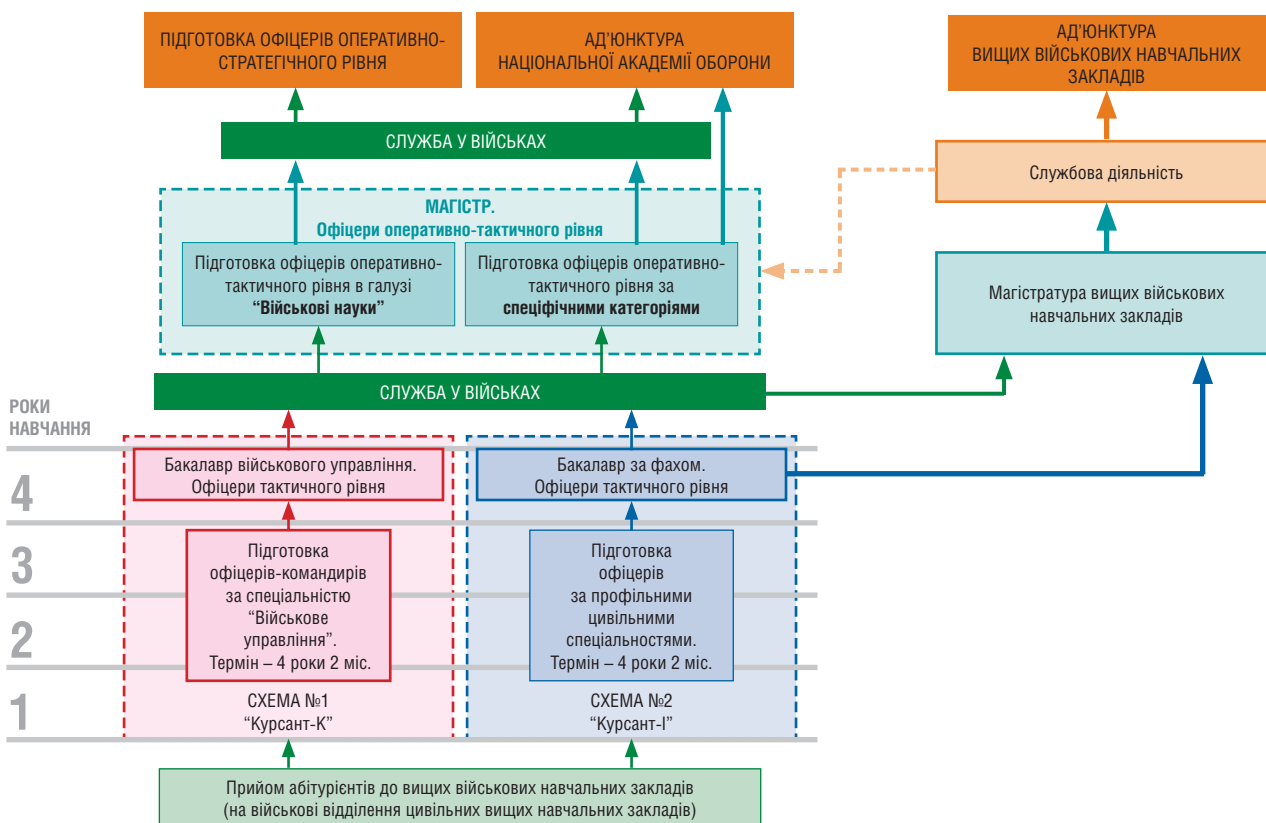
- Національна академія оборони України;
- Українська військово-медична академія, яку планується реорганізувати у Військовий інститут Національної медичної академії імені П.П.Шупика⁵;
- три видові вищі військові навчальні заклади;
- чотири міжвидові військові інститути у складі цивільних вищих навчальних закладів;
- військово-юридичний факультет, три факультети і 22 кафедри військової підготовки, 18 кафедр медицини катастроф і військової медицини;
- одне відділення військової підготовки;
- Київський військовий лицей імені І.Богуна.

Вища військова освіта переведена на двоступеневу систему (за освітньо-кваліфікаційними рівнями – бакалавра та магістра) із запровадженням зовнішнього оцінювання під час вступних іспитів.

⁵ Проект відповідної Постанови знаходиться на розгляді в Кабінеті Міністрів України.

Схема 5.10. Система підготовки військових фахівців з вищою освітою

З 2007-2008 навчального року встановлено новий термін навчання офіцерів тактичної ланки – чотири роки і два місяці. Випуски у вищих військових навчальних закладах будуть здійснюватися у вересні року закінчення одночасно за всіма спеціальностями (командними, інженерними та іншими) (схема 5.10).

Впроваджується кредитна система врахування залікових оцінок (*European Credit Transfer System, ECTS*) для уніфікації кількісних параметрів вищої освіти та застосування додатку до диплома про вищу освіту європейського зразка.

Крім підготовки військових фахівців для Збройних Сил у системі військової освіти здійснюється підготовка офіцерів для військових формувань, підпорядкованих іншим центральних органів виконавчої влади (Державній прикордонній службі, Міністерству з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерству внутрішніх справ, Державній спеціальній службі транспорту, Національному космічному агентству, Службі зовнішньої розвідки).

Щорічне замовлення на підготовку фахівців тактичного рівня для цих організацій складає 200-300 осіб, оперативного-тактичного рівня – 80-100 осіб, оперативного-стратегічного рівня – 1-3 особи (таблиця 5.1.)

Таблиця 5.1. Державне замовлення на підготовку військових фахівців, осіб

	2006	2007
<i>Для Збройних Сил</i>		
Офіцерів оперативного-стратегічного рівня	45	65
Офіцерів оперативного-тактичного рівня	441	262
Офіцерів тактичного рівня, прапорщиків	848	416
<i>Для інших військових формувань</i>		
Офіцерів оперативного-стратегічного рівня	–	2
Офіцерів оперативного-тактичного рівня	111	98
Офіцерів тактичного рівня, прапорщиків	309	186
Усього	1 754	1 029

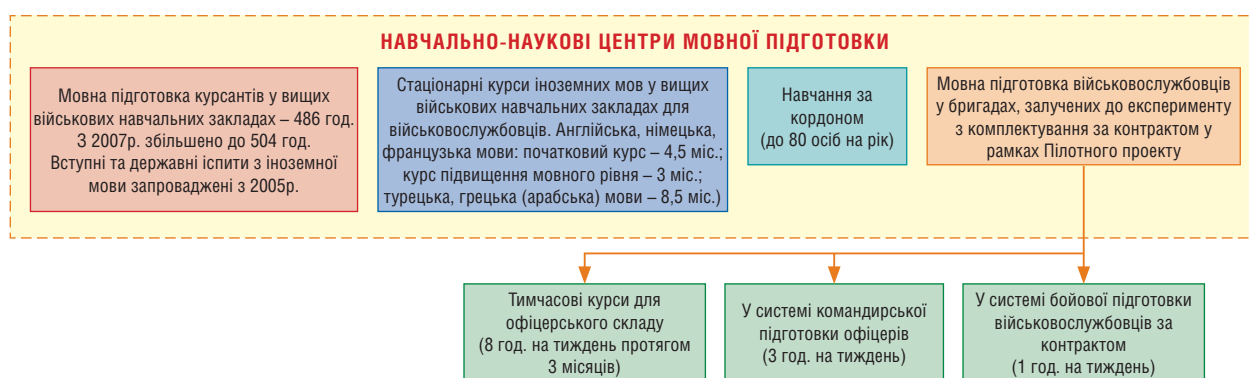
У Міністерстві оборони працює система підготовки державних службовців, для чого використовуються можливості вищих військових і цивільних навчальних закладів України, а також навчання державних службовців за кордоном. Зокрема, у 2007р. пройшли підготовку при Національній академії державного управління при Президентіві України 10 осіб, за кордоном – 29 осіб.

Мовна підготовка

З огляду на активну участь України в забезпеченні міжнародної і регіональної безпеки, перспективи вступу України до НАТО, дедалі більшого значення набуває мовна підготовка особового складу органів військового управління та Збройних Сил.

З 2005р. Міністерство оборони активізувало діяльність з організації вивчення іноземних мов (насамперед – англійської як мови міжнародного спілкування) персоналом Міністерства оборони, Генерального штабу, інших органів військового управління, військовослужбовцями ОСШР, частин і підрозділів, залучених до багатонаціональних навчань, миротворчих контингентів Збройних Сил України (схема 5.11).

Схема 5.11. Система мовної підготовки особового складу Збройних Сил

У 2007р. інтенсивне вивчення іноземних мов здійснювалося при вищих військових навчальних закладах у 21 групі англійської мови початкового рівня, 12 – підвищення мовного рівня, а також у двох групах німецької, двох – французької та по одній – грецької і турецької мов. Набір слухачів на курси англійської, німецької і французької мов здійснювався двічі на рік, на курси грецької і турецької – один раз на рік.

Відповідно до рішення Міністра оборони, продовжується реалізація Пілотного проекту з вивчення англійської мови у бригадах, залучених до експерименту з комплектування за контрактом: протягом року мовну підготовку в місцях дислокації бригад пройшли 395 військовослужбовців.

З 1 вересня 2007р. на базі Васильківського коледжу Національного авіаційного університету започаткована мовна підготовка (з відривом від служби) військовослужбовців за контрактом рядового, сержантського і старшинського складу. У групах з вивчення англійської мови пройшли підготовку 54 особи (початковий курс – 45, підвищення мовного рівня – дев'ять).

Загалом протягом 2007р. мовну підготовку отримали 1 200 військовослужбовців Збройних Сил.

Навчання державних службовців Міністерства оборони та Генерального штабу здійснюється на курсах англійської мови в Національній академії оборони України в рамках міжнародного проекту професійної підготовки цивільного персоналу Міністерства оборони, за підтримки Британської ради в Україні, Керівного комітету спільного міжнародного Проекту професійної підготовки цивільного персоналу Міністерства оборони України та офісу зв'язку Україна-НАТО. Протягом 2007р. мовну підготовку пройшли понад 40 осіб.

У рамках проекту “Миротворча англійська” Британської Ради в Україні протягом 2006-2007рр. 21 викладач англійської мови вищих військових навчальних закладів України підвищив кваліфікацію та отримав диплом Кембріджського університету, а 10 викладачів продовжують підготовку.

Крім того, протягом 2007р. у рамках інших програм і проектів 14 викладачів кафедр іноземних мов вищих військових навчальних закладів України підвищили кваліфікацію з методики викладання та тестування з іноземних мов за кордоном.

Фахівці Військового інституту Національного університету імені Т.Г.Шевченка спільно з представниками Австрії завершили роботу над створенням україно-німецького військового словника, а з представниками Франції – україно-франко-англійського словника з логістики.

З метою вдосконалення системи військової науки та підготовки військових кадрів і приведення її у відповідність з новими завданнями та сучасною структурою Збройних Сил, протягом 2007р. здійснювалася політика, яка забезпечила позитивні результати з оптимізації мережі науково-дослідних установ і вищих військових навчальних закладів України, інтеграції військової освіти до цивільних навчальних закладів, наближення її до європейських стандартів.

Професіоналізація Збройних Сил розглядається Міністерством оборони та Генеральним штабом значно ширше, ніж перехід на контрактні засади. Це – комплектування Збройних Сил навченими, морально підготовленими, свідомими особливостей військової служби громадянами, готовими до виконання у складі військових формувань завдань із захисту країни від воєнних загроз. Для досягнення цього працюють системи кадрового забезпечення, військової освіти та науки. Водночас, для створення професійної армії є необхідним також її відповідне оснащення озброєннями та військовою технікою, безумовне дотримання високих стандартів соціального захисту військово-службовців.

РОЗДІЛ 6

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ – СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ЗБРОЙНИХ СИЛ

ГРОШОВЕ ТА ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТРАХОВІ ВИПЛАТИ, ПІЛЬГИ ТА КОМПЕНСАЦІЇ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ
СОЦІАЛЬНА І ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЯКІ ЗВІЛЬНЯЮТЬСЯ
ІЗ ЗБРОЙНИХ СИЛ

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ – СКЛADOVA ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Професіоналізація Збройних Сил є неможливою без забезпечення конкурентоспроможності військової служби на ринку праці. Це, своєю чергою, потребує безумовного дотримання соціальних гарантій військовослужбовцям і членам їх сімей: грошового та інших видів забезпечення в обсязі, що відповідає умовам військової служби і стимулює як закріплення кваліфікованих військових кадрів, так і приплив до армії молоді – освіченої і свідомої особливостей служби у війську.

Загалом, держава може очікувати і вправі вимагати від військовослужбовця ефективного виконання ним своїх обов'язків лише за умов дотримання наданих йому соціальних гарантій.

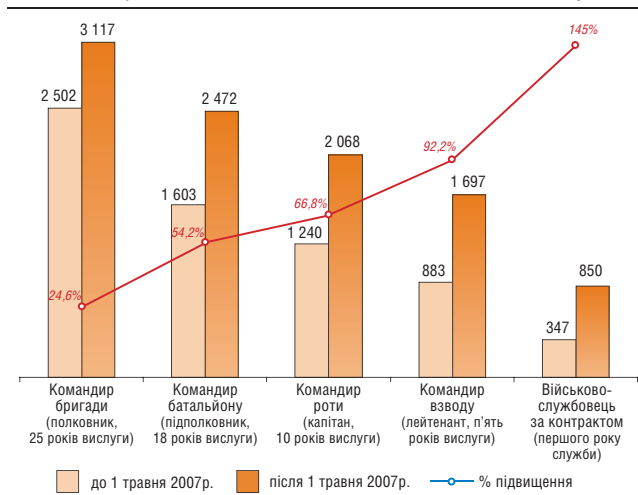
Водночас, саме в цій сфері дотепер існують досить гострі проблеми, для розв'язання яких зусиль лише Міністерства оборони недостатньо. Забезпечення соціальних гарантій військовослужбовцям і членам їх сімей є справою загальнодержавного масштабу, тому воно може бути досягнуте лише спільними зусиллями законодавчої і виконавчої влади, а також – органів місцевого самоврядування.

ГРОШОВЕ ТА ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Головними проблемами грошового забезпечення військовослужбовців є насамперед його недостатній рівень і викривлена структура, за якої 65% щомісячного грошового забезпечення становлять різноманітні доплати і премії, тоді як посадові оклади не переглядалися з 2000р., а оклади за військові звання – з 1999р.

У 2007р. відбулися суттєві зрушення у впорядкуванні грошового забезпечення та підвищенні його рівня¹.

Схема 6.1. Розміри місячного грошового забезпечення військовослужбовців за основними типовими посадами, грн.

На початковому етапі грошове забезпечення військовослужбовців збільшене за рахунок підвищення рівня його додаткових видів. Були прийняті нормативні документи, які дозволили з 1 травня 2007р. підвищити грошове забезпечення всіх категорій військовослужбовців у середньому на 30-70%, зокрема молодших офіцерів – майже вдвічі² (схема 6.1).

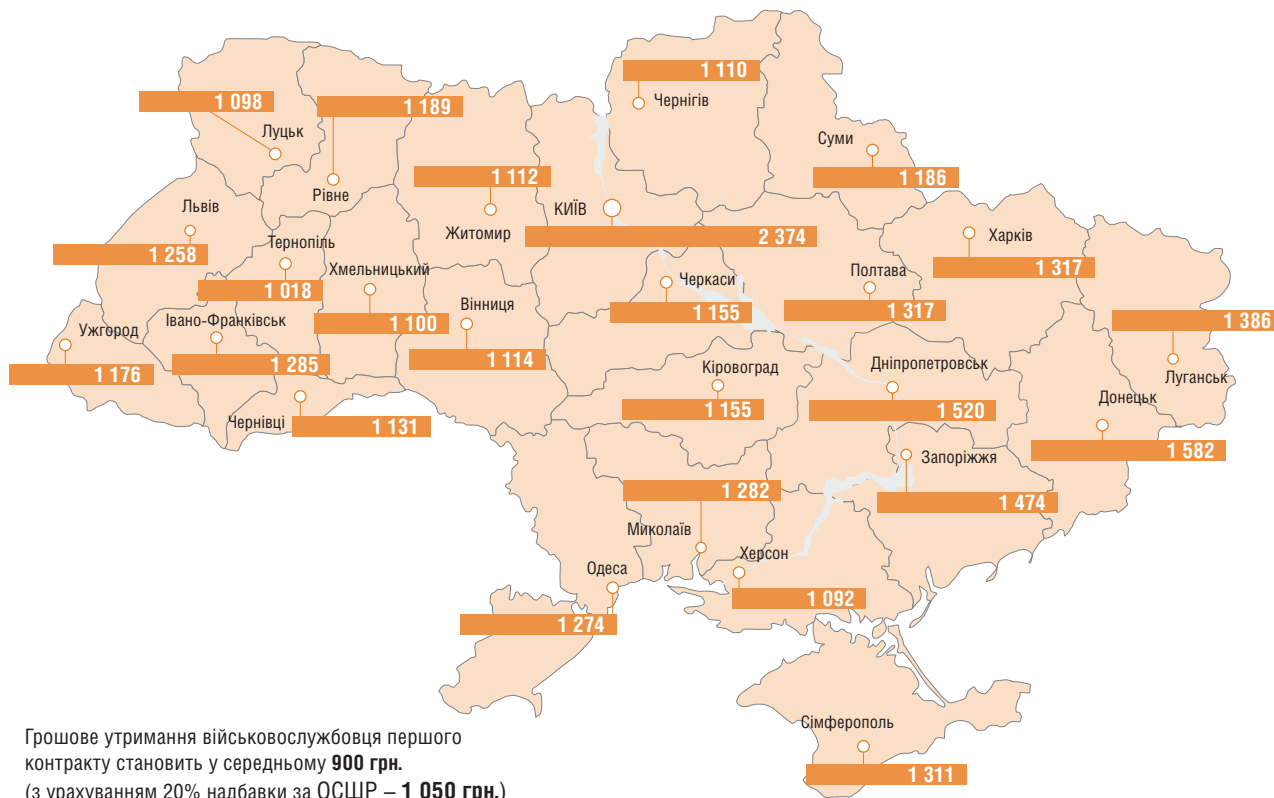
Грошове забезпечення військовослужбовців за контрактом збільшено в 1,1-1,5 рази (залежно від посадових окладів і стажу безперервної військової служби). В результаті, місячний розмір грошового утримання військовослужбовця першого контракту в середньому становить близько 900 грн. (з урахуванням 20% надбавки за службу в ОСШР – 1 050 грн.). Це збільшення дещо підвищило конкурентоспроможність військової служби за контрактом на вітчизняному ринку праці.

¹ Доречно нагадати, що востаннє за часом грошове забезпечення всіх категорій військовослужбовців підвищувалося у травні 2003р. із впровадженням щомісячної надбавки за безперервну військову службу.

² Постанова Кабінету Міністрів України "Деякі питання грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу у 2007р." №594 від 28 березня 2007р.; наказ Міністра оборони України "Про встановлення граничних розмірів премії військовослужбовцям Збройних Сил України" №175 від 14 квітня 2007р.

Водночас, за даними Державного комітету статистики України, середньомісячна заробітна плата в регіонах країни, станом на липень 2007р., складала близько 1 280 грн.: мінімальна – 1 018 грн. (Тернопільська область), максимальна – 2 374 грн. (м.Київ). Таким чином, нинішній рівень грошового забезпечення робить військову службу за контрактом конкурентоспроможною на ринку праці лише в одному регіоні України – Тернопільській області (схема 6.2), а також, можливо, – в регіонах з високим рівнем безробіття.

Схема 6.2. Військова служба за контрактом на ринку праці України, грн.

Другий етап впорядкування та підвищення рівня грошового забезпечення військовослужбовців, для якого вже створені нормативно-правові передумови³, передбачає, зокрема, зміну з 1 січня 2008р. структури грошового забезпечення за рахунок підвищення рівня посадових окладів і скасування неефективних виплат, які не мають стимулюючого характеру (питома вага основних видів становитиме 60-70%).

Завершити цю роботу Міністерство оборони планує протягом 2008р.; передбачається, що з 1 січня 2009р. будуть збільшені оклади за військові звання.

Підвищення розмірів грошового забезпечення військовослужбовців зумовило, відповідно, збільшення пенсійних виплат. З 1 січня 2008р. будуть перераховані пенсії колишнім військовослужбовцям. Залежно від посади та військового звання, розмір пенсій зросте в середньому на 38-70%.

³ Постанова Кабінету Міністрів України "Про упорядкування структури та умов грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу" №1294 від 7 листопада 2007р.; наказ Міністра оборони України "Про встановлення посадових окладів осіб офіцерського складу Збройних Сил України" №707 від 30 грудня 2007р.

Отже, у 2007р. відбулося підвищення рівня грошового забезпечення всіх категорій військовослужбовців Збройних Сил. Запроваджено також новий принцип збільшення розмірів грошового забезпечення військовослужбовців. Надалі воно відбуватиметься шляхом збільшення розмірів посадових окладів, окладів за військові звання і надбавки за вислугу років без запровадження нових видів надбавок, доплат тощо.

Водночас, залишається актуальною потреба підвищення грошового утримання військовослужбовців за контрактом, оскільки нинішні його розміри не забезпечують належний рівень конкурентоспроможності професійної військової служби на вітчизняному ринку праці.

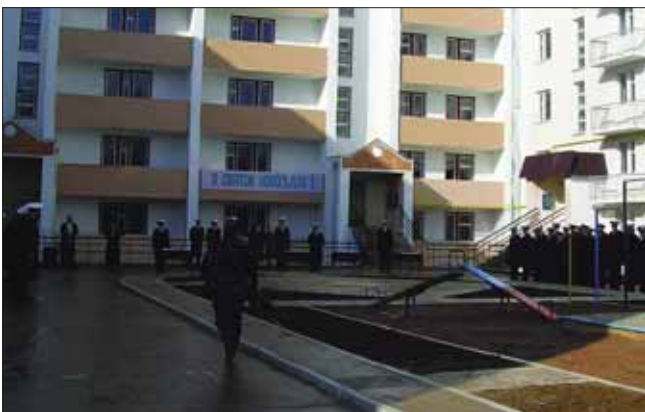
СТРАХОВІ ВИПЛАТИ, ПІЛЬГИ ТА КОМПЕНСАЦІЇ

Однією з проблем належного соціального захисту військовослужбовців донедавна був дисбаланс у страховому та пенсійному забезпеченні військовослужбовців різних силових структур. У 2007р. зроблені кроки до уніфікації порядку встановлення та рівня соціального захисту для всіх військових формувань і правоохоронних органів держави.

За ініціативою Президента України, у 2007р. запроваджено єдиний для всіх силових структур підхід до компенсацій у випадку втрати військовослужбовцем працездатності або його загибелі під час виконання службових обов'язків. Зокрема, набув чинності закон, яким розміри одноразової грошової допомоги на випадок каліцтва або загибелі військовослужбовців, військовозобов'язаних і резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, встановлюються на такому самому рівні, як це передбачено для інших силових структур⁴.

Водночас, не вдалося усунути практику перегляду і скасування пільг, компенсацій і гарантій військовослужбовцям законами про Державний бюджет України, яка була започаткована в 1995р. і набула системного характеру. Як відомо, Конституційний Суд України в липні 2007р. визнав згадану практику такою, що суперечить Конституції України⁵. Проте, Законом про Державний бюджет України на 2008р. дія окремих статей чинних законодавчих актів, які передбачали ті чи інші пільги та/або виплати військовослужбовцям, суттєво обмежена.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ

Міністерство оборони вживає всіх можливих заходів для реалізації права військовослужбовців Збройних Сил на належне житло. Проте, незважаючи на те, що протягом 2005-2007рр. Міністерством оборони було побудовано (придбано) майже 12,6 тис. квартир для військовослужбовців, а також на неодноразовий розгляд питання забезпечення житлом військовослужбовців вищими органами державної влади⁶, воно не лише залишається далеким від вирішення, але й дедалі більше загострюється.

На початок 2007р. на квартирному обліку перебували 51,5 тис. військовослужбовців, у т.ч. 12,4 тис. (24%) – військовослужбовці, звільнені в запас або відставку, 20 тис. (39%) – очікують на житло понад 10 років.

Така ситуація зумовлена, *по-перше*, недостатнім фінансуванням програм будівництва і придбання

⁴ Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань соціального захисту військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, і деяких інших осіб" від 3 листопада 2006р., яким внесені відповідні зміни до статті 16 Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей". Так, у випадку загибелі військовослужбовця передбачається одноразова грошова допомога в розмірі його 10-річного грошового забезпечення за останньою посадою, але меншому від 100-кратного розміру прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на час виплати допомоги.

⁵ Рішення Конституційного Суду України №6 від 9 липня 2007р.

⁶ Див., наприклад: Постанова Верховної Ради України "Про інформацію Кабінету Міністрів України щодо виконання Рекомендацій парламентських слухань "Про стан забезпечення житлом та іншими гарантіями соціального захисту військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб" №541 від 9 січня 2007р.

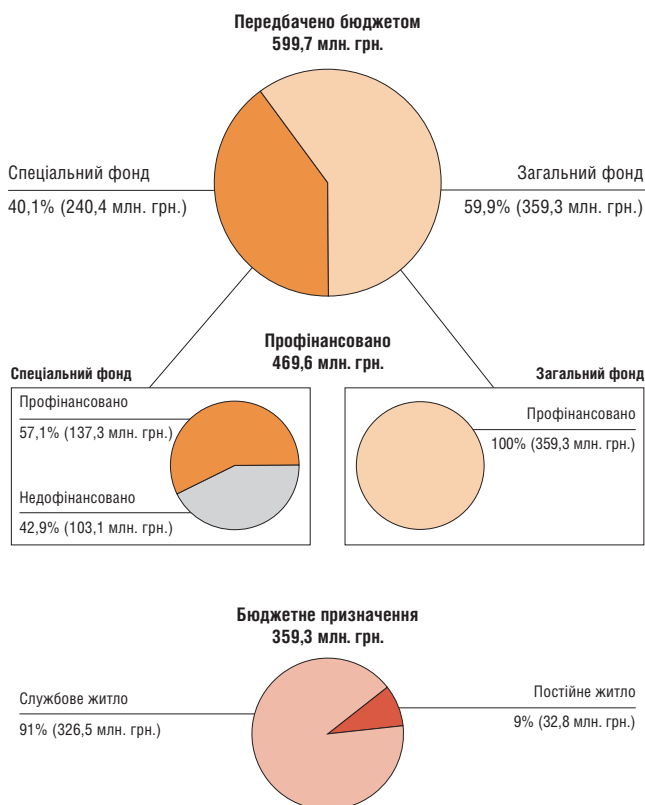
житла для військовослужбовців за рахунок Державного бюджету, внаслідок чого темпи будівництва (придбання) житла є нижчими за темпи зростання квартирної черги. *По-друге*, постійним невиконанням відповідних планових бюджетних показників (таблиця 6.1). *По-третє*, несвоєчасністю та/або неритмічністю надходження коштів із загального фонду бюджету, що відчутно знижує ефективність їх використання.

Таблиця 6.1. Фінансування програм будівництва і придбання житла для військовослужбовців

	2005			2006			2007		
	План, млн. грн.	Отримано, млн. грн.	% виконання	План, млн. грн.	Отримано, млн. грн.	% виконання	План, млн. грн.	Отримано, млн. грн.	% виконання
Будівництво житла для військовослужбовців, у т.ч.:	724,7	599,6	77,4	1 271,8	623,6	49,0	599,7	496,6	82,8
із загального фонду	404,4	404,4	100,0	350,7	350,7	100,0	359,3	359,3	100,0
зі спеціального фонду	320,3	195,2	60,9	921,1	272,9	29,6	240,4	137,3	57,1

Слід додати, що такий стан фінансування зберігається на фоні постійного зростання вартості житла, будівельних робіт і матеріалів.

Схема 6.3. Фінансування житлової програми Міністерства оборони України у 2007р.

У 2007р. на будівництво і придбання житла для військовослужбовців було передбачено 599,7 млн. грн., з яких 359,3 млн. грн. – кошти загального фонду, 240,4 млн. грн. – спеціального фонду. На ці асигнування планувалося збудувати (придбати) 3 109 квартир за цінами, що не перевищують опосередковану вартість житла, яка визначається Міністерством регіонального розвитку та будівництва України, що складало б лише 70% кількості квартир, отриманих у 2006р.

Однак, на урядовому рівні своєчасно вирішити проблему наповнення спеціального фонду на потреби житлового будівництва не вдалося⁷. Лише наприкінці року з передбачених Державним бюджетом коштів спеціального фонду отримано 137,3 млн. грн., або 57% (за договорами 2006р.) – що фактично призупинило будівництво (придбання) житла за рахунок цього джерела (схема 6.3).

Кошти загального фонду почали надходити від Міністерства регіонального розвитку та будівництва лише у третій декаді травня. До того ж, бюджетне призначення цих коштів передбачало, що 326,5 млн. грн. (91% загальної суми) можуть бути використані на будівництво (придбання) службового житла, і лише 32,8 млн. грн. (9%) – на будівництво (придбання) постійного житла для військовослужбовців, які продовжують службу у Збройних Силах, і для звільнених у запас або відставку.

Таким чином, з огляду на асиметричність бюджетного призначення коштів загального фонду та фактичні обсяги фінансування, у 2007р. отримано

⁷ Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України №491 від 22 вересня 2006р., реалізація надлишкового військового майна була зупинена. Відновлена лише в серпні 2007р. на підставі Постанови Кабінету Міністрів України "Деякі питання реалізації та управління військовим майном" №1063 від 15 серпня 2007р.

Схема 6.4. Стан забезпечення житлом військовослужбовців і членів їх сімей

лише 1 560 квартир, що майже втричі менше, ніж у 2006р. (схема 6.4)

Загалом, досвід виконання програм будівництва (придбання) житла для військовослужбовців протягом 2005-2007рр. показав, що:

- не виправдовує себе запроваджена у 2007р. практика зосередження коштів загального фонду Державного бюджету, передбачених на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, у Міністерстві регіонального розвитку та будівництва України;
- Міністерство оборони не може нести відповідальність за наповнення спеціального фонду, який формується, зокрема, за рахунок реалізації надлишкового військового майна, оскільки ця діяльність здійснюється через створений у 2006р. у структурі

Міністерства оборони, але підпорядкований Кабінету Міністрів Державний департамент надлишкового майна та земель⁸;

- виконання житлових програм Міністерства оборони ускладнюється недосконалістю та неузгодженістю нормативно-правових актів, що регулюють процеси будівництва та/або придбання житла, а також тривалістю, ускладненістю та надто високою вартістю тендерних процедур. З іншого боку, чинні нормативні акти не дозволяють Міністерству оборони використовувати такі джерела фінансування, як пільгове та іпотечне кредитування, житлові сертифікати, цінні папери тощо.

Разом з цим, Міністерство оборони наполегливо працює над створенням єдиного державного механізму, який за участю органів місцевого самоврядування дозволить забезпечити дотримання державних гарантій з надання житла військовослужбовцям і членам їх сімей.

У цілому ситуація, що склалася у сфері забезпечення військовослужбовців і членів їх сімей житлом, потребує вжиття невідкладних і неординарних заходів. Держава накопичила перед військовослужбовцями житлові зобов'язання, які вже неможливо виконати традиційними методами.

СОЦІАЛЬНА І ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ ВІЙСЬКОВО-СЛУЖБОВЦІВ, ЯКІ ЗВІЛЬНЯЮТЬСЯ ІЗ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Важливою складовою соціального захисту військовослужбовців Збройних Сил є право певних категорій на безоплатну соціальну і професійну адаптацію протягом останнього року перед звільненням з військової служби та після звільнення.

Для належної реалізації цього права у 2007р. Міністерством оборони завершено формування системи адаптації військовослужбовців і запроваджена Державна програма соціальної і професійної адаптації військовослужбовців, що підлягають звільненню, та осіб, звільнених з військової служби, на період до 2011р.⁹

Соціальна і професійна адаптація має комплексний характер, до її забезпечення, крім Міністерства оборони, залучені інші міністерства та відомства – Міністерство праці та соціальної політики, Міністерство освіти і науки, Державний центр зайнятості, а також – неурядові українські та міжнародні організації (схема 6.5).

З метою розв'язання проблем адаптації використовуються можливості міжнародних проектів

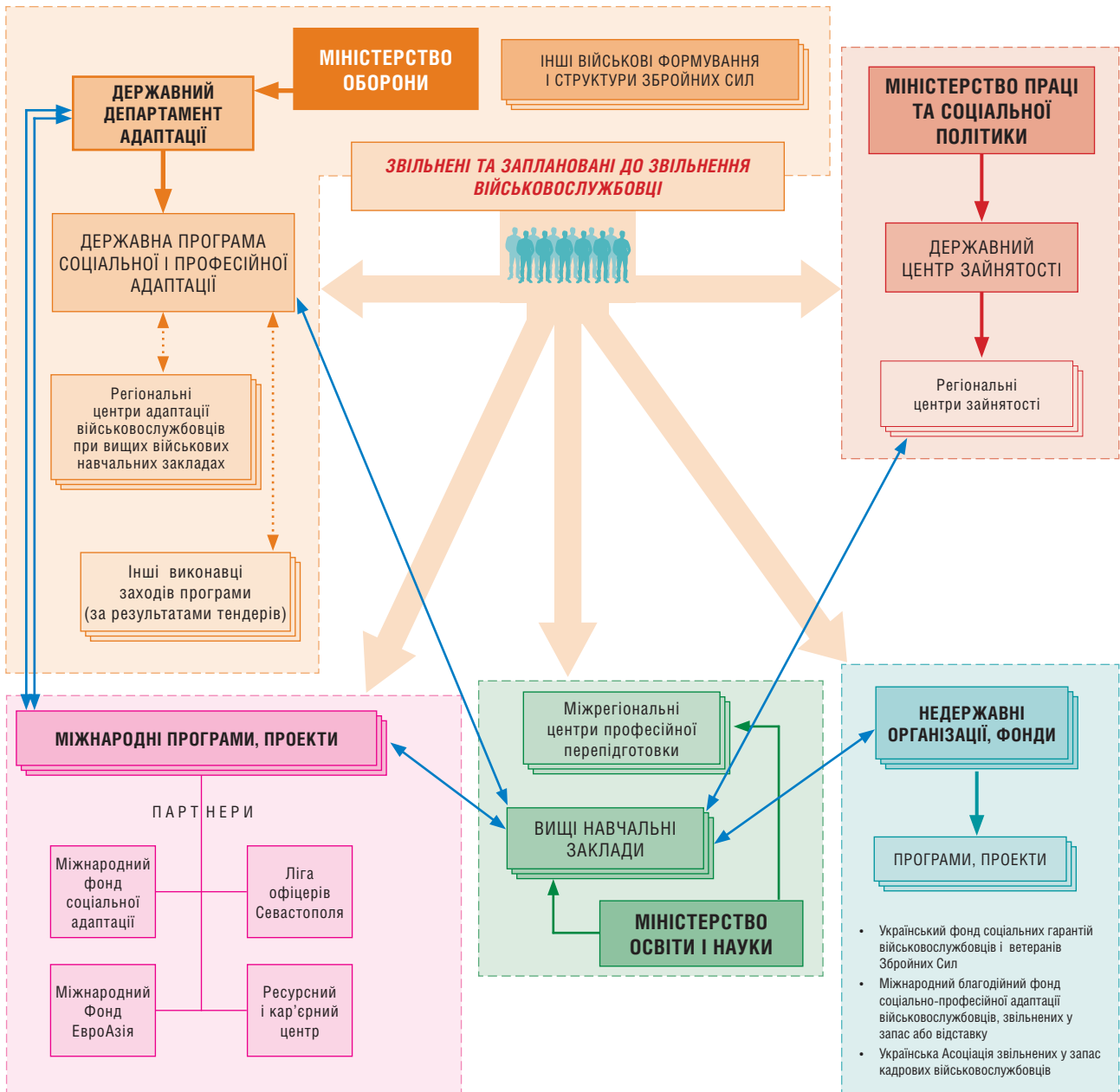
⁸ Постанова Кабінету Міністрів України "Деякі питання управління майном, яке вивільняється в ході реформування Збройних Сил" №560 від 26 квітня 2006р.

⁹ Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України №720 від 12 травня 2007р.

і програм, які фінансуються, зокрема, ОБСЄ, Економічним директором НАТО, Урядом Королівства Норвегія. Так, протягом 2007р. в рамках міжнародних програм (проектів), які діють в Україні, здійснено перепідготовку 1 835 осіб, причому вперше можливість перепідготовки отримали члени сімей військовослужбовців.

Мережа закладів з професійної перепідготовки, створених у межах згаданих програм, на кінець 2007р. охоплює практично всю територію України (таблиця 6.2).

Схема 6.5. Система адаптації військовослужбовців у 2007р.

Таблиця 6.2. Професійна перепідготовка військовослужбовців Збройних Сил у межах міжнародних проєктів і програм

Найменування проєкту/ програми	Учасники фінансування	Напрями програми професійної перепідготовки	Мережа центрів перепідготовки	Результати перепідготовки 2007р., осіб
Проєкт Допомога в соціальній адаптації звільненим військовослужбовцям Збройних Сил України	Учасники: Міністерство оборони України, Координатор проєктів ОБСЄ в Україні Фінансова підтримка: Уряд США Уряд Фінляндії	Перепідготовка (350 академічних годин) за спеціальностями: • основи малого бізнесу; • основи малого підприємництва; • менеджмент безпеки підприємницької діяльності	Київ, Біла Церква, Вінниця, Дніпропетровськ, Житомир, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Керч, Луганськ, Львів, Миколаїв, Мелітополь, Нова Каховка, Одеса, Озерне, Полтава, Рівне, Самбір, Севастополь, Сімферополь, Умань, Феодосія, Харків, Херсон, Червоноград, Чернігів	1 031
Програма НАТО-Україна з перепідготовки військово- службовців	Фінансування – НАТО; у 2007р. обсяг фінансування програми збільшено до €500 тис. Перепідготовку забезпечують: Британська Рада, Італійський культурний центр в Україні, Інститут Гете, Французький культурний центр в Україні	Інтенсивні мовні курси (400 академічних годин): • англійська; • італійська; • німецька; • французька Післямовні курси іноземною мовою (100 академічних годин) з основ: • маркетингу; • менеджменту; • фінансів з 2007р. – курси економічного напряму (148-350 академічних годин) за спеціальностями: • основи малого бізнесу; • основи малого підприємництва; • маркетинг на ринку товарів і послуг	Київ, Кривий Ріг, Львів, Миколаїв, Одеса, Севастополь, Сімферополь, Харків, Херсон, Чернігів Белгород-Дністровський (Одеська область), Чорноморське (Одеська область), Мукачеве (Закарпатська область), Озерне (Житомирська область)	424 (мовні курси – 198; бізнес- курси – 226)
Проєкт Трастового Фонду НАТО в межах Програми “Партнерство заради миру” Проєкт розрахований на 2006-2008рр.	Держави-учасниці Альянсу	Тримісячні курси (500 академічних годин) за спеціальностями: • менеджмент підприємницької діяльності; • маркетинг на ринку товарів і послуг; • комп'ютерні технології в економічних системах; • комп'ютерні системи та мережі	Хмельницький, Хмельницький центр перепідготовки та соціальної адаптації військовослужбовців Хмельницького національного університету	180
Проєкт “Україна-Норвегія”	Координатор та головний виконавець в Україні – Міжнародний фонд соціальної адаптації Фінансова підтримка – Уряд Норвегії Перепідготовку здійснюють – Університет м.Будьо (Норвегія), Таврійський Національний університет	Професійна перепідготовка військовослужбовців (500 академічних годин) за спеціальностями: • менеджмент безпеки підприємницької діяльності; • сучасні інформаційні технології; • міжнародна туристична діяльність	Київ, Євпаторія, Керч, Мелітополь, Миколаїв, Сімферополь, Севастополь, Феодосія	200

Заходи з професійної і соціальної адаптації, що вживаються Міністерством оборони та його партнерами, створюють для звільнених військовослужбовців більш сприятливі можливості переходу від військового до цивільного життя та досягнення успіху на ринку праці, а отже – і життєвого успіху загалом.

У цілому, інститути влади України надають багато уваги забезпеченню належного рівня соціального захисту військовослужбовців. Це свідчить про розуміння державою того незаперечного факту, що соціальні гарантії є складовою професіоналізації Збройних Сил. У військах (силах) позитивно сприймаються ініціативи Президента України стосовно забезпечення високих соціальних гарантій військовослужбовцям і членам їх сімей.

Водночас, у цій сфері залишається багато проблем, розв'язання яких потребує спільних зусиль законодавчої і виконавчої влади, а також – органів місцевого самоврядування. Насамперед це стосується розв'язання проблеми житла для військовослужбовців, у т.ч. – звільнених у запас або відставку.

РОЗДІЛ 7

НОВИЙ ФОРМАТ ВІДНОСИН АРМІЇ І СУСПІЛЬСТВА

НАДАННЯ ДОПОМОГИ ЦИВІЛЬНИМ МІНІСТЕРСТВАМ
І ВІДОМСТВАМ, МІСЦЕВИМ ОРГАНАМ ВЛАДИ,
ЦИВІЛЬНОМУ НАСЕЛЕННЮ

ЗМІЦНЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО ЦИВІЛЬНОГО
КОНТРОЛЮ НАД ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ

ПАТРІОТИЧНО-ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

НОВИЙ ФОРМАТ ВІДНОСИН АРМІЇ І СУСПІЛЬСТВА

Визначальними засадами відносин між суспільством і Збройними Силами, є максимально можлива прозорість і відкритість військової діяльності, участь громадськості у формуванні політики оборонного відомства; формування довіри громадян до Збройних Сил і суспільної підтримки їх діяльності.

Головними напрямками розвитку цивільно-військових відносин у 2007р. були: надання Збройними Силами допомоги громадянам, цивільним міністерствам і відомствам, місцевим органам влади та органам місцевого самоврядування; вдосконалення системи демократичного цивільного контролю над Збройними Силами; патріотично-виховна діяльність Збройних Сил.

Об'єктивною оцінкою ставлення українського суспільства до Збройних Сил є рівень суспільної підтримки їх діяльності, який, за результатами соціологічних досліджень, є найвищим серед інших державних інститутів (таблиця 7.1¹).

Таблиця 7.1. Рівень підтримки громадянами України діяльності органів влади та державних інститутів, % опитаних

	Повністю підтримую	Підтримую окремі заходи	Не підтримую	Важко відповісти
Збройні Сили України	19,2	35,1	29,9	15,8
Президент України	17,6	38,8	39,9	3,7
Служба безпеки України	17,6	33,7	28,7	20,0
Уряд України	12,2	37,8	36,1	13,9
Органи внутрішніх справ (міліція)	11,5	32,0	43,6	12,9
Районні державні адміністрації	10,6	39,6	33,6	16,2
Обласні державні адміністрації	10,1	39,0	33,7	17,2
Органи прокуратури	9,2	29,4	42,2	19,2
Верховна Рада України	9,0	39,0	39,4	12,6
Суд в Україні	7,8	29,6	45,9	16,7

НАДАННЯ
ДОПОМОГИ
ЦИВІЛЬНИМ
МІНІСТЕРСТВАМ
І ВІДОМСТВАМ,
МІСЦЕВИМ ОРГАНАМ
ВЛАДИ, ЦИВІЛЬНОМУ
НАСЕЛЕННЮ

Допомога центральним і місцевим органам влади, органам місцевого самоврядування в забезпеченні захисту цивільного населення та територій від наслідків аварій (руйнувань) потенційно небезпечних об'єктів, проведення аварійно-рятувальних і відновлювальних робіт є законодавчо закріпленими функціями Збройних Сил, відповідні завдання передбачені планами застосування Збройних Сил і закріплені у формулярах з'єднань та військових частин.

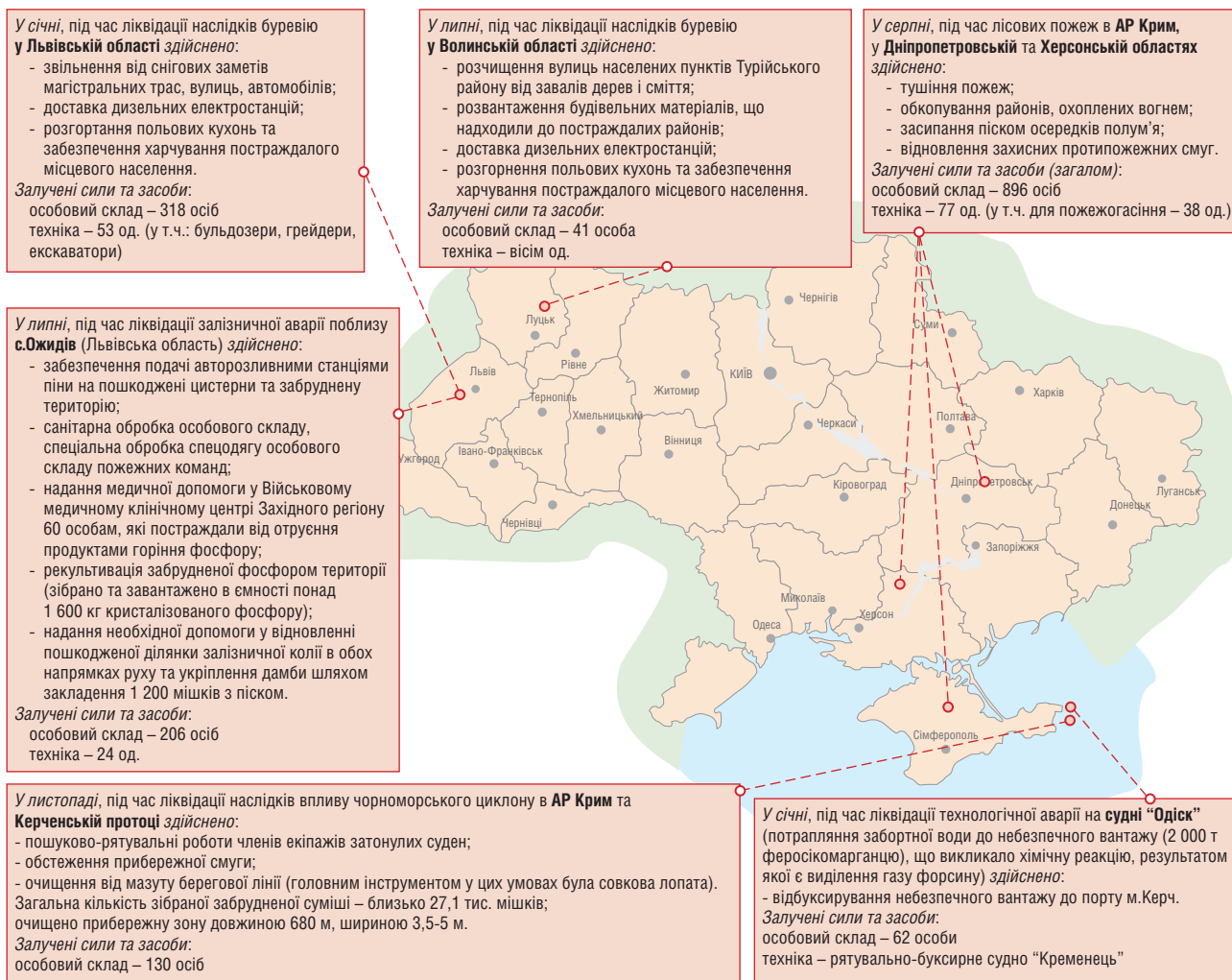
Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій

У 2007р. підрозділи Збройних Сил брали активну участь у ліквідації наслідків дев'яти надзвичайних ситуацій в різних регіонах України, надаючи допомогу Міністерству України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (МНС), місцевим органам влади та місцевим жителям (схема 7.1.).

Так, у липні під час техногенної катастрофи поблизу с.Ожидів на Львівщині першими на місце події прибули військовослужбовці 704 окремого полку

¹ У таблиці наведені дані загальнонаціонального соціологічного опитування, проведеного Центром Разумкова з 20 по 26 грудня 2007р. в усіх регіонах України. Опитано 2 018 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

Схема 7.1. Участь Збройних Сил у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у 2007р.

радіаційного, хімічного та бактеріологічного захисту, на базі якого був сформований загін з ліквідації наслідків катастрофи. Участь у ліквідації брали також військовослужбовці 80 окремого аеромобільного полку, 3 полку армійської авіації та працівники Військово-медичного клінічного центру Західного регіону.

У серпні в гасінні лісових пожеж у Херсонській, Дніпропетровській областях та АР Крим брали участь близько 900 військовослужбовців, були задіяні 77 одиниць спеціальної та автомобільної техніки Збройних Сил.

У всіх випадках участь у ліквідації наслідків стихійних лих і техногенних катастроф брали участь військові медичні служби, які надавали допомогу як військовослужбовцям і рятувальникам, так і місцевим жителям.

Усього у 2007р. для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій від Збройних Сил України залучалися 1 653 військовослужбовців, 162 одиниці автомобільної і спеціальної техніки, а також – рятувально-буксирне судно.

Знешкодження боєприпасів

Нормативно-правовими документами на Збройні Сили покладені окремі завдання знешкодження вибухонебезпечних предметів, боєприпасів і вибухових пристроїв, а також – розмінування закріплених за Міністерством оборони територій².

² Постанова Кабінету Міністрів України №776 від 18 серпня 2005р. "Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 11 грудня 1999р. №2294"; Спільний наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерства оборони та Адміністрації Державної прикордонної служби України "Про організацію робіт щодо виявлення та знешкодження вибухонебезпечних предметів на території України" № 53/51/66 від 2 лютого 2006р.

Розмінування здійснюється силами 54 позаштатних груп зі складу Сухопутних військ (47 груп), Військово-Морських Сил (три групи), Військово-Повітряних Сил (чотири групи).

У структурі Збройних Сил діє Центр розмінування (м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області), який здійснює підготовку та підвищення кваліфікації відповідних спеціалістів для всіх силових структур, а також для миротворчих місій і структур гуманітарного розмінування.

Групи, що проходять підготовку в Центрі розмінування, залучаються до виконання практичних завдань. Так, вони брали участь у ліквідації наслідків вибуху складів боєприпасів у Новобогданівці, де ними було виявлено і знешкоджено понад 200 тис.

одиниць боєприпасів, з них понад 19 тис. – знищено вибухом. В Артемівську таким методом знищено близько 12 тис., а на базі поблизу с.Цвітоха – понад 120 тис. одиниць боєприпасів.

У 2007р. групами розмінування Збройних Сил знищено близько 24 000 боєприпасів часів колишніх війн на площі 486 га. А загалом, починаючи з 1992р., на території України виявлено та знешкоджено майже 500 тис. вибухонебезпечних предметів.

Медична допомога населенню

Мірою розвитку системи медичного забезпечення Збройних Сил, розширюється допомога військових медиків цивільному населенню. Так, відповідно до розпорядження начальника Генерального штабу, за погодженням з Міністерством охорони здоров'я України та місцевими органами влади, 18-21 вересня 2007р.

спеціалістами 65 військового мобільного госпіталю Військово-медичного клінічного центру Північного регіону (м.Харків) було проведено безоплатне обстеження та надання медичної допомоги жителям селища Черкаське та сіл Орловщина й Вільне Дніпропетровської області. Здійснено амбулаторний огляд і лікування 906 громадян, з яких 130 – діти.

Забезпечення обстеження та надання медичної допомоги місцевому населенню. Надана медична допомога 1 527 жителям, у т.ч. 272 дітям.

14-17 вересня 2007р. лікарі-спеціалісти 66 військового мобільного госпіталю Військово-медичного клінічного центру Західного регіону (м.Львів) провели огляд і лікування жителів сіл Новоукраїнка, Козлин

Рівненського району Рівненської області – отримали медичну допомогу: дорослих – 621; дітей – 142 особи.

За якістю допомога, отримана громадянами від військових медиків, не поступається, а в багатьох випадках – перевищує рівень медичного обслуговування в цивільних медичних закладах.

Надання допомоги громадянам, цивільним міністерствам і відомствам, органам місцевої влади є важливим напрямом діяльності Збройних Сил, що дозволяє державі виконувати її зобов'язання із захисту населення, а Збройним Силам – підтримувати в мирний час професійні навички та високий рівень готовності до виконання завдань за призначенням. Безвідмовність і своєчасність такої допомоги робить Збройні Сили в очах громадян України надійним захисником їх інтересів.

ЗМІЦНЕННЯ
ДЕМОКРАТИЧНОГО
ЦИВІЛЬНОГО
КОНТРОЛЮ НАД
ЗБРОЙНИМИ
СИЛАМИ

Демократичний цивільний контроль над збройними силами охоплює законодавчо визначені процедури та механізми політичного (президентського), адміністративного (з боку уряду), парламентського і громадського контролю, за допомогою яких цивільна влада та демократичні інститути суспільства беруть участь у формуванні оборонної політики та контролюють її реалізацію.

Розвиток демократичного цивільного контролю над Збройними Силами України є одним з центральних елементів їх реформування. У 2007р. головна увага в цій сфері була зосереджена на двох напрямках: участь громадських організацій у формуванні політики Міністерства оборони та інформування громадськості про діяльність Збройних Сил.

Діяльність Громадської ради при Міністерстві оборони

Діяльність Громадської ради при Міністерстві оборони у 2007р. була спрямована на створення організаційних і правових умов для реалізації громадянами їх конституційного права на участь в управлінні державними справами, врахування громадської думки під час підготовки і прийняття рішень, підтримання постійного діалогу Міністерства із структурами громадянського суспільства.

До складу Громадської ради належать представники 90 громадських об'єднань і засобів масової інформації. Її члени постійно інформуються про стан справ у Збройних Силах: наприклад, у червні докладну інформацію про стан бойової підготовки Збройних Сил надав засіданню Громадської ради начальник Генерального штабу генерал армії України С.О.Кириченко.

Увага членів Громадської ради зосереджувалася на питаннях перебігу воєнної реформи; виконання оборонного бюджету та перспектив фінансування Збройних Сил; організації підготовки військ (сил); будівництва житла для військовослужбовців і їх грошового та пенсійного забезпечення. В лютому 2007р., за підсумками чергового засідання, Громадська рада звернулася з відкритим листом до Президента, голови Верховної Ради та Прем'єр-міністра України, де виклала своє бачення проблем фінансування Збройних Сил і і вирішення питань соціального захисту військовослужбовців і членів їх сімей.

У березні представники Департаменту гуманітарної політики Міністерства оборони і Громадської ради взяли участь в опрацюванні нормативно-правових документів з питань взаємодії громадськості з органами державної влади, її участі у формуванні та реалізації державної політики на центральному та місцевому рівнях, доступу до інформації.

Наприкінці 2007р. Громадською радою, у взаємодії із Всеукраїнським об'єднанням захисту конституційних прав і свобод громадян України "Правозахист", започаткована практика надання ветеранам війни та військовослужбовцям консультативної допомоги з правових питань. Громадська рада запропонувала також створити при кадрових органах видів Збройних Сил інформаційно-консультативні пункти для більш якісного інформування військовослужбовців з питань соціальної і професійної адаптації.

Представники Громадської ради та інших інститутів громадянського суспільства постійно брали участь у підготовці і проведенні загальнонаціональних і відомчих урочистих і святкових заходів. Зокрема, у складі делегації Міністерства оборони вони відвідали у миротворчий контингент Збройних Сил України в Косово, де привітали особовий склад УКРПОЛБАТУ зі святом Різдва Христового.

Загалом, протягом року проведено п'ять засідань Громадської Ради та чотири засідання її Правління, на яких порушувалися актуальні питання життєдіяльності Збройних Сил та обговорювалися шляхи їх розв'язання. Так, членами Громадської ради надавалися конкретні пропозиції з вирішення житлової

проблеми військовослужбовців, зокрема, ліквідації диспропорцій у фінансуванні придбання службового та постійного житла; розробки дієвого механізму відселення сімей військовослужбовців, осіб, звільнених у запас або відставку із закритих, віддалених і ліквідованих військових містечок тощо.

Узагальнені пропозиції, що надходять за підсумками кожного засідання Громадської ради, за дорученням Міністра оборони уважно вивчаються фахівцями відповідних структурних підрозділів Міністерства і враховуються під час прийняття відповідних управлінських рішень.

Діяльність Громадської ради при Міністерстві оборони у 2007р. характеризується зростанням конструктивності, спрямованістю на співпрацю з керівництвом оборонного відомства з метою пошуку оптимальних шляхів вирішення проблем соціального і правового захисту військовослужбовців, членів їх сімей, а також військових пенсіонерів та осіб, звільнених з військової служби у відставку або запас.

Інформування громадськості про діяльність Збройних Сил

Інформування про діяльність Збройних Сил здійснюється прес-службою, посадовцями Міністерства оборони, членами Громадської ради через особисте спілкування з представниками громадськості і ЗМІ, військові, загальноукраїнські та регіональні засоби масової інформації та веб-сайт Міністерства оборони – www.mil.gov.ua.

Вагомим внеском у забезпечення прозорості оборонної політики та діяльності Міністерства оборони і Збройних Сил є видання з 2005р. щорічника *Біла книга*.

Діяльність прес-служби Міністерства оборони, Громадської ради, військових ЗМІ у 2007р. була спрямована на збільшення присутності військової тематики в інформаційному просторі та покращенні інформаційного забезпечення особового складу військ (сил). Головні результати інформаційної діяльності наведені на схемі 7.2.

Схема 7.2. Головні результати інформаційної діяльності Міністерства оборони у 2007р.

Протягом року були реформовані інформаційні структури. Зокрема, створено шість інформаційних відділів (медіа-центрів) у регіонах України (схема 7.3)³. Скорочена кількість місцевих військових газет (“Армія України” – Львів; “Крила України” – Вінниця, “Слава і честь” – Одеса), їх персонал пройшов перенавчання для наступного призначення на посади в регіональні медіа центри.

Схема 7.3. Регіональні медіа-центри Збройних Сил

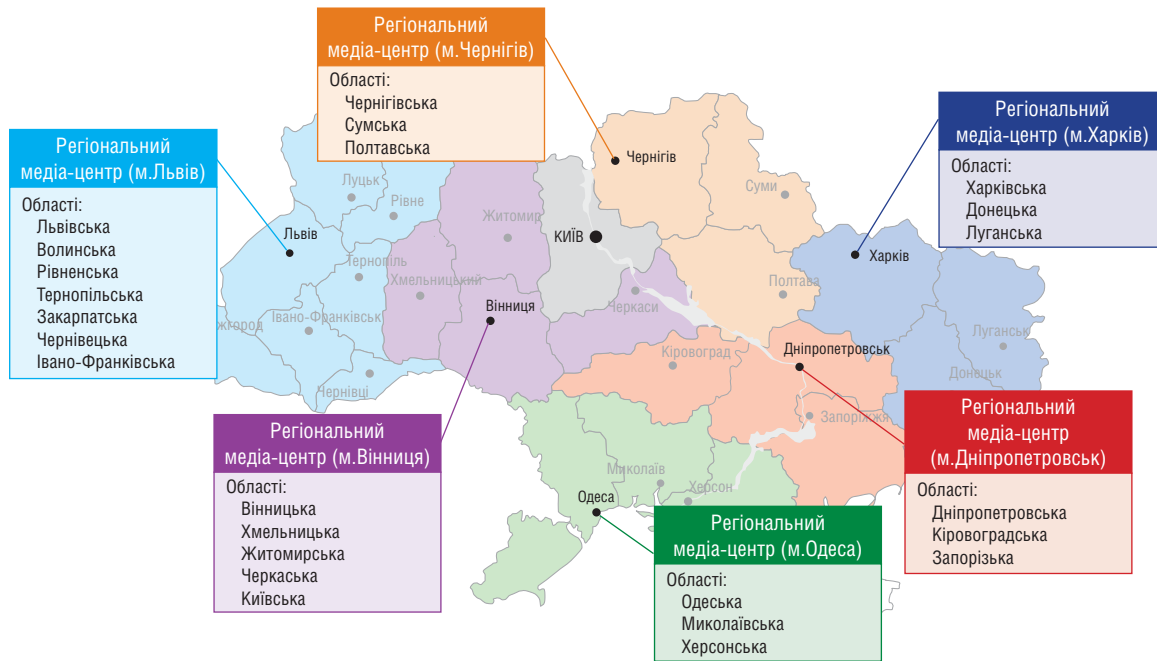
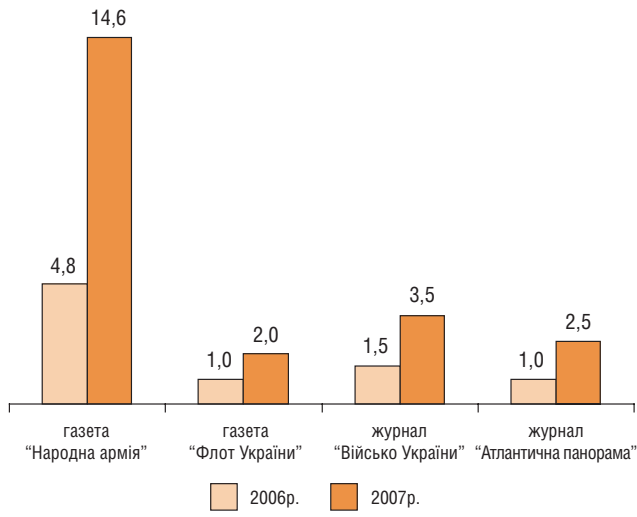

Схема 7.4. Наклади окремих військових друкованих видань у 2006-2007рр., тис. примірників

Водночас, була підвищена ефективність і привабливість центральних військових ЗМІ: збільшені наклади друкованих видань (схема 7.4); оновлено формат і започатковані нові рубрики теле- та радіопередач Центральної телерадіокомпанії Міністерства оборони “Нова Армія”; збільшене число регіональних дописувачів центрального друкованого органу Міністерства оборони газети “Народна армія” і започатковано видання її періодичного спецвипуску “Свровибір”; покращено макет журналу “Атлантична панорама”. В усіх військових ЗМІ збільшена кількість матеріалів, що висвітлюють міжнародне військово співробітництво в рамках ГУАМ, Програми НАТО “Партнерство заради миру”, а також участь України в антитерористичній операції Альянсу “Активні зусилля” та в миротворчих місіях під егідою ООН і НАТО.

Забезпечувалося також оперативне висвітлення заходів воєнної реформи, професіоналізації армії, міжнародних навчань, участі підрозділів Збройних Сил у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, розмінування вибухонебезпечних об’єктів, надання медичної допомоги цивільному населенню.

Розповсюдження військових друкованих видань, рейтинги теле- і радіопередач з військової тематики, збільшення числа дописувачів і громадян, які звертаються до військових інформаційних структур з пропозиціями та питаннями, свідчать як про зростання суспільної уваги до життєдіяльності і проблем Збройних Сил, так і про підвищення рівня поінформованості громадян у цій сфері.

³ Наказ Міністр оборони України “Про затвердження Тимчасового положення про регіональні медіа-центри Міністерства оборони України” №161 від 7 квітня 2007р.

ПАТРІОТИЧНО-
ВИХОВНА
ДІЯЛЬНІСТЬ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

Протягом 2007р. Міністерство оборони та особовий склад Збройних Сил здійснювали власні заходи з патріотичного виховання і брали активну участь у відповідних заходах органів державної влади, органів місцевого самоврядування і громадських організацій. Ця діяльність була спрямована на виховання у військовослужбовців і громадян України шанобливого ставлення до культури, козацької слави, історії, мови, звичаїв і традицій українського народу, поваги до Збройних Сил.

Так, у 2007р. вперше у Збройних Силах проведено загальноукраїнський конкурс зі знання української мови імені П.Яцика. Участь у конкурсі взяли понад 900 офіцерів і слухачів вищих військових навчальних закладів, 10 з яких отримали нагороди.

Протягом року на всеукраїнському та міжнародному рівнях проведено ряд наукових і практичних заходів з питань героїко-патріотичного виховання молоді, зміцнення військових традицій, шанування національних героїв. Також близько 30 заходів військово-патріотичного спрямування та культурно-мистецьких акцій з нагоди відзначення державних та професійних свят, пам'ятних, знаменних дат і подій проведено спільно з органами виконавчої влади та громадськими організаціями.

Культурно-просвітницькими установами Міністерства оборони і Збройних Сил (будинками офіцерів, центральними та регіональними музеями) проведено понад 4 000 заходів, які охопили майже 100 тис. осіб. Національним президентським

оркестром та Ансамблем пісні і танцю Збройних Сил України проведено близько 100 концертів, у т.ч. – у віддалених військових гарнізонах.

У співпраці з колективом Творчого центру “Арсенал” у Збройних Силах виготовлено аудіоальбом військово-патріотичного спрямування “Лицарське братство” та пісенник “Захисник Вітчизни”. Творчі колективи Збройних Сил брали участь у підготовці і проведенні концерту-презентації творчого проекту “Українська героїчна пісня” за участю відомого співака О.Скрипки.

6 грудня, з нагоди 16 річниці Збройних Сил України на телеканалі “1+1” відбулася прем'єра фільму-концерту “Зірки в армії” за участю відомих українських естрадних співаків. Фільм є спільним проектом телеканалу “1+1” і Міністерства оборони.

З метою відродження кращих офіцерських традицій, напередодні Дня Збройних Сил України в Києві, Вінниці, Дніпропетровську, Івано-Франківську, інших містах і військових гарнізонах відбулися офіцерські бали – проведення такого заходу сприяє встановленню демократичних стосунків між офіцерами різних рангів, відновленню почуттів колективізму, офіцерської честі, відповідальності, гордості за свою професію захисника країни та її народу.

Значну роль у зміцненні позитивного іміджу Збройних Сил в Україні та на міжнародній арені відіграє діяльність армійських творчих колективів і спортивних команд, які мають значні міжнародні здобутки. Так, у 2007р. вокальний ансамбль “Оберіг” Головного управління розвідки Міністерства оборони виборов гран-прі фестивалю армійської пісні “Віват, Перемога!”, в якому брали участь 136 міжнародних колективів.

Протягом року 823 військових спортсмени брали участь у змаганнях у 36 країнах світу. На чемпіонатах світу і Європи українські армійські спортсмени здобули 25 золотих, 43 срібних та 37 бронзових медалей, на чемпіонатах України – 201 золоту медаль, 157 срібних і 136 бронзових медалей.

Міжнародні змагання армійських спортсменів відбуваються й на території України. У 2007р. на базі Центрального спортивного клубу Збройних Сил

проведено міжнародний турнір з боксу на призи братів Кличків, у якому взяли участь спортсмени 25 країн світу. На навчально-спортивній базі Міністерства оборони "Тисовець" вперше було проведено літній чемпіонат Європи з біатлону за участю спортсменів 18 країн. У цих заходах українські армійські спортсмени здобули шість золотих, чотири срібні та сім бронзових медалей.

Усього за роки незалежності спортсмени Збройних Сил вибороли 1 159 медалей, з них 359 золотих, 401 срібну та 399 бронзових.

Отже, протягом року Міністерство оборони здійснювало заходи, спрямовані на патріотичне виховання молоді, військовослужбовців і громадян України загалом. Водночас ці заходи сприяли формуванню позитивного іміджу українських Збройних Сил як в очах як українського суспільства, так і за кордоном, підвищенню рівня довіри до них і суспільної підтримки їх діяльності.

У цілому, новий формат відносин армії і суспільства визначається готовністю Збройних Сил у будь-який час і за будь-яких умов прийти на допомогу громадянам і цивільним міністерствам і відомствам; розвитком демократичного цивільного контролю над Збройними Силами; зростанням ефективності виховної роботи та авторитету Збройних Сил у суспільстві.

РОЗДІЛ 8

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМИ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

РОЗВИТОК ВІДНОСИН З НАТО

СПІВРОБІТНИЦТВО З ЄС

РЕГІОНАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

СПІВРОБІТНИЦТВО З РОСІЄЮ І КРАЇНАМИ СНД, ІНШИМИ
ДЕРЖАВАМИ-ПАРТНЕРАМИ

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМИ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМИ

Міжнародна діяльність Збройних Сил України є складовою зовнішньої політики держави і спрямована на забезпечення національної, регіональної і глобальної воєнної безпеки.

Головні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу були зосереджені на поглибленні відносин з воєнно-політичним керівництвом та оборонними відомствами держав-членів НАТО та ЄС з метою інтеграції України до європейських та євроатлантичних структур безпеки, а також на розвитку конструктивного, добросусідського співробітництва з Російською Федерацією та іншими країнами СНГ з метою створення навколо України зони безпеки.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У 2007р. міжнародне співробітництво здійснювалося відповідно до пріоритетів, цілей і завдань, визначених у Державній програмі розвитку Збройних Сил України. За змістом і результатами, воно було спрямоване на:

- зміцнення та поглиблення співробітництва з країнами ЄС і НАТО, міжнародними організаціями і прикордонними державами, державами СНД та країнами інших регіонів світу;
- удосконалення нормативно-правової бази міжнародного співробітництва Збройних Сил і держави в цілому;
- зміцнення оперативних можливостей Збройних Сил України з підтримки багатонаціональних операцій, удосконалення системи управління поточними операціями, забезпечення сумісності військових формувань України та інших країн, активізацію участі України в міжнародних миротворчих, антитерористичних, гуманітарних операціях;
- сприяння розвитку національної системи оборонного планування, вдосконалення систем логістики, в т.ч. системи військово-медичного забезпечення;
- сприяння процесу утилізації надлишкових запасів ракет і боеприпасів, співробітництво у сфері контролю над озброєннями, роззброєння, нерозповсюдження зброї масового ураження;
- інформування громадськості з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України;
- реалізацію визначених програм і проектів міжнародної технічної допомоги.

Двостороннє співробітництво здійснювалося з оборонними відомствами 58 держав світу. Проведено 1 239 планових і позапланових міжнародних заходів, у т.ч. за участю:

- Міністра оборони та його заступників – 97;
- начальника Генерального штабу та його заступників – 97;
- командувачів видів Збройних Сил та їх заступників – 28.

Протягом року в заходах міжнародного співробітництва взяли безпосередню участь близько 7 490 представників 49 структурних підрозділів Міністерства оборони, Генерального штабу та органів військового управління.

У рамках удосконалення нормативно-правової бази міжнародного співробітництва було підписано дев'ять міжнародних (міжурядових і міжвідомчих) договорів з вісьмома країнами: сім із них стосуються військового співробітництва та виконання зобов'язань України з її участі в миротворчій діяльності, операціях з підтримання миру та сприяння безпеці; два – військово-технічного співробітництва.

РОЗВИТОК
ВІДНОСИН З НАТО

Співробітництво з НАТО та державами-членами Альянсу мають для України пріоритетний характер: у цій сфері протягом 2007р. виконано 1 002 заходи (безпосередньо зі структурами НАТО – 301), що складає 81% загальної кількості міжнародних заходів та в 1,4 разу перевищує показник 2006р.

Виконання близько 100 заходів Цільового плану Україна-НАТО на 2007р. було спрямоване на реалізацію пріоритетних завдань Державної програми розвитку Збройних Сил України: підвищення їх оперативних можливостей, вдосконалення системи управління, розвиток Об'єднаного оперативного командування, а також досягнення сумісності визначених підрозділів з метою забезпечення їх спроможності брати участь в операціях НАТО з підтримання миру.

Важливим механізмом забезпечення підготовки особового складу Збройних Сил України залишається Індивідуальна програма партнерства між Україною і НАТО. В рамках програми, за участі понад 300 представників Міністерства оборони і Збройних Сил України, реалізовані майже 223 заходи, в т.ч.: 100 навчальних курсів, 28 семінарів, 24 конференції і робочі зустрічі, 68 конференцій з планування навчань, 16 засідань робочих груп.

У рамках Процесу планування та оцінки сил (ППОС) значного прогресу досягнуто в реалізації 57 Цілей партнерства. Головні зусилля були зосереджені на підготовці органів військового управління, військових частин і підрозділів, визначених до участі в ППОС, до спільних дій зі збройними силами держав-членів НАТО та подальшого нарощування оперативних можливостей Збройних Сил України для участі в міжнародних миротворчих операціях (врізка 8.1).

Врізка 8.1. Головні завдання з реалізації Цілей партнерства у 2007р.

- завершення впровадження у Збройних Силах України ефективної і прозорої системи оборонного планування;
- забезпечення гарантованого фінансування потреб оборони на середньострокову перспективу;
- удосконалення системи управління Збройними Силами України, підвищення здатності органів військового управління здійснювати обмін інформацією зі штабами НАТО;
- удосконалення системи підготовки Збройних Сил України та наближення її до євроатлантичних стандартів, впровадження і розвиток нової системи підготовки сержантського складу Збройних Сил України;
- покращення індивідуальної підготовки військово-службовців, у т.ч. рівня їх польового вишколу, мовної підготовки, опанування штабних процедур НАТО, здатності до спільної роботи в багатонаціональних штабах;
- підвищення здатності військових частин і підрозділів до автономних дій під час виконання завдань у міжнародних миротворчих операціях;
- впровадження стандартів НАТО в усі сфери діяльності органів військового управління Збройних Сил України, адаптація національних нормативно-правових документів;
- нарощування рівня підготовки сил і засобів Військово-Морських Сил для участі в операції НАТО “Активні зусилля”;
- проведення робіт з пріоритетної модернізації озброєнь і військової техніки з метою забезпечення сучасних потреб військ (сил).

Північноатлантичною Радою НАТО було схвалене звернення України стосовно приєднання до Програми обміну даними про повітряну обстановку (*Air Situation Data Exchange, ASDE*), започатковані консультації експертів з питань опрацювання відповідного меморандуму про порозуміння та технічної угоди.

З метою підвищення ефективності реалізації завдань Концепції оперативних можливостей НАТО, було вжито заходів з підготовки керівного складу військових частин і підрозділів Збройних Сил України, визначених для участі в ППОС.

Сьогодні Україна, єдина з країн-партнерів, бере участь у всіх операціях під проводом НАТО: *KFOR* (Косово), Міжнародні сили сприяння безпеці в Афганістані (*ISAF*); операція “Активні зусилля” в Середземному морі; Багатонаціональні сили і Тренувальна місія в Іраку.

У рамках операції “Активні зусилля” 104 офіцери та матроси Військово-Морських Сил України були нагороджені медаллю НАТО “За службу в операції”.

Збройні Сили України беруть активну участь у створенні та діяльності багатонаціональних підрозділів. Українські військовослужбовці виконують завдання в операції *KFOR* у складі спільного українсько-польського батальйону УКРПОЛБАТ; Генеральний штаб і командування Сухопутних військ працюють над створення спільного українсько-польсько-литовського миротворчого підрозділу для участі в міжнародних миротворчих операціях під егідою ООН та НАТО.

Військове співробітництво з НАТО, незважаючи на негативні зовнішньо-та внутрішньополітичні чинники, є одним з найуспішніших напрямів зовнішньополітичної діяльності України та відповідає її інтересам у реформуванні Збройних Сил і забезпеченні їх боєздатності.

СПІВРОБІТНИЦТВО З ЄС

Военно-політичне та військове співробітництво з ЄС і його державами-членами набуває практичної спрямованості й розглядається керівництвом держави та Міністерства оборони як важливий механізм європейської інтеграції України. Пріоритетними напрямками співробітництва з ЄС є:

- участь у реалізації Європейської політики безпеки і оборони (ЄПБО);
- глобальне роззброєння, нерозповсюдження зброї масового ураження, контроль над озброєннями;
- надання послуг у сфері авіаційно-транспортних перевезень;
- забезпечення участі Збройних Сил України в операціях ЄС у складі багатонаціональних формувань.

Робота за цими напрямками здійснювалася в контексті імплементації Плану дій Україна-ЄС на 2007р. У рамках цього плану представники Міністерства оборони та Генерального штабу брали участь у переговорах з укладення нового базового договору між Україною та ЄС. За результатами переговорів підготовлений проект розділу “Політичний діалог і реформи, а також співробітництво у сфері зовнішньої політики та політики безпеки” нового договору.

Протягом року вдалося відчутно активізувати співробітництво у ЄПБО, особливо у військовій сфері. Започатковано проведення регулярних зустрічей військового керівництва України та ЄС на найвищому рівні. Так, 10-12 жовтня Голова Військового комітету ЄС відвідав Україну та провів зустрічі з вищим керівництвом Міністерства оборони та Генерального штабу. Своєю чергою, начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України 15 листопада 2007р. вперше взяв участь у засіданні військового комітету ЄС.

У травні 2007р. в Києві, під час робочого семінару Україна-ЄС на рівні експертів, обговорювалися питання розробки Концепції бойових груп ЄС і процедур прийняття рішень у сфері врегулювання криз. У квітні на 10 засіданні Постійної українсько-польської конференції з питань європейської інтеграції обговорене питання про формування спільного українсько-польсько-словацького бойового підрозділу в рамках Концепції бойових груп ЄС. Україна отримала офіційне запрошення взяти участь у створенні разом з Польщею, Словаччиною, Чехією і Хорватією багатонаціонального батальйону військової поліції (MNMPBAT).

Розвиток співробітництва з ЄС в оборонній сфері переходить у більш інтенсивну фазу, чому сприятимуть інтеграція України в НАТО та укладання нового базового договору між Україною та ЄС.

РЕГІОНАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

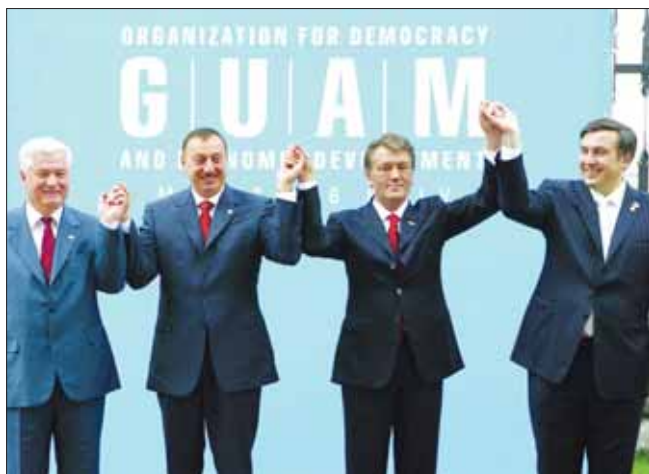
Однією з головних складових міжнародного співробітництва Збройних Сил України є їх участь у діяльності регіональних організацій з безпеки, зміцнення стабільності та довіри.

Приєднання України у 2005р. до *Ради міністрів оборони країн Південно-Східної Європи* (РМО ПСЕ) не лише активізувало участь України в регіональних структурах безпеки, а й сприятиме досягненню довгострокових політичних цілей нашої держави.

У жовтні 2007р. в Києві відбулося засідання РМО ПСЕ на рівні міністрів оборони, на якому Україна заявила про прагнення приєднатися до

Багатонаціональних миротворчих сил Південно-Східної Європи (БМС ПСЄ). Поглиблення співробітництва в рамках РМО ПСЄ та БМС ПСЄ розглядається як сприятливий фактор для подальшої інтеграції України до європейських та євроатлантичних структур безпеки. Головними, цікавими для України проектами та ініціативами є наступні:

- розвиток співробітництва, координації та сумісності збройних сил країн РМО ПСЄ через використання комп'ютерного моделювання, організації і проведення комп'ютерних навчань (*SEESIM*);
- створення системи телекомунікаційного супутникового зв'язку для взаємного обміну інформацією між військовими госпіталями країн РМО ПСЄ (*SIMIHO*);
- надання підтримки з питань нерозповсюдження зброї масового ураження, прикордонної безпеки та боротьби з тероризмом (*CBSC*);
- дослідження в галузі оборонних технологій (*SEEDIRET*);
- співробітництво в галузі військової освіти між країнами РМО ПСЄ (*SEMEC*).

У рамках співробітництва з державами-учасниками *Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ*, з метою формування навколо України зони стабільності і взаємної довіри, створена Робоча група з воєнно-політичного співробітництва та розробляються документи стосовно структури та завдань миротворчого підрозділу ГУАМ – спільного миротворчого батальйону, який може застосовуватися в миротворчих операціях під егідою ООН та ОБСЄ.

Активно розвивається співробітництво з країнами *Вишеградської четвірки* (Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія), які надають і готові надалі надавати підтримку Україні на шляху інтеграції до європейських та євроатлантичних структур безпеки.

У січні 2007р. на засіданні начальників генеральних штабів країн Вишеградської четвірки за участі начальника Генерального штабу Збройних Сил України схвалений План надання допомоги Збройним Силам України до 2010р. Підтримана пропозиція української сторони з розширення формату спільних антитерористичних і миротворчих навчань.

Крім того, від держав-членів Вишеградської четвірки надійшла пропозиція про приєднання української сторони до ініціативи створення в рамках ЄС спільного бойового підрозділу (групи) чисельністю 1 500-2 000 військовослужбовців.

У грудні 2007р., за ініціативи країн Вишеградської четвірки, у Дніпропетровську відбулася міжнародна конференція з питань співробітництва в оборонно-промисловій галузі, в якій взяли участь представники оборонних підприємств п'яти країн.

Розвивається співробітництво в підтриманні регіональної безпеки в акваторії Чорного моря в рамках *Чорноморської групи військово-морського співробітництва BLEAKSEAFOR* (Україна, Болгарія, Грузія, Росія, Румунія, Туреччина), особлива увага якої зосереджена на практичному опрацюванні нової концепції *BLEAKSEAFOR* під назвою “Захисні операції проти тероризму”.

Відповідно до Протоколу між Міністерством оборони України та Генеральним штабом Збройних Сил Туреччини, Військово-Морські Сили України приєдналися до операції Військово-Морських Сил Туреччини “Чорноморська гармонія” у форматі обміну інформацією.

Активна участь України та її Збройних Сил у регіональних системах безпеки сприяє формуванню навколо неї зони стабільності і взаємної довіри, збільшенню внеску України у зміцнення регіональної безпеки.

СПІВРОБІТНИЦТВО
З РОСІЄЮ І
КРАЇНАМИ
СНД, ІНШИМИ
ДЕРЖАВАМИ-
ПАРТНЕРАМИ

Проведення протягом 2007р. спільних заходів з оборонними відомствами та збройними силами країн СНД, інших країн-партнерів сприяло поглибленню взаємовигідного співробітництва та конструктивних двосторонніх відносин.

Участь України як спостерігача в засіданнях Ради міністрів оборони держав-учасниць СНД (20 червня, Москві, Росія; 27 листопада, Актау, Казахстан) є важливим інструментом обговорення актуальних питань двостороннього співробітництва, а також отримання об'єктивної інформації про стан, перспективи та тенденції розвитку збройних сил держав-учасниць.

Найбільш активно розвивається співробітництво з Росією (42 спільні заходи) та Білоруссю (21), пріоритетами якого стали взаємодія в підготовці сил спеціального призначення та інженерних підрозділів, викладачів вищих військових навчальних закладів, миротворча та наукова діяльність.

На особливу увагу заслуговує організація співробітництва України з Росією в рамках Підкомісії з питань співробітництва між збройними силами України та Російської Федерації Підкомітету з питань безпеки Українсько-Російської міждержавної комісії. Важливим результатом роботи Підкомісії є можливість другий рік поспіль здійснювати на полігонах Російської Федерації практичні навчання з бойовою стрільбою підрозділів зенітних ракетних військ України.

Проведені стажування українських військових медиків у російських вищих військово-медичних закладах та консультації експертів з питань утилізації ракет і боєприпасів.

Опрацьовуються проекти нормативно-правових актів про:

- порядок функціонування Випробувального центру (м.Феодосія);
- використання полігона "Нитка" (м.Саки);
- проведення навчань з бойовою стрільбою на полігонах Росії;
- можливість навчання у вищих військових навчальних закладах на паритетній основі.

Проведена робота з визначення переліку спільних наукових досліджень, напрямів співробітництва в галузі стандартизації, метрології і кодифікації, а також з питань миротворчої діяльності.

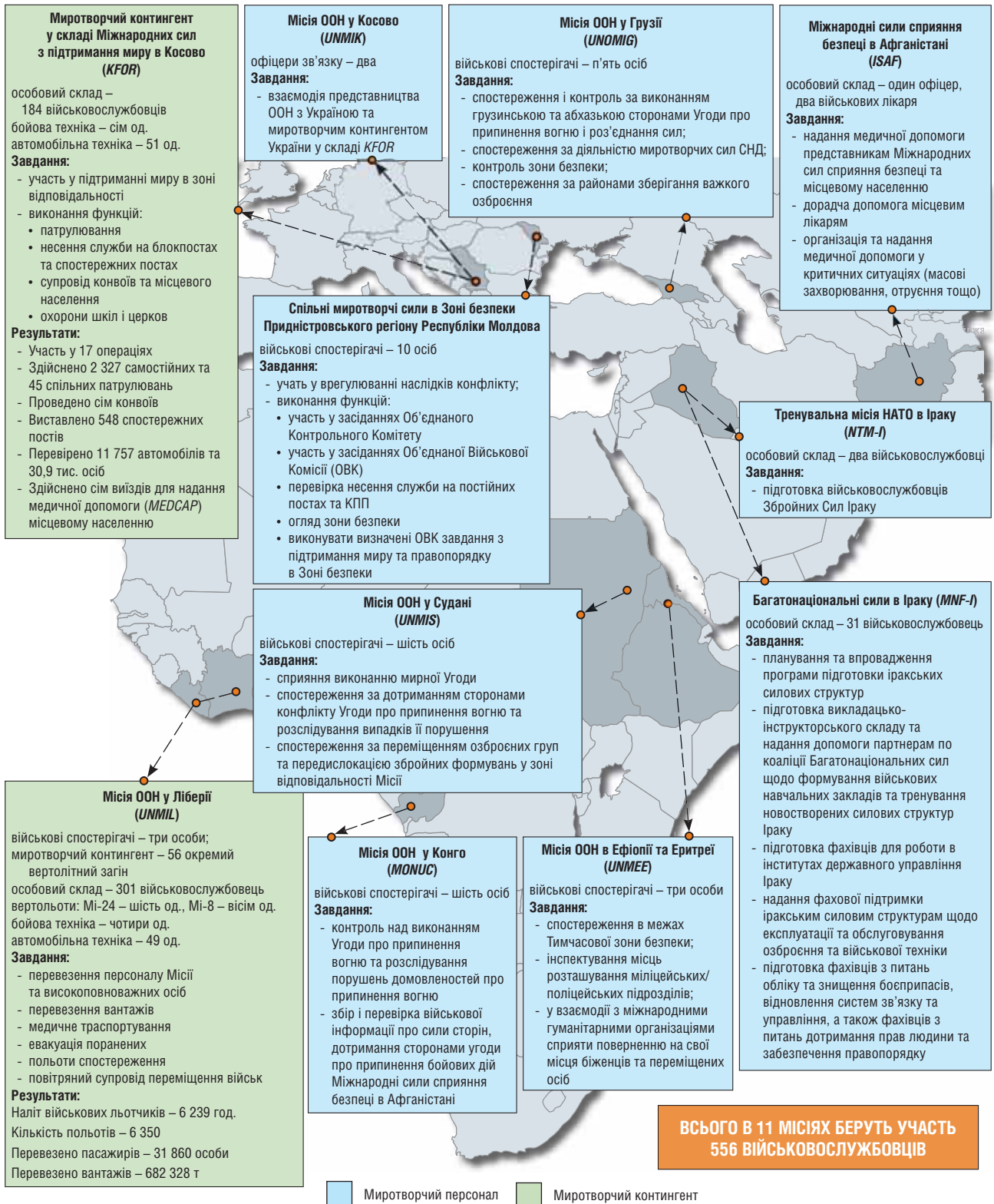
Протягом 2007р представники Збройних Сил України взяли участь у засіданні Координаційного комітету з питань протиповітряної оборони держав-учасниць СНД та навчально-методичному зборі з командувачами військово-повітряних сил і протиповітряної оборони держав-учасниць СНД, а також у засіданні Координаційного комітету топографічних служб збройних сил держав-учасниць СНД та навчально-методичному зборі з керівним складом і спеціалістами топографічних служб.

Участь у заходах військового співробітництва в рамках СНД сприяє розширенню формату обміну досвідом з подолання проблемних питань і пошуку ефективних шляхів розвитку збройних сил, сприяє підвищенню рівня взаємовідносин військових структур на двосторонньому та багатосторонньому рівнях з урахуванням національних інтересів держав-учасниць СНД.

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

За 15 років своєї миротворчої діяльності Україна за обсягом завдань увійшла до першої двадцятки найбільш активних держав-миротворців. Протягом 2007р. у міжнародних миротворчих операціях взяв участь 971 військовослужбовець Збройних Сил України у складі миротворчих контингентів і 93 – на посадах миротворчого персоналу. На кінець року 556 українських військовослужбовців виконують завдання в 11 міжнародних миротворчих місіях у дев'яти країнах світу (схема 8.1).

Схема 8.1. Участь миротворчих контингентів і персоналу України в миротворчих місіях у 2007р.

Протягом 2007р. проведені 24 ротації українського миротворчого персоналу. Здійснені дві ротації українського миротворчого контингенту у складі *KFOR* (Косово) та ротацію українського миротворчого контингенту Місії ООН у Ліберії. У складі Міжнародних сил сприяння безпеці в Афганістані (*ISAF*) перебувають три офіцери Збройних Сил України (один офіцер у штабі *ISAF* з цивільно-військових відносин і два військових медики у складі литовської Групи з відбудови провінції Гор).

Розвивається національна нормативно-правова база миротворчої діяльності. Підготовлені проекти трьох Указів Президента України стосовно відрядження миротворчого персоналу для участі в операції *ISAF* в Афганістані, до Місії ООН з надання допомоги Іраку (передбачається відрядження 12 осіб) і додаткове відрядження миротворчого персоналу України до Тимчасових сил ООН у Лівані. Вдосконалена система фінансового забезпечення миротворчих контингентів і персоналу України.

Протягом року Україна продовжувала надавати повітряний простір для літаків держав-членів НАТО в рамках операції *ISAF*. За весь час операції над територією України здійснили польоти понад 8 950 літаків США та Німеччини.

Участь Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях є перспективним і важливим напрямом їх міжнародної діяльності та вагомим внеском держави в забезпечення глобальної безпеки. Крім того, це є важливою складовою підготовки Збройних Сил України до виконання сучасних завдань в реальних умовах.

КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМИ

Україна бере активну участь у міжнародних системах контролю над озброєннями і сприяє створенню нових глобальних і регіональних механізмів зміцнення довіри та безпеки, заснованих на принципах порозуміння і відкритості військово-політичної діяльності.

У 2007р. здійснювалася адаптація верифікаційної діяльності Збройних Сил України до нових геополітичних умов шляхом активізації двостороннього співробітництва, переважно із суміжними державами.

У рамках *ОБСЄ*, де нормативною основою міжнародного співробітництва у сфері зміцнення довіри та безпеки є *Віденський документ 1999р.*, а також двосторонні угоди про заходи зміцнення довіри і безпеки, інспекційні групи Бельгії, Білорусі, Словаччини, США, Угорщини і Франції і провели на території України

11 заходів. Представники Збройних Сил України – 13 планових заходи на території Бельгії, Білорусі, Болгарії, Німеччини, Польщі, Словаччини, Туреччини та Угорщини, а також взяли участь у демонстрації на території Німеччини (м.Гранфенер) нових систем озброєнь і військової техніки, прийнятих на озброєння Збройними Силами США.

За двосторонніми домовленостями, у військових частинах Збройних Сил України представники Бельгії та Угорщини провели по одній навчальній інспекції, під час яких вироблені спільні підходи до процедур верифікаційних заходів. За додатковою двосторонньою квотою відвідування військових частин Збройних Сил України провела угорсько-італійська група.

У рамках двосторонніх міждержавних угод про інспекційні заходи Збройні Сили України активно співпрацюють з Угорщиною, Словаччиною, Польщею, Білоруссю: у 2007р. Україна здійснила дві інспекції (в Словаччині та Угорщині), одна інспекція проведена у Збройних Сил України – Угорщиною.

Важливою складовою підтримання миру і стабільності в Європі Україна вважає *Договір про звичайні збройні сили в Європі (ДЗЗСЄ)*. В його рамках протягом 2007р. представники Збройних Сил України брали участь у засіданнях робочих органів ОБСЄ, активно залучалися до діалогу держав-учасниць Договору з метою пошуку рішень зі збереження та удосконалення його режиму.

У 2007р. військові частини Збройних Сил України відвідали інспекційні групи Болгарії, Великої Британії, Греції, Італії, Німеччини, Португалії, Румунії, США, Словаччини, Туреччини, Угорщини. Група інспекторів Угорщини провела на території України навчальну інспекцію.

Протягом року представники Збройних Сил України здійснили 35 робочих інспекцій на території Бельгії, Болгарії, Греції, Польщі, Румунії, Словаччини, Туреччини та Угорщини, а також навчальну інспекцію на об'єктах США в Італії.

У рамках *Договору з відкритого неба* у 2007р. Україна виконала 13 спостережних польотів над територіями держав-учасниць Договору: три – Німеччини, по дві – Болгарії, Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини.

Над територією України здійснені польоти 13 інспекційних груп держав-учасниць Договору: Болгарії, Великої Британії, Німеччини, Польщі, Румунії, Словаччини, Туреччини, Угорщини, та спільні – Іспанії і Чехії, Туреччини та Італії, США та Канади, Швеції і Латвії, Німеччини і Франції.

У галузі існуючого міжнародного режиму *нерозповсюдження зброї масового ураження* верифікаційна діяльність дає змогу юридично підтвердити послідовність виконання Україною своїх зобов'язань. У 2007р. в повному обсязі здійснений обмін повідомленнями з Національним Центром з питань зменшення ядерної безпеки США. В рамках Договору про скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь (СНО) на території України здійснена багатонаціональна інспекція на колишній ракетній базі в м.Первомайськ; у рамках Конвенції про заборону хімічної зброї організовано та забезпечено супровід багатонаціональних інспекційних груп на підприємствах нафтохімічної промисловості України; організована і проведена перевірка літаків Су-24 зі складу авіації Чорноморського Флоту Російської Федерації на предмет відсутності на них ядерної зброї.

Україна у співробітництві з іншими державами виконує свої зобов'язання за договорами та угодами з роззброєння, нерозповсюдження та контролю над озброєннями, які визначають стратегічну стабільність у світі.

Міжнародні контакти Міністерства оборони та Збройних Сил України сприяють підвищенню довіри між державами, послідовному зниженню загрози використання військової сили, реалізації Україною політики європейської та євроатлантичної інтеграції, її утвердженню у статусі активного контриб'ютора міжнародної безпеки та, водночас – зміцненню оборонного потенціалу держави і розвитку бойових можливостей її Збройних Сил.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

2007р. був другим роком виконання Державної програми розвитку Збройних Сил на 2006-2011рр., протягом якого практично здійснювалися якісні перетворення в українському війську.

За підсумками року, Збройні Сили готові до виконання завдань за призначенням. Створені необхідні умови для досягнення цілей, визначених Державною програмою, і подальшого вдосконалення діяльності військ (сил).

Продовжуючи традицію зосередження уваги та зусиль Міністерства оборони, Генерального штабу, особового складу Збройних Сил на одній з актуальних проблем, **2008 рік оголошений Роком Військово-Морських Сил та Сил спеціальних операцій.**

Пріоритетними напрямками розвитку Збройних Сил на 2008р. визначено наступні:

- підвищення ефективності військового управління, вдосконалення бойової підготовки, досягнення готовності військових частин і підрозділів Об'єднаних сил швидкого реагування до виконання завдань за призначенням, забезпечення здатності чергових сил з протиповітряної оборони до прикриття важливих об'єктів;
- забезпечення ефективного комплектування Збройних Сил військовослужбовцями, які проходять військову службу за контрактом, упровадження служби у військовому резерві;
- підтримання в боєздатному стані, оновлення озброєння та військової техніки, розвиток інноваційних технологій для Збройних Сил;
- вивільнення з'єднань і військових частин Збройних Сил від виконання невластивих функцій (утримання надлишкового озброєння та військової техніки, інших матеріальних засобів, утилізації непридатних для подальшого використання і зберігання надлишкових боєприпасів, компонентів ракетного палива та майна, охорона вивільнених військових містечок, прибирання та утримання територій тощо);
- забезпечення соціальних гарантій військовослужбовцям і членам їх сімей, особам, звільненим зі Збройних Сил;
- активізація діяльності Збройних Сил з патріотичного виховання молоді, військовослужбовців, громадян України загалом; якісне покращення її змісту шляхом використання традицій служіння Батьківщині, бойової звитяги, військової честі, поваги до професії солдата, притаманних українському народові.

Залежно від того, якою мірою вдасться реалізувати визначені пріоритети, наприкінці 2008р. буде розглядатися питання про коригування (уточнення) Державної програми розвитку Збройних Сил.

ВІДОМОСТІ ПРО КЕРІВНИЙ СКЛАД МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ, ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ТА ВИДІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

МІНІСТР ОБОРОНИ УКРАЇНИ¹

СХАНУРОВ
Юрій Іванович

Народився в 1948р.

Освіта: 1967р. – Київський будівельний технікум; 1973р. – Київський інститут народного господарства; 1983р. – аспірантура Науково-дослідного економічного інституту Держплану УРСР.

Трудову діяльність розпочав майстром заводу залізобетонних виробів тресту “Київміськбуд-4” Головного управління житлового і цивільного будівництва при Київському міському виконавчому комітеті (Головкиївміськбуду). 1970-1977рр. – начальник цеху; головний інженер; директор заводу залізобетонних виробів тресту “Київміськбуд-4” Головкиївміськбуду. 1977-1985рр. – заступник керівника з виробництва тресту “Буддеталь”; керівник тресту “Київміськбудкомплект” Головкиївміськбуду. 1985-1991рр. – керівник тресту “Буддеталь” Головкиївміськбуду; заступник начальника з економічних питань Головкиївміськбуду. 1991-1992рр. – завідувач відділу Державної економічної ради Кабінету Міністрів України; заступник голови Колегії з питань економічної політики Державної думи України. 1992-1993рр. – заступник глави – голова Департаменту економічних реформ та регіональних програм Київської міської державної адміністрації. 1993-1994рр. – заступник Міністра економіки України. 1994-1997рр. – виконуючий обов’язки голови, голова Фонду державного майна України. 1997-1998рр. – Міністр економіки України; голова Державного комітету України з питань розвитку підприємництва. 1998р. – народний депутат України III скликання; заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій. 1999-2001рр. – перший віце-прем’єр-міністр України. 2001-2004рр. – перший заступник голови – керівник Головного управління організаційної і кадрової роботи та взаємодії з регіонами Адміністрації Президента України; заступник керівника центрального штабу “Виборчого блоку Віктора Ющенка “Наша Україна”; народний депутат України IV скликання; голова Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики і підприємництва. Квітень-вересень 2005р. – голова Дніпропетровської обласної державної адміністрації. 2005-2006рр. – Прем’єр-міністр України. З серпня 2006р. до вересня 2007р. – народний депутат України V скликання.

Державний службовець 1-го рангу. Кандидат економічних наук, професор кафедри теоретичної та прикладної економіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Постановою Верховної Ради України №1163 від 18 грудня 2007р. Схануров Юрій Іванович призначений на посаду Міністра оборони України.

¹ До 18 грудня 2007р. цю посаду обіймав Гриценко Анатолій Степанович. Указом Президента України №1398 від 30 вересня 2007р. звільнений з посади Міністра оборони України у зв’язку з відставкою Кабінету Міністрів України (до 18 грудня 2007р. виконував обов’язки Міністра оборони).

ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК
МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ПОЛЯКОВ
Леонід Ігоревич

Народився в 1960р.

Освіта: 1979р. – Київський технікум радіоелектроніки; 1983р. – Київське вище загальновійськове командне училище; 1993р. – Військова академія імені М.В.Фрунзе; 1994р. – Інститут іноземних мов Міністерства оборони США; 1995р. – Военний коледж Сухопутних військ США.

Офіцерську службу проходив на командних, штабних посадах і посадах, пов'язаних з науковою діяльністю. 1985-1987рр. – брав участь у бойових діях в Афганістані. 1993-1997рр. – проходив службу в Генеральному штабі Збройних Сил України. 1997-1999рр. – державний експерт Аналітичної служби Апарату Ради національної безпеки і оборони України. 1999-2005рр. після звільнення в запас – директор воєнних програм Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова.

З лютого 2000р. до лютого 2005р. – позаштатний консультант Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони. Полковник запасу.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №288 від 19 лютого 2005р. Поляков Леонід Ігоревич призначений на посаду першого заступника Міністра оборони України.

ЗАСТУПНИК
МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

МАРІ
Владислав Ігорович

Народився в 1951р.

Освіта: 1973р. – Київське вище загальновійськове командне училище; 1985р. – Військова академія імені М.В.Фрунзе; 1989р. – Курси підготовки вищого керівного складу Збройних Сил при Академії Генерального штабу.

Офіцерську службу проходив на командних і штабних посадах. 1973-1982рр. – служба у військових частинах Київського та Туркестанського військових округів. 1985-1992рр. – служба на посадах старшого офіцерського складу в штабах Приволзького та Уральського військових округів. 1992р. – служба на посадах керівного складу Головного оперативного управління Головного штабу Збройних Сил України. 1992-1996рр. – служба на керівних посадах Головного управління військової освіти Міністерства оборони України. 1996-1998рр. – працював в оборонному відділі Кабінету Міністрів України, 1998-2004рр. – робота в Секретаріаті Кабінету Міністрів України. 2004-2005рр. – заступник начальника Управління з питань оборонної політики та військово-технічного співробітництва Департаменту оборонної, оборонно-промислової політики та військово-технічного співробітництва Секретаріату Кабінету Міністрів України.

З серпня 2005р. до грудня 2006р. – начальник Управління оборонно-мобілізаційної роботи Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Постановою Кабінету Міністрів України №1707 від 13 грудня 2006р. Марі Владислав Ігорович призначений на посаду заступника Міністра оборони України.

**ЗАСТУПНИК
МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ²**

ІВАЩЕНКО
Валерій Володимирович

Народився в 1956р.

Освіта: 1978р. – Військова інженерна академія імені А.Ф.Можайського; 1993р. – Військова академія імені Ф.Е.Дзержинського.

Офіцерську службу проходив на інженерних і командних посадах на Космодромах “Байконур” та “Плесецьк”. 1993-1995рр. – на посадах у штабі Озброєння Міністерства оборони України. 1995-1996рр. – начальник групи Центру адміністративного управління Стратегічними ядерними силами Міністерства оборони України. 1996-2000рр. – працював в Управлінні з питань оборонно-мобілізаційної роботи та правоохоронних органів Кабінету Міністрів України. 2000-2001рр. – державний експерт Управління зовнішньополітичних аспектів національної безпеки Апарату Ради національної безпеки і оборони України. 2001-2003рр. – завідувач відділу Державної комісії з питань оборонно-промислового комплексу України. 2003-2005рр. – начальник Управління з питань оборонно-промислової політики Секретаріату Кабінету Міністрів України. 2005р. – заступник начальника Управління промислової політики Секретаріату Кабінету Міністрів України. 2005-2007рр. – заступник Керівника Головної служби – керівник департаменту оборонного будівництва Головної служби оборонної політики Секретаріату Президента України.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України №817 від 4 жовтня 2007р. Іващенко Валерій Володимирович призначений на посаду заступника Міністра оборони України.

**ЗАСТУПНИК
МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ³**

ДЄЄВА
Надія Миколаївна

Народилася в 1951р.

Освіта: 1972р. – Київський інститут народного господарства; 2003р. – Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Української Академії державного управління при Президентові України.

Трудовий шлях розпочала у Дніпропетровському обласному статистичному управлінні Центрального статистичного управління УРСР. 1975-1982рр. – економіст, старший інженер-економіст, старший майстер виробничої дільниці, начальник планово-виробничого відділу тютюнової фабрики м. Дніпропетровська. 1982-1986рр. – начальник планово-виробничого відділу філії Інституту “Укрсільгосптехпроект” у Дніпропетровську. 1986-1999рр. – пройшла шлях від старшого ревизора-інспектора штатного відділу до начальника Дніпропетровського обласного фінансового управління. 1999-2002рр. – начальник Головного фінансового управління Дніпропетровської обласної державної адміністрації. 2002-2007рр. – заступник голови, голова Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

Доктор економічних наук, професор. Заслужений економіст України.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України №1257 від 26 грудня 2007р. Дєєва Надія Миколаївна призначена на посаду заступника Міністра оборони України.

² До 8 листопада 2007р. цю посаду обіймав Терещенко Володимир Іванович. Розпорядженням Кабінету Міністрів України №954 від 8 листопада 2007р. звільнений з посади заступника Міністра оборони України у зв'язку з досягненням граничного віку перебування на державній службі.

³ До 4 жовтня 2007р. цю посаду обіймав Бойко Володимир Олександрович. Розпорядженням Кабінету Міністрів України №816 від 4 жовтня 2007р. звільнений з посади заступника Міністра оборони України за власним бажанням. З 4 жовтня до 26 грудня 2007р. цю посаду обіймав Іващенко Валерій Володимирович.

**ЗАСТУПНИК
МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

НЕЩАДИМ
Микола Іванович

Народився в 1948р.

Освіта: 1971р. – Київське вище військово інженерне училище зв'язку імені М.І.Калініна; 1997р. – навчальний курс “Національна безпека України” Гарвардського університету (США).

Офіцерську службу проходив на посадах, пов'язаних з викладацькою діяльністю. 1991-2004рр. – заступник начальника Управління військової освіти Міністерства оборони України, начальник Головного управління військової освіти Міністерства оборони України, начальник Головного управління кадрової політики Міністерства оборони України.

Генерал-лейтенант запасу. Доктор педагогічних наук, кандидат технічних наук, доцент. Заслужений працівник народної освіти України.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №330 від 25 лютого 2005р. Нещадим Микола Іванович призначений на посаду заступника Міністра оборони України.

**НАЧАЛЬНИК ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ –
ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

генерал армії України
КИРИЧЕНКО
Сергій Олександрович

Народився в 1952р.

Освіта: 1973р. – Харківське гвардійське вище танкове командне училище імені Верховної Ради Української Радянської соціалістичної республіки; 1983р. – Військова академія бронетанкових військ імені Маршала Радянського Союзу Р.Я.Маліновського; 2000р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Національної академії оборони України.

Офіцерську службу розпочав у 1973р. на посаді командира танкового взводу. 1975-2002рр. – командир танкової роти, начальник штабу – заступник командира танкового батальйону, начальник штабу – заступник командира танкового полку, командир танкового полку, заступник командира гвардійської танкової дивізії, командир механізованої дивізії, начальник штабу армійського корпусу, командувач армійського корпусу. 2002-2003рр. – заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України. 2003-2004рр. – начальник Головного штабу – перший заступник Головнокомандувача Сухопутних військ Збройних Сил України. 2004-2005рр. – начальник Генерального штабу Збройних Сил України.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №961 від 16 червня 2005р. генерал-полковник Кириченко Сергій Олександрович призначений на посаду начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України.

ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

генерал-полковник
ВОРОБИЙОВ
Генадій Петрович

Народився в 1961р.

Освіта: 1982р. – Київське вище загальновійськове командне училище імені М.В.Фрунзе; 1993р. – Військова академія імені М.В.Фрунзе; 2004р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Національної академії оборони України.

Офіцерську службу розпочав у 1982р. на посаді командира мотострілецького взводу. 1982-2003рр. – командир розвідувального взводу, командир мотострілецької роти, начальник штабу – заступник командира мотострілецького батальйону, начальник штабу – заступник командира мотострілецького полку, командир мотострілецького полку, командир механізованого полку, командир окремої механізованої бригади, командир механізованої дивізії, начальник штабу армійського корпусу. 2004-2005рр. – командувач армійського корпусу. 2005-2006рр. – командир армійського корпусу.

Наказом Міністра оборони України №230 від 18 травня 2006р. генерал-лейтенант Воробійов Генадій Петрович призначений на посаду першого заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

генерал-полковник
ЦИЦЮРСЬКИЙ
Микола Миколайович

Народився в 1955р.

Освіта: 1976р. – Ленінградське вище загальновійськове командне училище імені С.М.Кірова; 1986р. – Військова академія імені М.В.Фрунзе; 1998р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України.

Офіцерську службу розпочав у 1976р. на посаді командира мотострілецького взводу. 1979-2003рр. – командир мотострілецької роти, начальник штабу – заступник командира мотострілецького батальйону, начальник штабу – заступник командира мотострілецького полку, заступник командира мотострілецького полку, командир мотострілецького полку, начальник штабу – заступник командира окремого учбового центру підготовки молодших спеціалістів, командир механізованої бригади, командир механізованої дивізії, начальник штабу армійського корпусу, командувач армійського корпусу. 2003-2005рр. – начальник штабу – перший заступник командувача військ Південного оперативного командування.

Наказом Міністра оборони України №229 від 4 травня 2005р. генерал-лейтенант Цицюрський Микола Миколайович призначений на посаду першого заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

генерал-лейтенант
РОМАНЕНКО
Ігор Олександрович

Народився в 1953р.

Освіта: 1975р. – Мінське вище інженерне зенітно-ракетне училище Протиповітряної оборони; 1981р. – Військова командна академія Протиповітряної оборони імені Маршала Радянського Союзу Г.К.Жукова; 1996р. – факультет підготовки фахівців оперативного-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України.

Офіцерську службу розпочав у 1975р. на посаді заступника командира батареї – начальника відділення зенітного ракетного дивізіону. 1976-2002рр. – заступник командира з озброєння зенітного ракетного дивізіону, командир зенітного ракетного дивізіону, заступник командира зенітного ракетного полку, командир зенітного ракетного полку, командир зенітної ракетної бригади, начальник штабу – заступник командира Південного району ППО, начальник штабу – перший заступник командира корпусу ППО, командир дивізії ППО, начальник кафедри сил ППО Національної академії оборони України. 2002-2006рр. – заступник Головнокомандувача військ ППО Збройних Сил України з бойової підготовки та ВНЗ – начальник управління бойової підготовки Повітряних Сил, заступник командувача Повітряних Сил України з бойової підготовки та ВНЗ – начальник бойової підготовки Повітряних Сил Збройних Сил України.

Наказом Міністра оборони України №259 від 26 березня 2006р. генерал-лейтенант Романенко Ігор Олександрович призначений на посаду заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

віце-адмірал
КНЯЗЬ
Ігор Володимирович

Народився в 1955р.

Освіта: 1977р. – Чорноморське вище військово-морське училище імені П.С.Нахімова; 1982р. – Шості Вищі спеціальні офіцерські класи командирів Військово-Морського Флоту; 1989р. – Військово-морська академія; 1997р. – факультет підготовки фахівців оперативного-стратегічного рівня Національної академії оборони України.

Офіцерську службу розпочав у 1977р. на посаді командира батареї ракетно-артилерійської бойової частини великого протичовнового корабля. 1977-1983рр. – командир батареї ракетно-артилерійської бойової частини великого протичовнового корабля. 1983-2005рр. – начальник протиповітряної оборони бригади протичовнових кораблів, начальник протиповітряної оборони дивізії морських десантних сил, старший офіцер відділу протиповітряної оборони штабу Чорноморського Флоту СРСР, начальник відділу протиповітряної оборони штабу Військово-Морських Сил України, начальник протиповітряної оборони – начальник відділу протиповітряної оборони штабу Військово-Морських Сил України, начальник оперативного управління – заступник начальника штабу Військово-Морських Сил України, перший заступник начальника штабу Військово-Морських Сил України, командир Південного морського району (пізніше – Південної військово-морської бази) Військово-Морських Сил України; Головнокомандувач Військово-Морських Сил Збройних Сил України, командувач Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

Наказом Міністра оборони України №103 від 23 березня 2006р. віце-адмірал Князь Ігор Володимирович призначений на посаду заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

**ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ⁴**

генерал-майор
АГЕЄВ
Валерій Олександрович

Народився в 1949р.

Освіта: 1967р. – Київське суворовське військове училище; 1971р. – Ульяновське вище танкове командне училище; 1982р. – Військова академія бронетанкових військ імені Маршала Радянського Союзу Р.Я.Маліновського; 1992р. – Військова академія Генерального штабу Збройних Сил Російської Федерації.

Офіцерську службу розпочав у 1971р. на посаді командира танкового взводу. 1974-1985рр. – командир танкової роти, начальник штабу – заступник командира танкового батальйону, командир танкового батальйону, командир танкового полку. 1985-1990рр. – заступник командира дивізії, начальник штабу – заступник командира дивізії, начальник бази зберігання озброєння і техніки. 1992-1994рр. – начальник окружного учбового центру підготовки молодших спеціалістів. 1994-1998рр. – начальник штабу армійського корпусу. 1998-2006рр. – міський військовий комісар, обласний військовий комісар. 2006-2007рр. – заступник командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України з берегової оборони – начальник військ берегової оборони Командування Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

Наказом Міністра оборони України №55 від 25 січня 2007р. генерал-майор Агєєв Валерій Олександрович призначений на посаду заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

**КОМАНДУВАЧ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ⁵**

генерал-лейтенант
СВИДА
Іван Юрійович

Народився в 1950р.

Освіта: 1972р. – Ужгородський державний університет; 1975р. – Орджонікідзівське вище загальновійськове командне училище; 1980р. – Військова академія імені М.В.Фрунзе; 1992р. – Військова академія Генерального штабу Збройних Сил Російської Федерації.

Офіцерську службу розпочав у 1972р. командиром мотострілецького взводу у Прикарпатському військовому окрузі. 1974-1977рр. – командир мотострілецької роти, начальник штабу мотострілецького батальйону, командир мотострілецького батальйону. 1980-1982рр. – заступник командира мотострілецького полку Закавказького військового округу. 1982-1990рр. – начальник штабу – заступник командира мотострілецького полку, командир мотострілецького полку, заступник командира мотострілецької дивізії Закавказького військового округу. 1992-1994рр. – командир танкової дивізії Одеського військового округу. 1994-1998рр. – начальник штабу армійського корпусу, командир армійського корпусу. 1998-2005рр. – перший заступник командувача військ Південного оперативного командування Сухопутних військ Збройних Сил України. 2005-2007рр. – командувач військ Південного оперативного командування Сухопутних військ Збройних Сил України.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №561 від 25 червня 2007р. генерал-лейтенант Свіда Іван Юрійович призначений на посаду командувача Сухопутних військ Збройних Сил України.

⁴ До 25 січня 2007р. цю посаду обіймав Шаповал Юрій Євгенович. Наказом Міністра оборони України №55 від 25 січня 2007р. призначений на посаду командувача Об'єднаного оперативного командування Збройних Сил України.

⁵ До 25 червня 2007р. цю посаду обіймав генерал-лейтенант Фролов Валерій Семенович. Указом Президента України №560 від 25 червня 2007р. звільнений з посади командувача Сухопутних військ Збройних Сил України і зарахований в розпорядження Міністра оборони України.

КОМАНДУВАЧ ПОВІТРЯНИХ СИЛ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ⁶генерал-лейтенант
РУСНАК
Іван Степанович

Народився в 1952р.

Освіта: 1972р. – Полтавське вище зенітне артилерійське училище; 1982р. – Військова академія Протиповітряної оборони Сухопутних військ; 1993р. – Військова академія Генерального штабу Збройних Сил Російської Федерації.

Офіцерську службу розпочав на посаді командира зенітного взводу. 1975-1979рр. – командир зенітної ракетної артилерійської батареї, командир зенітної батареї, оперативний черговий командного пункту. 1982-1987рр. – начальник штабу – заступник командира зенітного артилерійського полку. 1987-1991рр. – викладач, старший викладач, заступник начальника кафедри застосування військ Військової академії Протиповітряної оборони Сухопутних військ. 1993-1996рр. – начальник кафедри військ оборони повітряного простору Академії Збройних Сил України, начальник кафедри сил ППО та ВПС Академії Збройних Сил України. 1996-2004рр. – начальник військового наукового управління – заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України. 2004-2007рр. – перший заступник начальника Національної академії оборони України.

Доктор військових наук, професор. Заслужений діяч науки і техніки України.

Указом Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України №1068 від 7 листопада 2007р. генерал-лейтенант Руснак Іван Степанович призначений на посаду командувача Повітряних Сил Збройних Сил України.

КОМАНДУВАЧ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИвіце-адмірал
ТЕНЮХ
Ігор Йосипович

Народився в 1958р.

Освіта: 1982р. – Ленінградське вище військово-морське училище імені М.В.Фрунзе; 1994р. – Інститут іноземних мов Міністерства оборони США; 1997р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України.

Офіцерську службу розпочав у 1982р. на посаді командира бойової частини. 1983-1991рр. – командир рейдового тральщика, командир перегінного екіпажу, старший помічник командира морського тральщика, командир морського тральщика. У 1991р. брав участь у розробці законопроектів зі створення Збройних Сил України Комісії Верховної Ради України з питань оборони та державної безпеки. 1991-1995рр. – старший офіцер відділу забезпечення бойових дій управління Військово-Морських Сил Міністерства оборони України, начальник відділу напрямків управління Військово-Морських Сил Головного штабу Збройних Сил України, начальник відділу напрямків Головного оперативного управління Генерального штабу Збройних Сил України. 1997-2005рр. – командир бригади надводних кораблів, керівник організаційної групи з формування ескадри різнорідних сил, командир ескадри різнорідних сил Військово-Морських Сил Збройних Сил України. 2005-2006рр. – заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

У 2002р. виконував обов'язки командувача багатонаціонального військово-морського з'єднання *BLACKSEAFOR*.

Указом Президента України №252 від 23 березня 2006р. контр-адмірал Тенюх Ігор Йосипович призначений на посаду командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

⁶ До 7 листопада 2007р. цю посаду обіймав генерал-полковник Торопчин Анатолій Якович. Указом Президента України №1067 від 7 листопада 2007р. звільнений з військової служби за станом здоров'я.

ДОДАТКИ

ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ У 2007р.

Відповідно до Закону України “Про Державний бюджет України на 2007 рік” з урахуванням змін та доповнень на потреби Збройних Сил передбачалося 9 130,5 млн. грн. (1,33% від ВВП), з них загальний фонд складав 7 557,6 млн. грн. (82,8% видатків), спеціальний – 1 572,9 млн. грн. (17,2% видатків). Протягом 2007р. Міністерство оборони отримало 8 071,1 млн. грн. (1,18% від ВВП), з них: із загального фонду – 7 557,6 млн. грн. (93,6% надходжень), зі спеціального – 513,5 млн. грн. (6,4% надходжень).

Схема 1. Фінансування Збройних Сил у 2007р., %

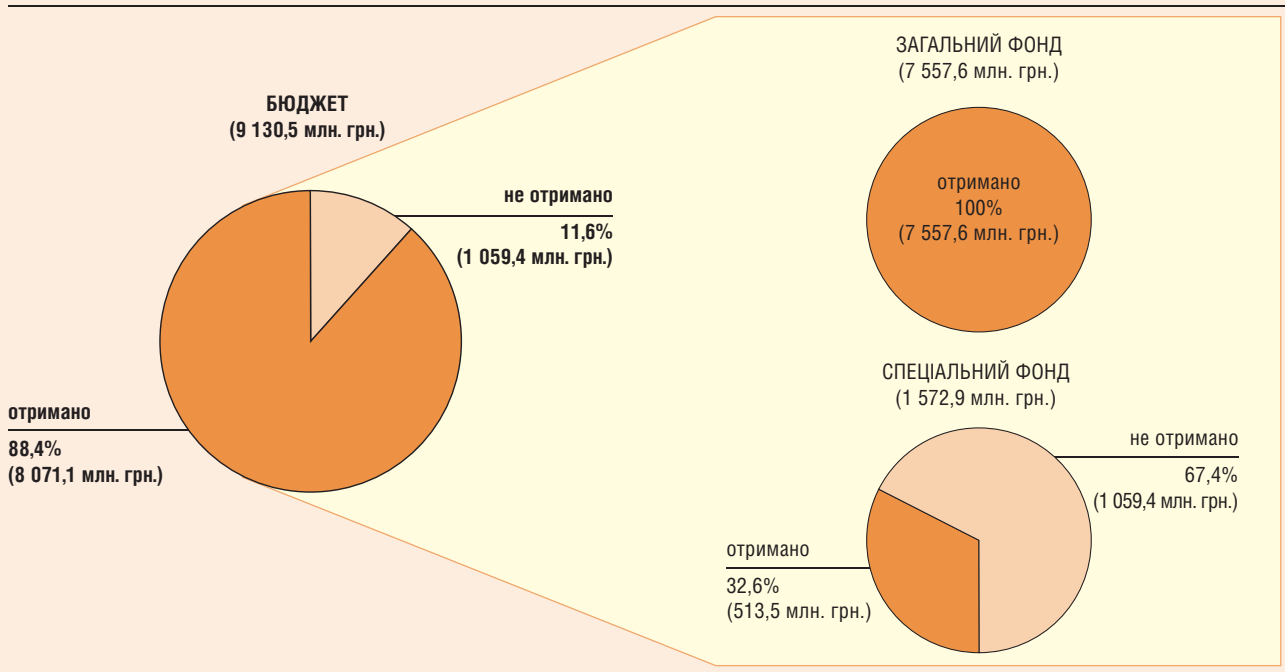
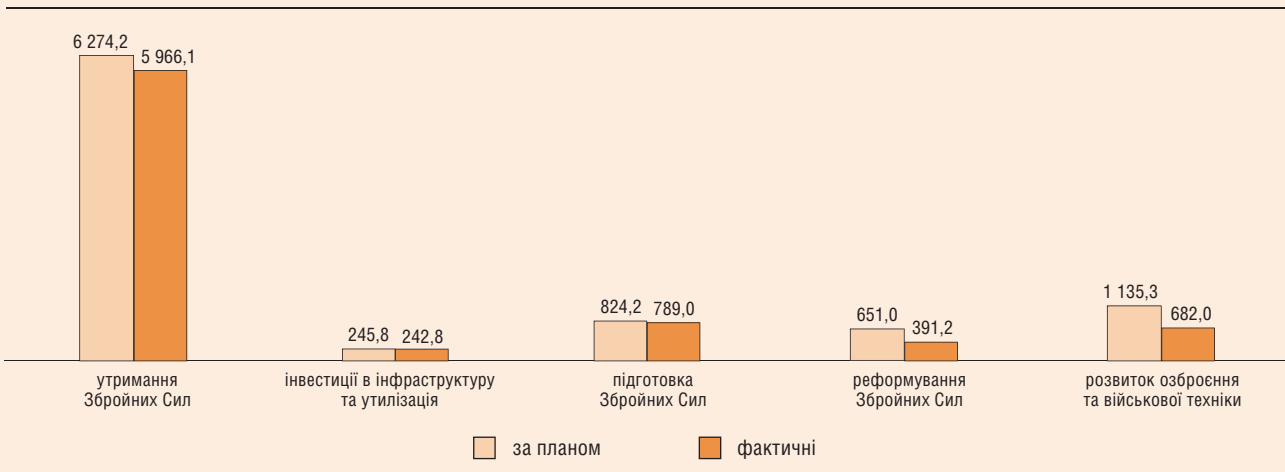

Схема 2. Розподіл видатків за функціональним призначенням у 2007р., млн. грн.

СТРУКТУРИ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Схема 1. Система матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил

НАЯВНА

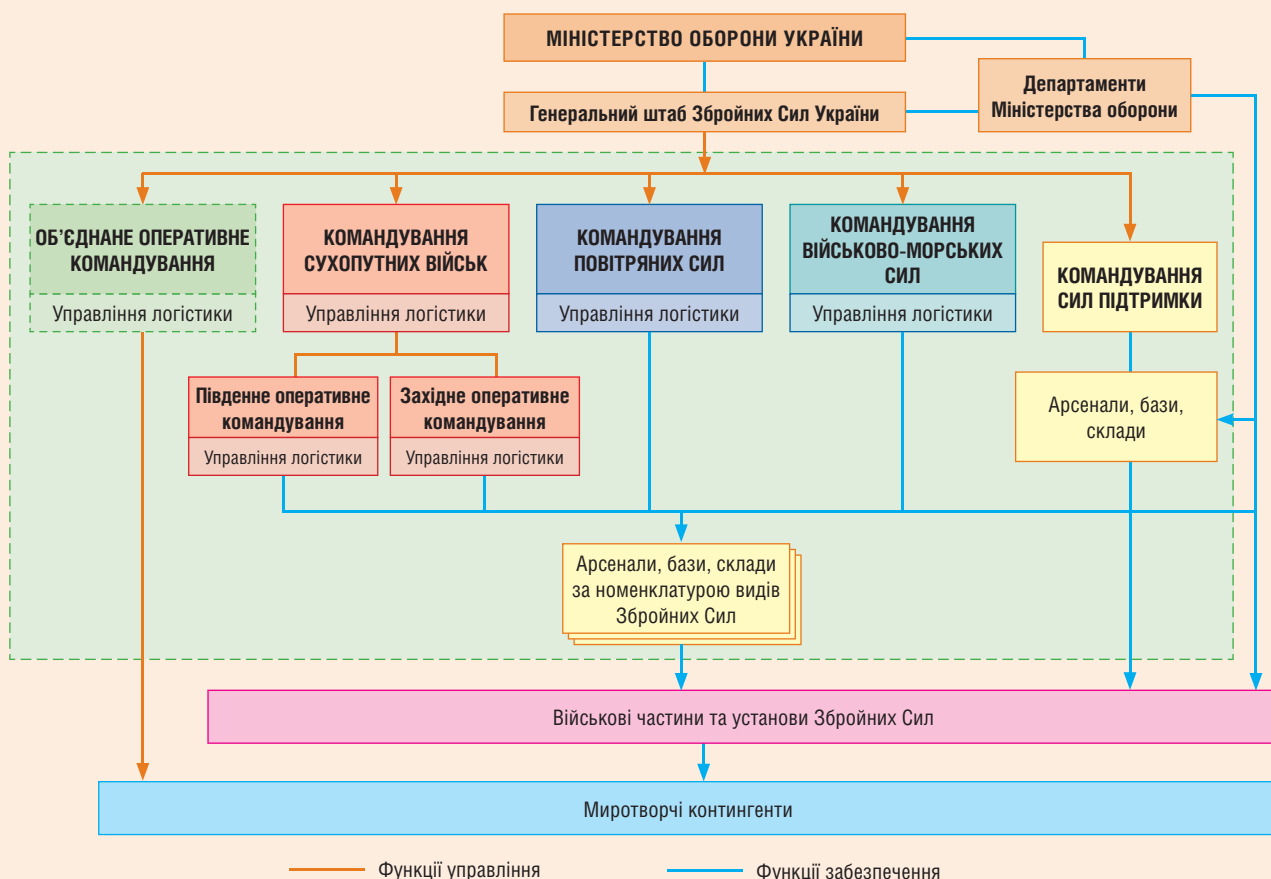
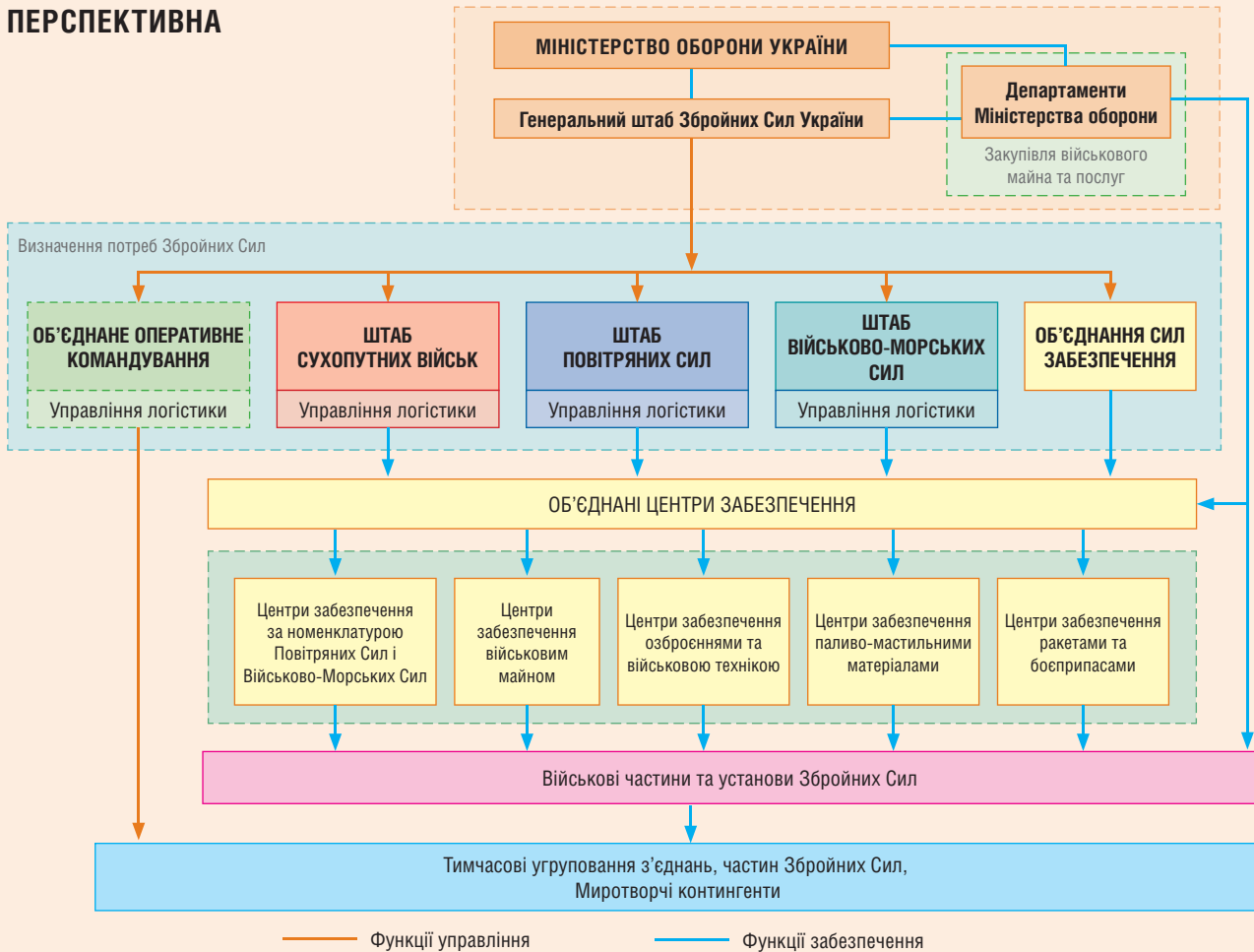

Схема 1. Продовження

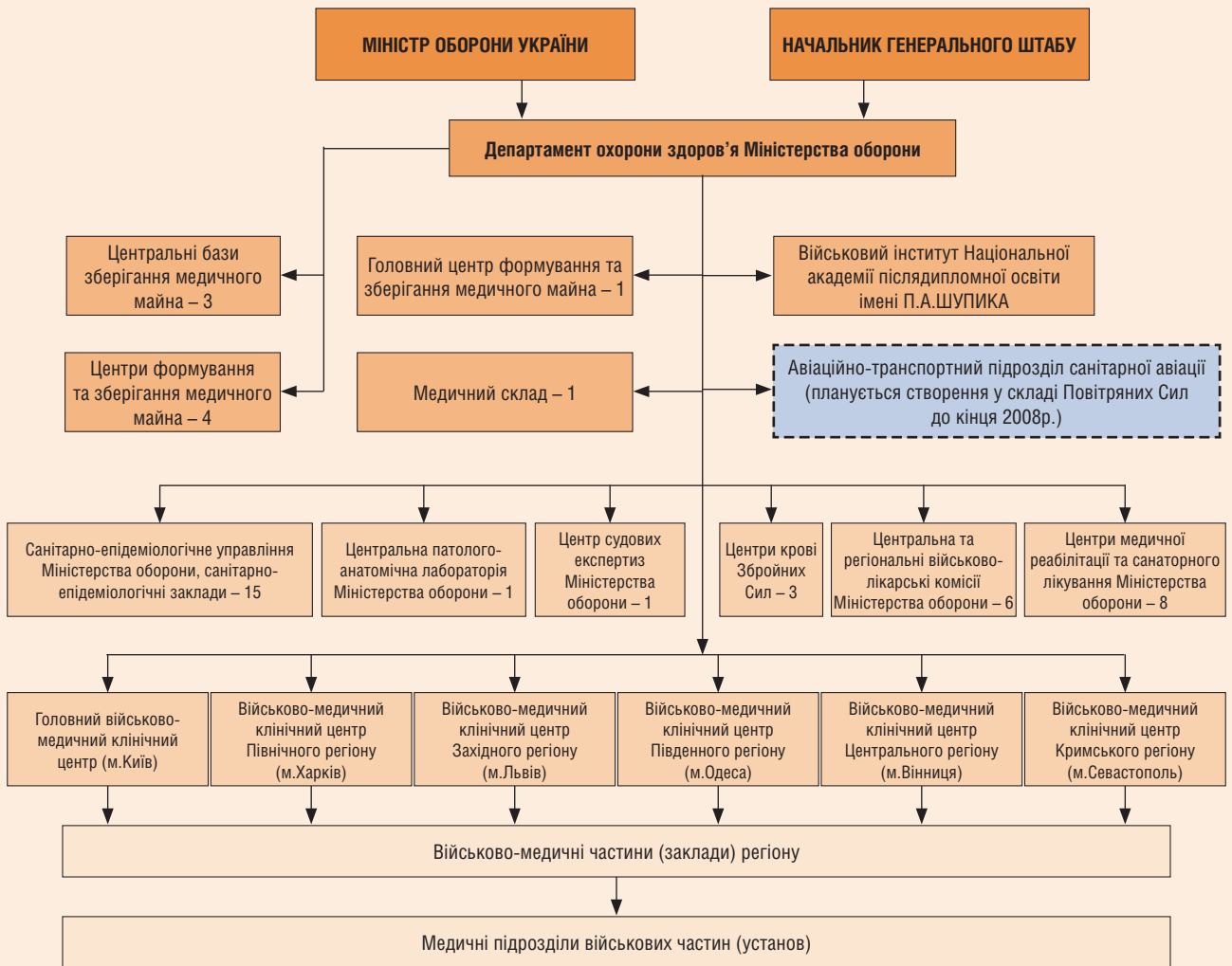
ПЕРСПЕКТИВНА

Таблиця 1. Існуючі виробничі потужності з утилізації ракет і боєприпасів

Назва підприємства	Виробничі потужності, тис. т на рік	Номенклатура боєприпасів
Донецький казенний завод хімічних виробів	48,15	57-203 мм артилерійські снаряди, реактивні снаряди, ручні гранати, набі до стрілецької зброї
Шосткінський казенний завод "Імпульс"	3,70	12,7-30 мм набі до стрілецької зброї
Шосткінський казенний завод "Зірка"	21,35	12,7-30 мм набі до стрілецької зброї, 122-203 мм артилерійські снаряди
Хімічне казенне об'єднання імені Г.І.Петровського	18,0	Реактивні снаряди, імітаційні засоби
Науково-виробниче об'єднання "Павлоградський хімічний завод"	35,0	57-203 мм артилерійські снаряди, ручні гранати
Державний науково-дослідний інститут хімічних продуктів	1,60	57-203 мм артилерійські снаряди, реактивні снаряди, ручні гранати
Балаклійська ремонтна база	7,50	57-203 мм артилерійські снаряди
Державне конструкторське бюро "Південне"	2,30	Ракети та реактивні снаряди
Державне підприємство "Укроборонсервіс"	2,00	57-203 мм артилерійські постріли, реактивні снаряди
Корпорація "Співдружність"	8,00	122-203 мм артилерійські снаряди, піротехнічні засоби
Закрите акціонерне товариство "Трансімпекс"	0,80	ручні гранати, інженерні боєприпаси
Асоціація "Співдружність"	5,00	57-203 мм артилерійські снаряди, реактивні снаряди, ручні гранати, морські засоби ураження (ракети)
Всього	139,60	

Схема 2. Схема медичного забезпечення Збройних Сил України, на кінець 2011р.

ОСНАЦЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ОЗБРОЄННЯМИ ТА ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ У 2007р.

	ВИПРОБУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРОЕКТИ З РОЗРОБКИ ОВТ	ПРИЙНЯТТЯ НА ОЗБРОЄННЯ НОВИХ ЗРАЗКІВ ОВТ	ЗАКУПІВЛЯ ОВТ, од.	МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ПОДОВЖЕННЯ РЕСУРСУ ОВТ
ОВТ ДЛЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК	<ul style="list-style-type: none"> бойова машини піхоти БМП-1 з новим модулем "Штурм"; проект модернізації БТР-70; проект модернізації БРДМ-2; розробка танка Т-84; багатофункціональний ракетний комплекс; високоточний артилерійський боєприпас; переносний протитанковий ракетний комплекс; комплекс динамічного захисту для бронетехніки; 120-мм високоточна керована міна; проект модернізації системи залпового вогню БМ-21 "Град" 	<ul style="list-style-type: none"> комплексний динамічний тренажер екіпажу БМП-2; комплект полегшеного захисного костюма сапера КС-1/2; окуляри нічного бачення ОНБ-300; навігаційний комплекс топогеодезичного та часового забезпечення СН-3210; керована ракета "Комбат" для танків 	<ul style="list-style-type: none"> танки Т-64 БМ "Булат" – 19; комплекти кумулятивного захисту танків Т-64 БМ "Булат" – 17; протитанкова керована ракета "Стугна" – 50; протитанкова керована ракета "Комбат" – 50; десантні парашутні системи – 820; радіолокаційні засоби спостереження – 77; комплексні динамічні тренажери екіпажу танка Т-64Б, БМП-2 та автомобілів – 6; автомобільна техніка – 57 	<ul style="list-style-type: none"> танки Т-64 БМ "Булат"; ракети "Точка-У"
ОВТ ДЛЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> військово-транспортний літак Ан-70; ракета класу "повітря-повітря"; керована авіаційна бомба; автоматизована система управління Повітряних Сил 	<ul style="list-style-type: none"> модернізована радіолокаційна станція П-19МА; модернізована радіолокаційна станція П-18МА; перешкодозахищена модернізована радіолокаційна станція П-18 МУ; учбово-тренувальний комплекс УТКВ вертольота Мі-8 МТВ; радіолокаційна трьохкоординатна станція "Пелікан" 	<ul style="list-style-type: none"> модернізована радіолокаційна станція 35Д6 – 2; радіолокаційні засоби спостереження – 55; комплекти систем реєстрації параметрів польоту БУР-4-1 – 3 	<ul style="list-style-type: none"> вертольоти Мі-14, Мі-24 та Ка-27; літаки МіГ-29, Су-25, Л-39; літаки Ан-24, Ан-26, Ан-30; авіаційні двигуни; радіолокаційні станції 35Д6; зенітні ракетні комплекси С-300П, 9К37 "Бук"; радіопрозорі укриття; подовження ресурсу авіаційних ракет Р-27 та Р-73
ОВТ ДЛЯ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> бойовий корабель класу "корвет" 		<ul style="list-style-type: none"> комплекти гідроакустичних станцій підводного зв'язку – 4; дизельні двигуни для кораблів – 4; рятувальні плоти ПРН-6МК, ПРН-10МК – 27; аварійно-рятувальне майно – 146; засоби аварійного водовідливу – 16 	<ul style="list-style-type: none"> зенітні керовані ракети "Оса-М"; крилаті ракети "Терміт-Р"; морські торпеди
СПЕЦІАЛЬНІ ВИДИ ОВТ		<ul style="list-style-type: none"> станція тропосферного зв'язку Р-417МУ; комутатор локальної обчислювальної мережі А-101; польовий телефонний апарат ТА-01; цифровий телефонний апарат ЦТА-04; маршрутизатор А-201; радіорелейна станція Р-450; польовий абонентський крос КР-351; переносна радіостанція Р-005У на 5 Вт; радіошлюз Р-1261; військова стереофонічна трансляційна установка ВСТУ-50; пересувний кіновідеосалон ПКВС; цифровий модем кабельний М-101; цифрова автоматична комутаційна система К-201; пристрій зарядний ЗП-11 	<ul style="list-style-type: none"> станції тропосферного зв'язку Р-417МУ – 2; станції радіоелектронної боротьби СПС-1 – 1; засоби радіаційного, хімічного та бактеріологічного захисту – 2 800; наземні радіолокатори ближньої дії – 20; комплекти техніки та цифрових засобів зв'язку військового призначення – 1 263; засоби навігації, топогеодезичного та метрологічного забезпечення – 172; системи захисту та забезпечення безпеки інформації – 117 	<ul style="list-style-type: none"> станції перешкод; станції тропосферного зв'язку

Примітки:

Наведені головні заходи та номенклатури озброєнь і військової техніки (ОВТ).

Курсивом наведені перспективні проекти з розробки ОВТ.

ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ, СТРУКТУРА ТА БОЙОВИЙ СКЛАД ЗБРОЙНИХ СИЛ

Схема 1. Структура Міністерства оборони, на кінець року

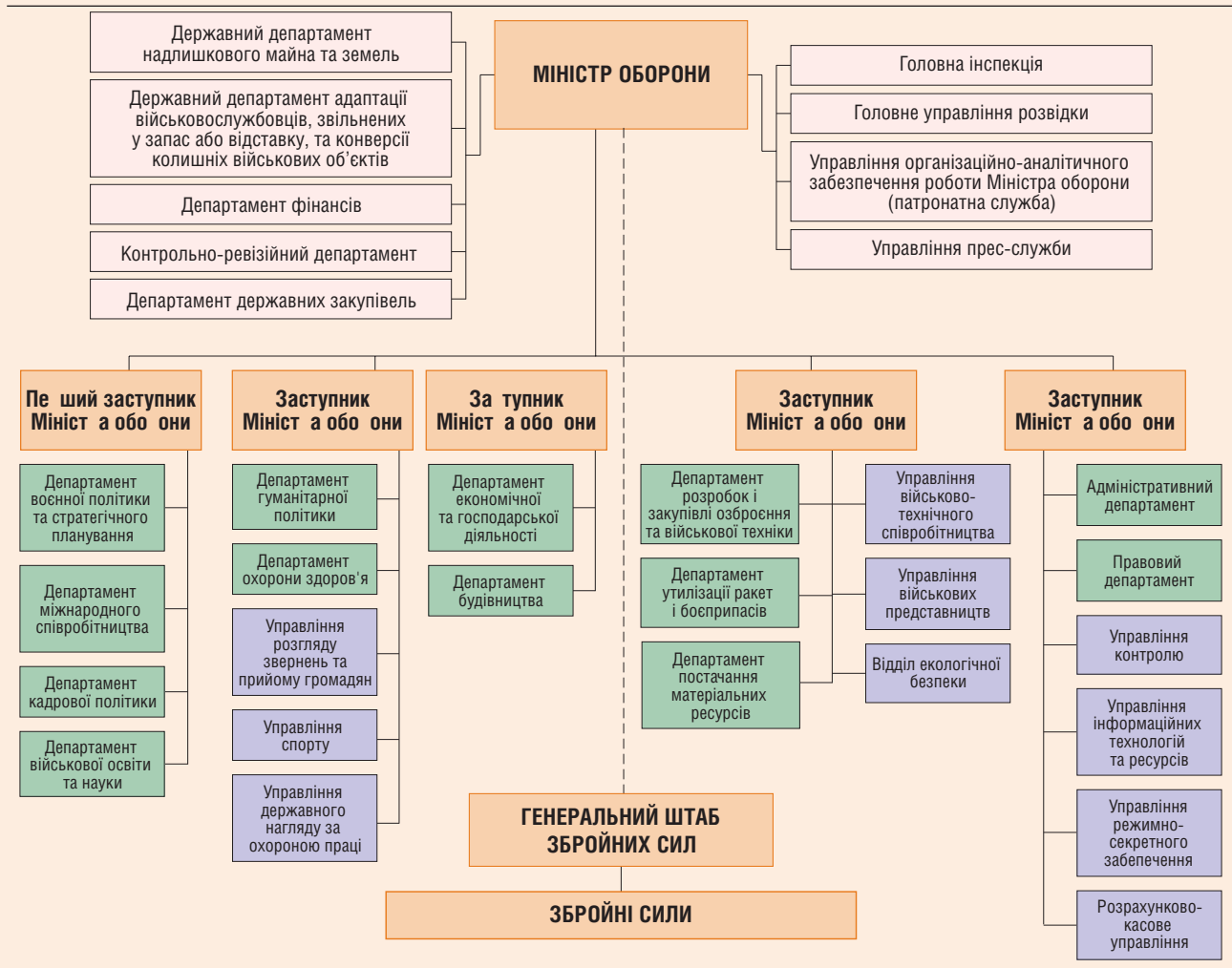

Схема 2. Структура Генерального штабу, на кінець року

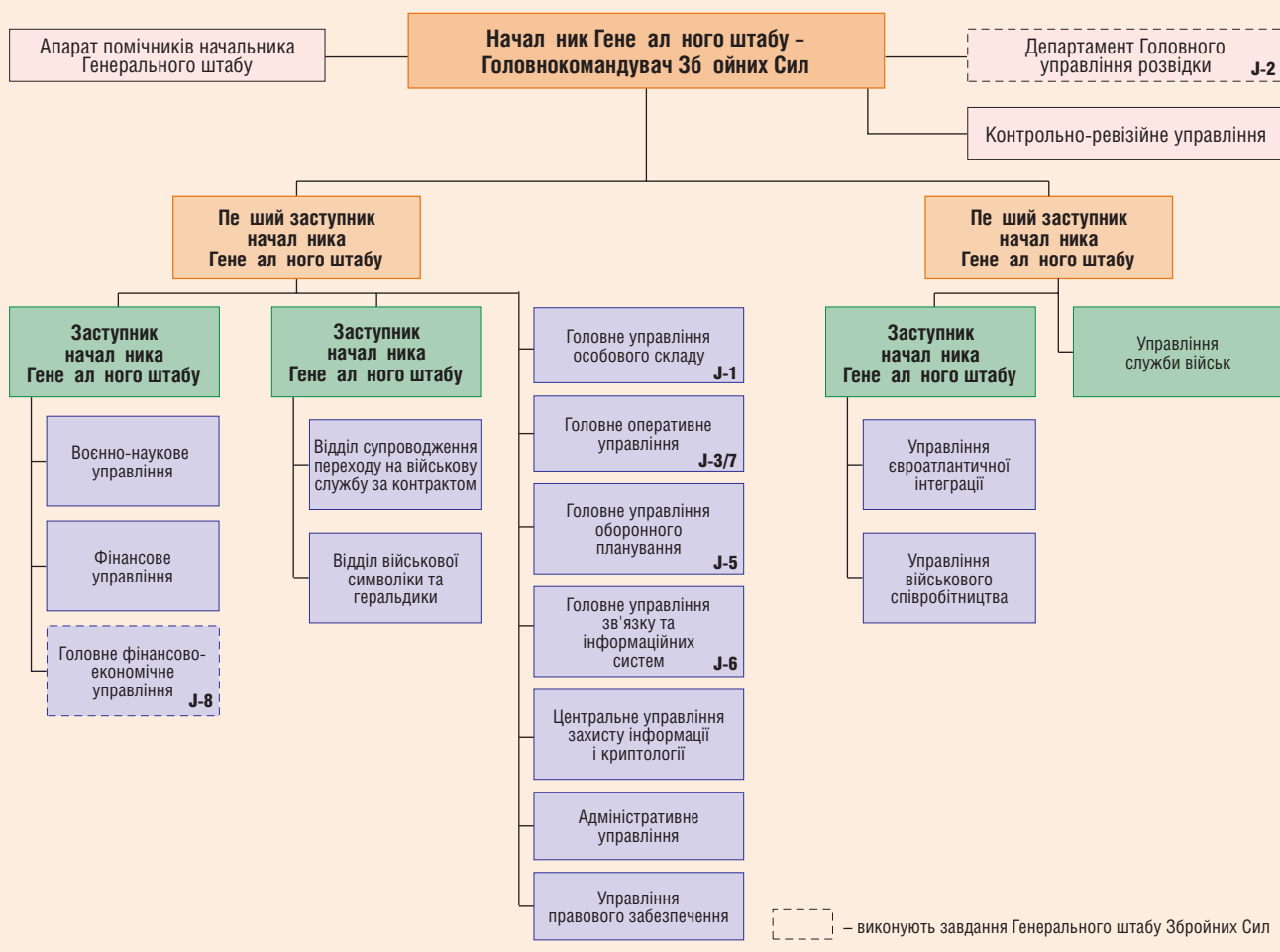

Схема 3. Організаційна структура Об'єднаного оперативного командування, на кінець року

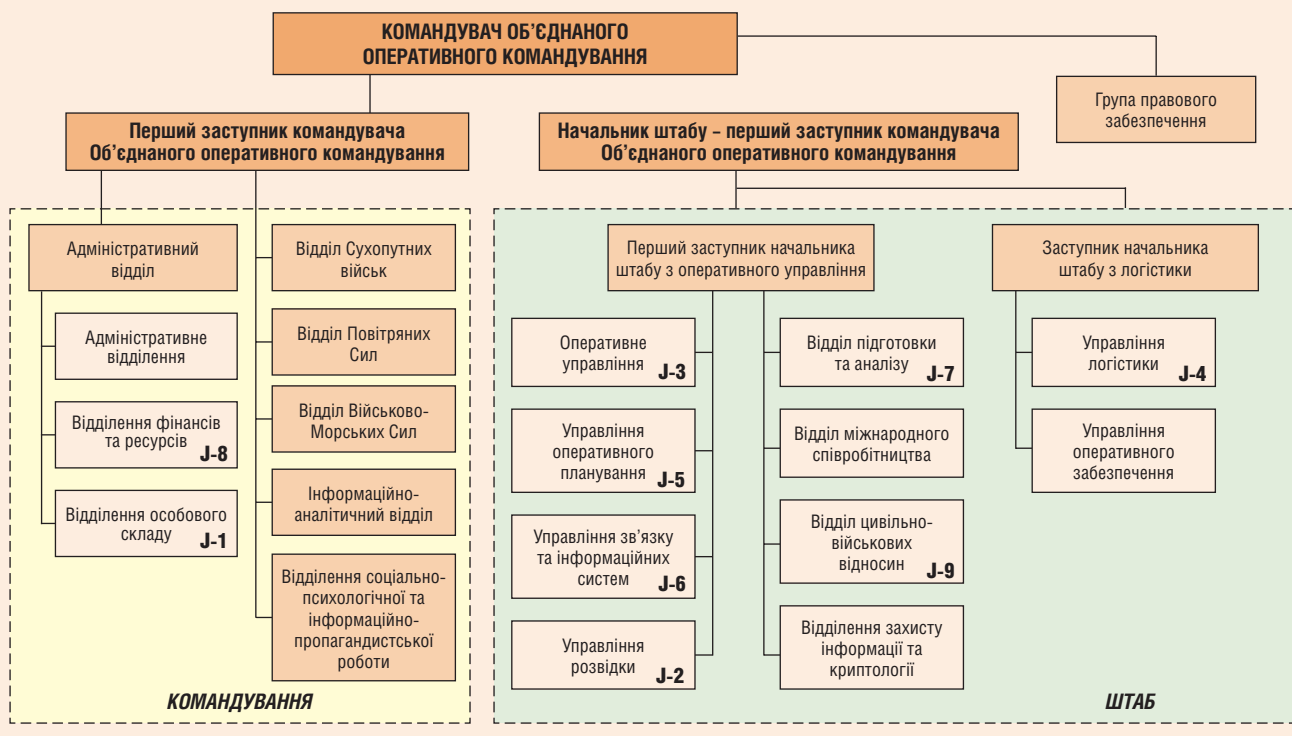

Схема 4. Структура Збройних Сил, на кінець року

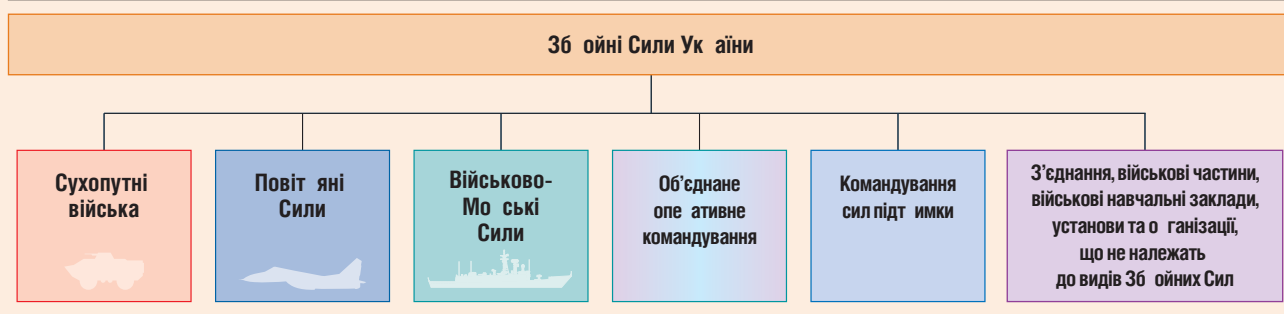
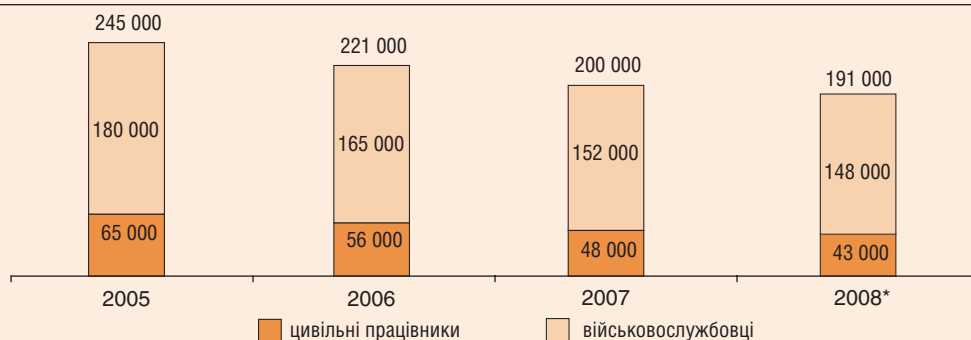
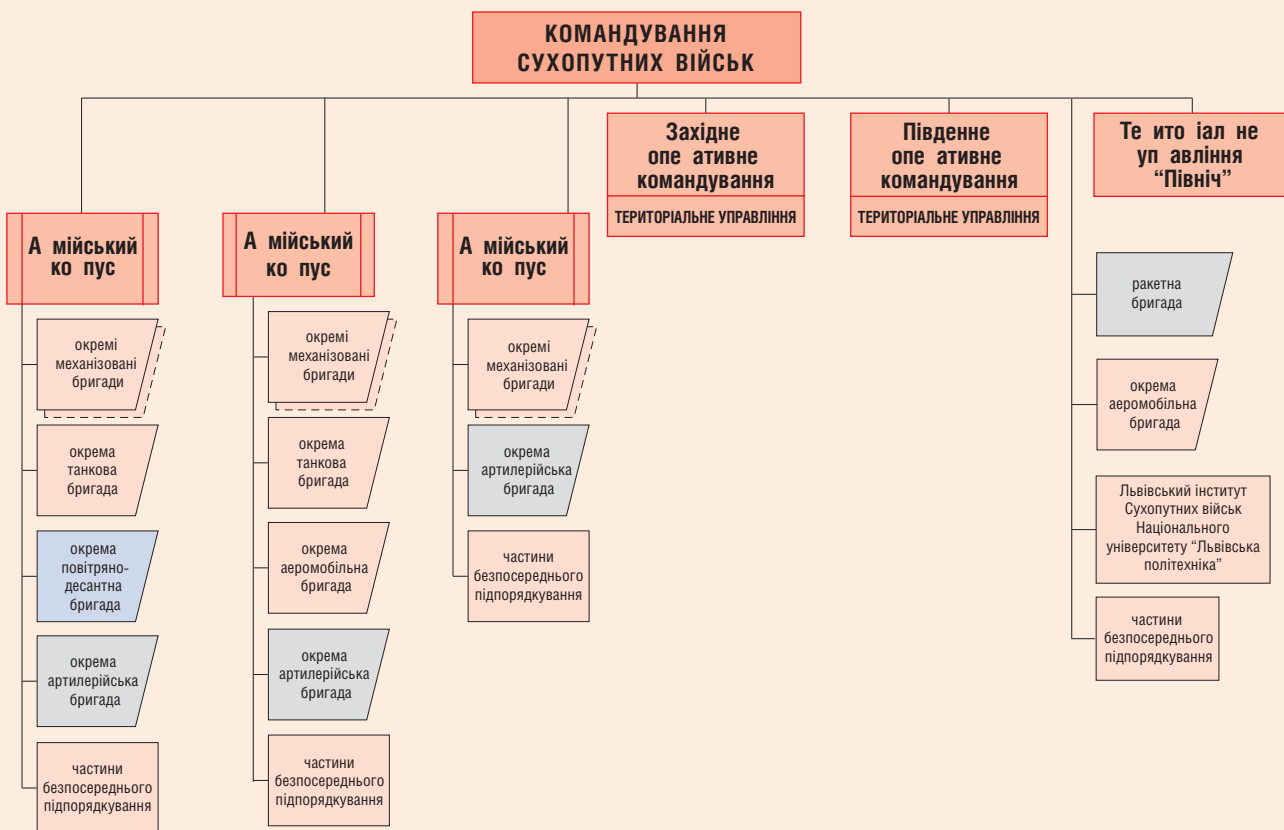

Схема 5. Чисельність Збройних Сил у 2005-2008рр., на кінець року, осіб

* Згідно з проектом Закону України "Про чисельність Збройних Сил України на 2008 рік" (реєстр. №1316 від 23 січня 2008р.)

Схема 6. Організаційна структура та бойовий склад Сухопутних військ, на кінець року

особовий склад – 74 379
 танки – 786
 бойові броньовані машини – 2 304
 бойові вертольоти – 72
 артилерійські системи калібру більше 100 мм – 1 122

Схема 7. Організаційна структура та бойовий склад Повітряних Сил, на кінець року

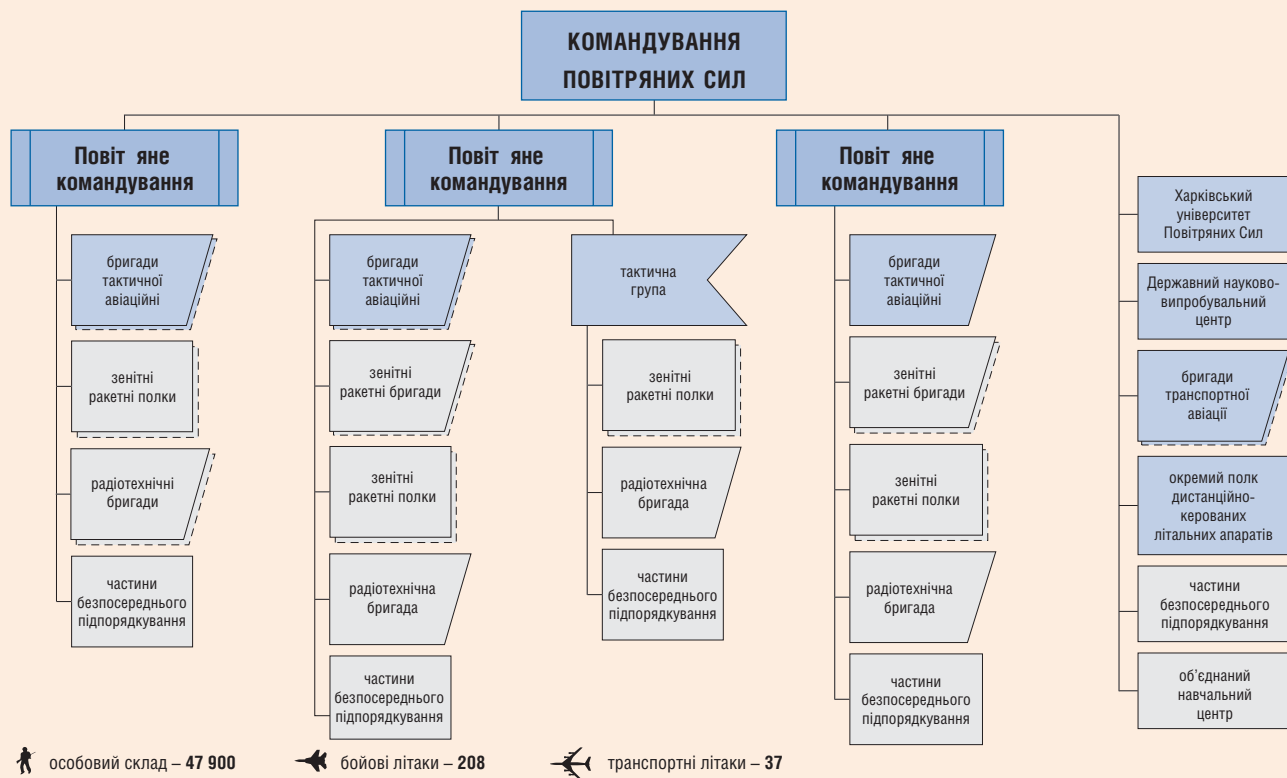
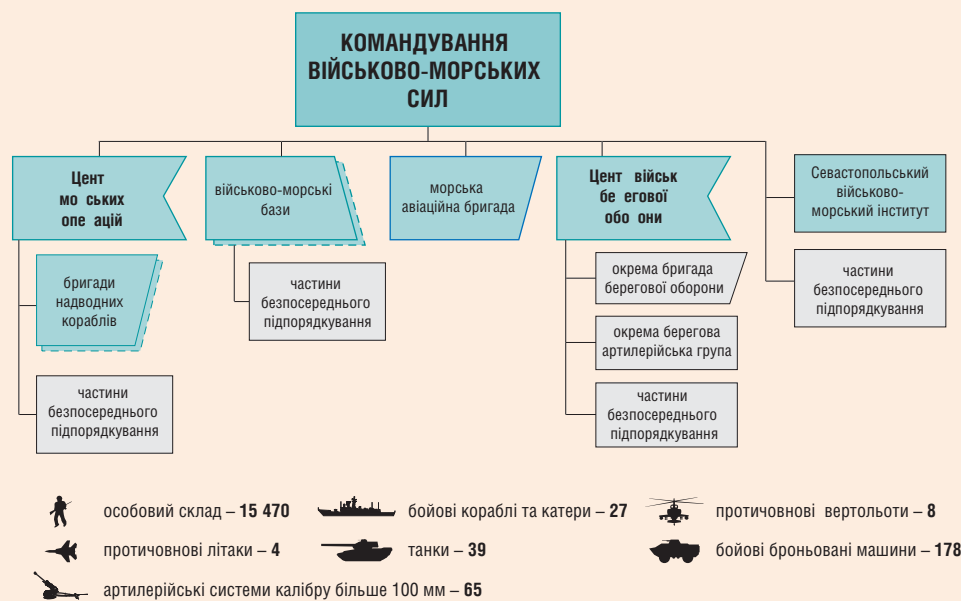

Схема 8. Організаційна структура та бойовий склад Військово-Морських Сил, на кінець року

ТРЕНАЖЕРНИЙ КОМПЛЕКС ТНК

Одним із шляхів підвищення ефективності бойової підготовки військ (сил) є поетапна модернізація наявних, розробка новітніх, впровадження і використання навчально-тренувальних засобів та полігонного обладнання.

Одним із прикладів новітніх навчально-тренувальних засобів є **тренажерний комплекс ТНК** (танковий навчальний комплекс), призначений для тренування екіпажу танка з метою формування, розвитку і зміцнення стійких навичок використання всіх бойових систем військової техніки.

Тренажер забезпечує:

- досягнення високої якості навчання під час виконання заходів бойової підготовки екіпажів і підрозділів, а також – об'єктивний контроль і вчасне коригування процесу навчання;
- підвищення рівня підготовки шляхом створення комп'ютерних мереж тренажерних комплексів, об'єднаних у системи (центри) підготовки видів Збройних Сил;
- значну економію коштів і матеріальних засобів.

Використання тренажера ТНК безпосередньо для підготовки військових фахівців дозволяє:

- більш ніж удвічі скоротити тривалість практичних занять, необхідних для початкової підготовки спеціалістів;
- більш ніж у п'ять разів зменшити нормативні річні витрати на вогневу й тактичну підготовку членів екіпажу танка.

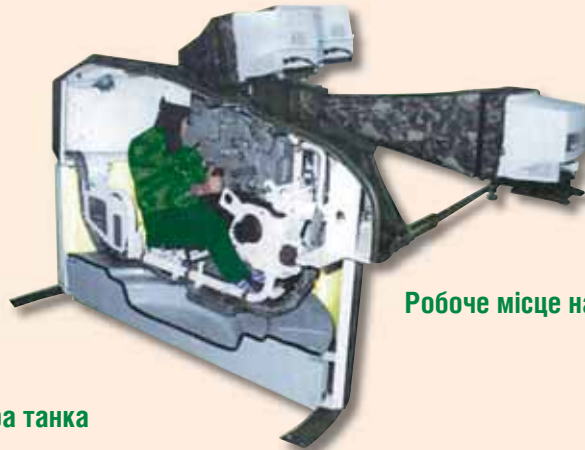

Робоче місце інструктора

Робочі місця тих, хто навчається

Робоче місце командира танка

Робоче місце навідника

РЕЗУЛЬТАТИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2007 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

ПІДГОТОВКА ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ

Таблиця 1. Підготовка органів військового управління

Найменування заходів	Кількість заходів	
	Заплановано на рік	Проведено
Комплексне командно-штабне навчання з оперативного забезпечення та логістики	1	1
Тренування чергових сил з протиповітряної оборони	1	1
Оперативні збори	10	10
Збори керівного складу	3	3
Організаційні збори	1	1
Командно-штабні навчання	2	2
Командно-штабні навчання з військами берегової оборони	1	1
Командно-штабні навчання з територіальної оборони	3	3
Командно-штабні тренування	9	9
Командно-штабні тренування з територіальної оборони	3	3
Комп'ютерне тренування з управління військами (силами)	-	1
Воєнно-економічне мобілізаційне тренування	1	1
Тренування з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій	-	1
РАЗОМ:	35	37

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Таблиця 2. Підготовка органів управління видів Збройних Сил

Найменування заходів	Кількість заходів	
	Заплановано на рік	Проведено
Сухопутні війська		
Командно-штабні навчання на місцевості	8	8
Командно-штабні навчання на картах	3	3
Комп'ютерні командно-штабні навчання	1	1
Повітряні Сили		
Командно-штабні навчання на місцевості	12	12
Командно-штабні навчання на картах	16	16
Командно-штабні тренування	16	16
Військово-Морські Сили		
Командно-штабні навчання на місцевості	4	4
Командно-штабні навчання на картах	5	5
Командно-штабні тренування	7	7

Бойова підготовка підрозділів військ (сил)

Таблиця 3. Сухопутні війська

Найменування заходів	Заплановано на рік		Проведено		% виконання	
	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО
Батальйонні тактичні навчання	8	-	5	-	62,5	-
Ротні тактичні навчання	21	-	8	-	38,1	-
Бойові стрільби взводів	158	-	110	-	69,6	-
Бойові стрільби відділень	470	-	416	-	88,5	-
Стрільби з озброєння танків	108	174	87	135	80,5	77,6
Стрільби з озброєння БМП (БТР)	293	231	136	163	46,4	70,6
Стрільби зі стрілецької зброї	948	586	768	586	81,0	100,0
Водіння танків	48	134	21	35	43,8	26,1
Водіння БМП (БТР)	151	213	45	1	29,8	0,5
Стрибки з парашутом	29241	856	27633	669	94,5	78,2

Таблиця 4. Льотно-тактична підготовка і застосування армійської авіації Сухопутних військ

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання	
Льотно-тактичні навчання ескадрилій	2	3	150,0	
Практичні стрільби по наземних цілях	111	217	195,5	
Середній наліт на один екіпаж	екіпажі ОСШР	80 год.	43 год. 57 хв.	54,5
	екіпажі ОСО	20 год.	20 год. 34 хв.	101,7

Таблиця 5. Льотно-тактична підготовка і застосування авіації Повітряних Сил

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання	
Льотно-тактичні навчання ескадрилій	10	6	60,0	
Стрільби по наземних цілях	413	307	74,3	
Пуски керованих авіаційних ракет	65	92	141,5	
Практичне бомбометання	1087	384	35,3	
Десантування повітряних десантів	320	542	169,4	
Середній наліт на один екіпаж	екіпажі ОСШР	40 год.	43 год. 53 хв.	108,8
	екіпажі ОСО	40 год.	26 год. 01 хв.	65,0

Таблиця 6. Виконання курсів бойової підготовки кораблями (катерами) Військово-Морських Сил

Найменування заходів	Заплановано на рік		Проведено		% виконання	
	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО
Артилерійські стрільби по морських цілях	74	50	52	51	70,3	102,0
Артилерійські стрільби по берегових цілях	30	52	31	7	103,3	13,5
Ракетні стрільби (по морських цілях)	1	1	1	2	100,0	200,0
Мінні вправи	приймка мін	7	6	4	57,1	–
	постановка мін	–	2	–	–	–
Торпедні стрільби	3	3	–	–	–	–
Протичовнові бомбові вправи	6	8	8	9	133,3	112,5
Підривні бойові вправи	31	29	8	7	25,8	24,1
Тральні бойові вправи	1	4	2	8	200,0	200,0
Стрільби ЗРК	9	–	9	–	100,0	–
Середня наплавність кораблів (катерів), діб	26	12	30,3	14	116,5	116,7

Таблиця 7. Льотно-тактична підготовка і застосування морської авіації

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання	
Льотно-тактичні навчання ескадрилій	2	2	100,0	
Практичне бомбометання	20	36	180,0	
Десантування повітряних десантів	28	61	217,9	
Середній наліт на один екіпаж	екіпажі ОСШР	65 год.	27 год. 50 хв.	42,3
	екіпажі ОСО	10 год.	9 год. 50 хв.	95,0

Таблиця 8. Підготовка підрозділів військ берегової оборони Військово-Морських Сил

Найменування заходів	Заплановано на рік		Проведено		% виконання	
	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО
Батальйонні тактичні навчання	1	–	1	–	100,0	–
Ротні тактичні навчання	4	3	4	3	100,0	100,0
Бойові стрільби взводів	8	1	8	1	100,0	100,0
Бойові стрільби відділень	24	18	42	18	175,0	100,0
Стрільби з озброєння танків	–	15	–	–	–	–
Стрільби з озброєння БМП (БТР)	80	56	80	26	100,0	46,4
Стрільби зі стрілецької зброї	100	340	100	329	100,0	96,8
Водіння танків	–	30	–	9	–	30,0
Водіння БМП (БТР)	32	50	34	26	106,3	52,0
Стрибки з парашутом	4 337	–	4 025	–	92,8	–

БАГАТОНАЦІОНАЛЬНІ НАВЧАННЯ ЗА УЧАСТЮ ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2007р.

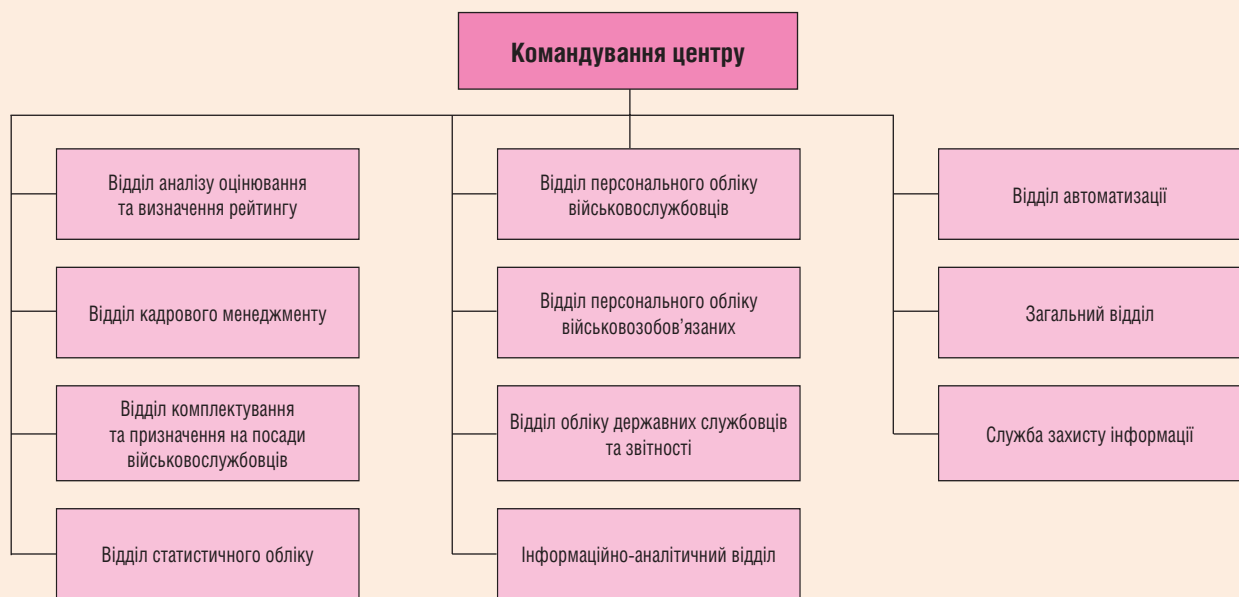
Навчання	Термін проведення	Район проведення	Завдання, що вирішувалися	Озброєння, військова техніка та загальна чисельність сил
НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ АБО ПОБЛИЗУ ЇЇ КОРДОНІВ				
Двостороннє українсько-російське навчання чергових сил протиповітряної оборони (ППО) Збройних Сил України та Військово-повітряних Сил (ВПС) Російської Федерації	19 квітня	Повітряний простір півночі України та південного заходу Росії	Удосконалення взаємодії чергових сил з проти-повітряної оборони під час виконання завдань бойового чергування	Від України – чергові бойові обслуги зі змінами підсилення командного центру Повітряних Сил, командні пункти повітряних командувань “Центр”, “Південь”, тактичної групи “Крим”, а також військових частин ППО; сім екіпажів літаків. Від Росії – чергові бойові обслуги зі змінами підсилення ВПС Російської Федерації
Sea Breeze-2007 Українсько-американське тактичне навчання військово-морських сил (ВМС)	7-22 липня	Україна, порт Одеса, Широколанівський загальновійськовий полігон, акваторія Чорного моря	Злагодження багатонаціонального штабу та підготовка офіцерів до виконання спільних завдань під час миротворчих операцій; відпрацювання взаємодії підрозділів різних держав під час багатонаціональної операції	Від України – понад 400 військовослужбовців, 11 кораблів і суден ВМС, прикордонний сторожовий корабель та патрульний катер Державної прикордонної служби. 583 представника від 15 держав: Австрії, Албанії, Азербайджану, Вірменії, Греції, Грузії, Данії, Канади, Латвії, Македонії, Молдови, Німеччини, США, Туреччини, Румунії; дев'ять військових кораблів.
Rapid Trident-2007 Командно-штабне навчання із залученням військ	8-23 липня	Україна, Київ, Національна академія оборони України	Тренування офіцерів штабів тактичної та оперативної ланок з питань управління багатонаціональним контингентом рівня бригади з використанням сучасних технологій	Від України – 61 військово-службовець. Понад 200 представників від 17 держав: Австрії, Азербайджану, Албанії, Білорусі, Вірменії, Грузії, Канади, Литви, Македонії, Молдови, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Румунії, США, Швеції, Угорщини. <i>Спостерігачі</i> від шести країн: Аргентини, Йорданії, Кореї, Монголії, Словаччини, Узбекистану
Співдружність-2007 Командно-штабне навчання батальйонного рівня	8-10 серпня	Україна, Яворівський загальновійськовий полігон	Злагодження штабу УКРПОЛБАТУ перед черговою ротацією	Від України – 15 військовослужбовців. Від Польщі – 12 військовослужбовців
Cooperative Merlin-2007 Багатонаціональне командно-штабне навчання військово-морських сил з використанням комп'ютерів	11-20 вересня	Україна, Севастополь	Відпрацювання дій з'єднання надводних кораблів під час миротворчих і пошуково-рятувальних операцій	Від України – 10 військовослужбовців
Східний щит-2007 Міжнародне антитерористичне навчання	29-31 жовтня	Україна, Одеса	Відпрацювання взаємоузгоджених антитерористичних дій	Від України – понад 2 000 військовослужбовців, два літаки Ан-26, винищувач Су-27. Понад 80 представників від Азербайджану, Грузії, Молдови, Польщі, Румунії, США
ПОЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ				
Combined Endeavour-2007 Багатонаціональне навчання підрозділів зв'язку	27 квітня - 10 травня	Німеччина, Баумхолдер, військова база Бундесверу “Табір Ауленбах”	Тренування особового складу під час виконання міжнародних процедур із забезпечення зв'язку в межах багатонаціональних операцій	Від України – 23 військовослужбовці. Від країн-учасниць Програми “Партнерство заради миру” – близько 350 військовослужбовців
BLACKSEAFOR-2007 Оперативно-тактичне навчання військово-морських сил держав чорноморського регіону	Перша фаза: 1-14 квітня Друга фаза: 1-24 серпня	Акваторія Чорного моря, порти Росії, Болгарії, Румунії, Туреччини	Підвищення рівня сумісності військово-морських сил держав чорноморського регіону	Від України – корабель управління “Славутич”. Від інших держав – чотири військових кораблі

Навчання	Термін проведення	Район проведення	Завдання, що вирішувалися	Озброєння, військова техніка та загальна чисельність сил
Steadfast Jackpot-2007 Багатонаціональне командно-штабне навчання Сил реагування НАТО/багатонаціональних загально-військових оперативно-тактичних сил	6-13 червня	Італія, Неаполь	Ознайомлення з військовою концепцією підготовки операції з подолання кризової ситуації	Від України – три військовослужбовці
Cooperative Archer-2007 Багатонаціональне навчання військово-повітряних сил держав-членів НАТО та держав-учасниць Програми “Партнерство заради миру” із залученням військ	9-20 липня	Грузія, Тбілісі	Підвищення рівня сумісності під час організації та проведення повітряних операцій	Від України – 22 військовослужбовці, літак Ан-26 “Віта”
Medcer-2007 Багатонаціональне тактичне військово-медичне навчання	29 липня - 11 серпня	Молдова, Кишинів, навчальний польовий тренувальний центр МО Молдови “Бульбочка”	Вивчення методики проведення міжнародних навчань з питань надання медичної допомоги під час багатонаціональних гуманітарних і миротворчих операцій	Від України – 15 військовослужбовців
Південь-2007 Тактичне навчання механізованих підрозділів	10-15 вересня	Молдова, Кишинів, навчальний польовий тренувальний центр МО Молдови “Бульбочка”	Тренування особового складу та командирів ротної (взводної) ланки під час виконання миротворчих завдань у зоні конфлікту	Від України – 28 військовослужбовців окремої механізованої бригади зі штатним озброєнням. Від Молдови – 32 військовослужбовці
Cooperative Longbow-2007 Командно-штабне спільне навчання	7-16 жовтня	Албанія, Тірана	Підвищення рівня сумісності сухопутних і повітряних компонентів; відпрацювання стандартів і процедур НАТО з використанням сучасних технологій	Від України – один військовослужбовець від Сухопутних військ
Тактичне навчання зенітних ракетних військ Повітряних Сил Збройних Сил України з бойовою стрільбою	14-21 жовтня	Росія, полігон “Ашулук”	Злагодження бойових обслуг у складі підрозділу під час виконання завдань з ураження повітряних цілей	Від України – два зенітні ракетні дивізіони Повітряних Сил, озброєні ЗРК С-300
Cooperative Lancer-2007 Багатонаціональне навчання сухопутних військ держав-членів НАТО та держав-учасниць Програми “Партнерство заради миру”	18-28 жовтня	Албанія, Тірана	Практичне відпрацювання дій за стандартними операційними процедурами НАТО	Від України – 18 військовослужбовців
Слов'яни за мир Тактичне навчання механізованих (мото-піхотних) підрозділів збройних сил України та Словаччини	5-9 листопада	Словаччина, полігони “Біла Гора” та “Каменіца над Чірохою”	Тренування особового складу та командирів ротної (взводної) ланки під час виконання миротворчих завдань у зоні конфлікту	Від України – 25 військовослужбовців механізованого взводу зі штатним озброєнням. Від Словаччини – 55 військовослужбовців механізованого взводу та взводу забезпечення
Steadfast John-2007 Командно-штабне навчання Сил реагування НАТО/багатонаціональних загально-військових оперативно-тактичних сил	27 листопада - 14 грудня	Італія, Неаполь	Практичне ознайомлення з порядком роботи штабу Сил реагування НАТО під час планування міжнародної операції з подолання кризової ситуації та розгортання підрозділів за концепцією застосування Сил реагування НАТО	Від України – два військовослужбовці

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Схема 1. Структура кадрових центрів

КАДРОВИЙ ЦЕНТР ЗБРОЙНИХ СИЛ

КАДРОВИЙ ЦЕНТР СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК

Схема 2. Підвищення мотивації громадян України до військової служби за контрактом

Підвищення в 1,5-2 рази розміру грошового забезпечення всіх категорій військовослужбовців

Належне житлове забезпечення

Участь у заходах міжнародного співробітництва та міжнародних миротворчих операціях

Надання можливості безкоштовного отримання вищої військової освіти

Реклама та пропаганда військової служби за контрактом

Підвищення рівня бойової підготовки

Впровадження підготовки сержантського складу Збройних Сил України у вищих навчальних закладах держав-членів НАТО

Запровадження безкоштовного харчування під час несення бойового чергування, варті, добового наряду, у таборах і навчальних центрах

Покращення рівня речового забезпечення

Схема 3. Паспорт військової посади

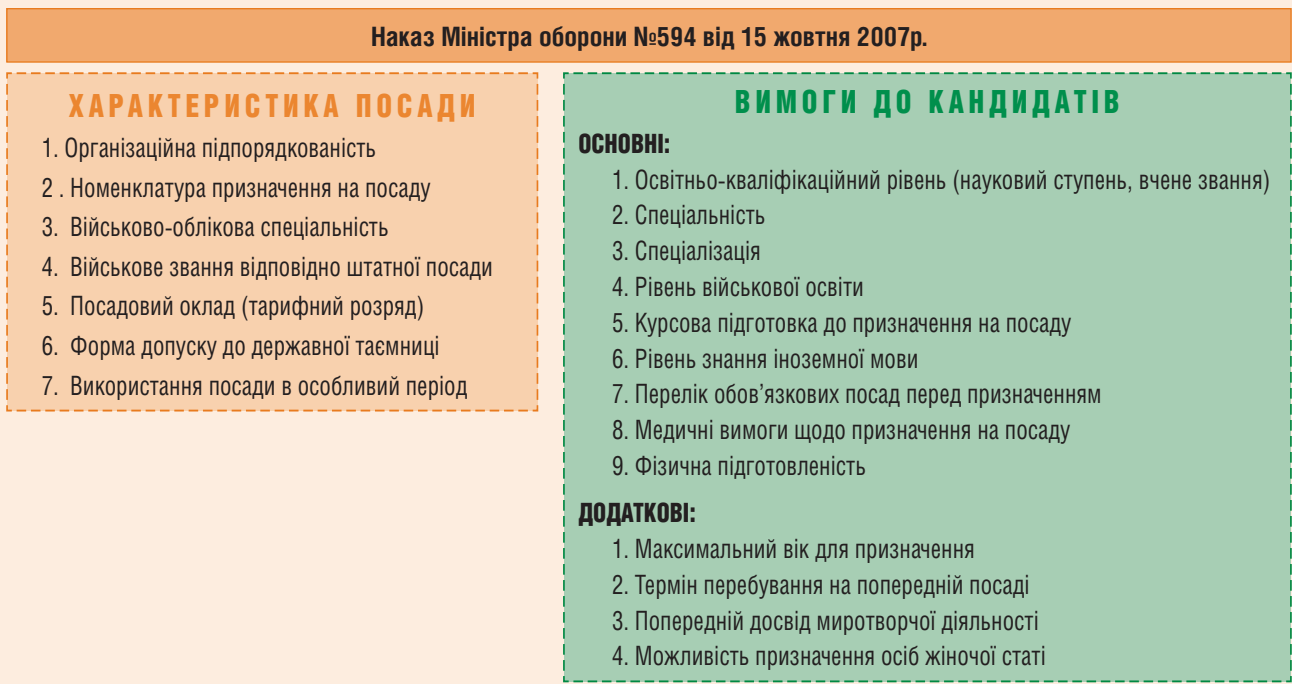
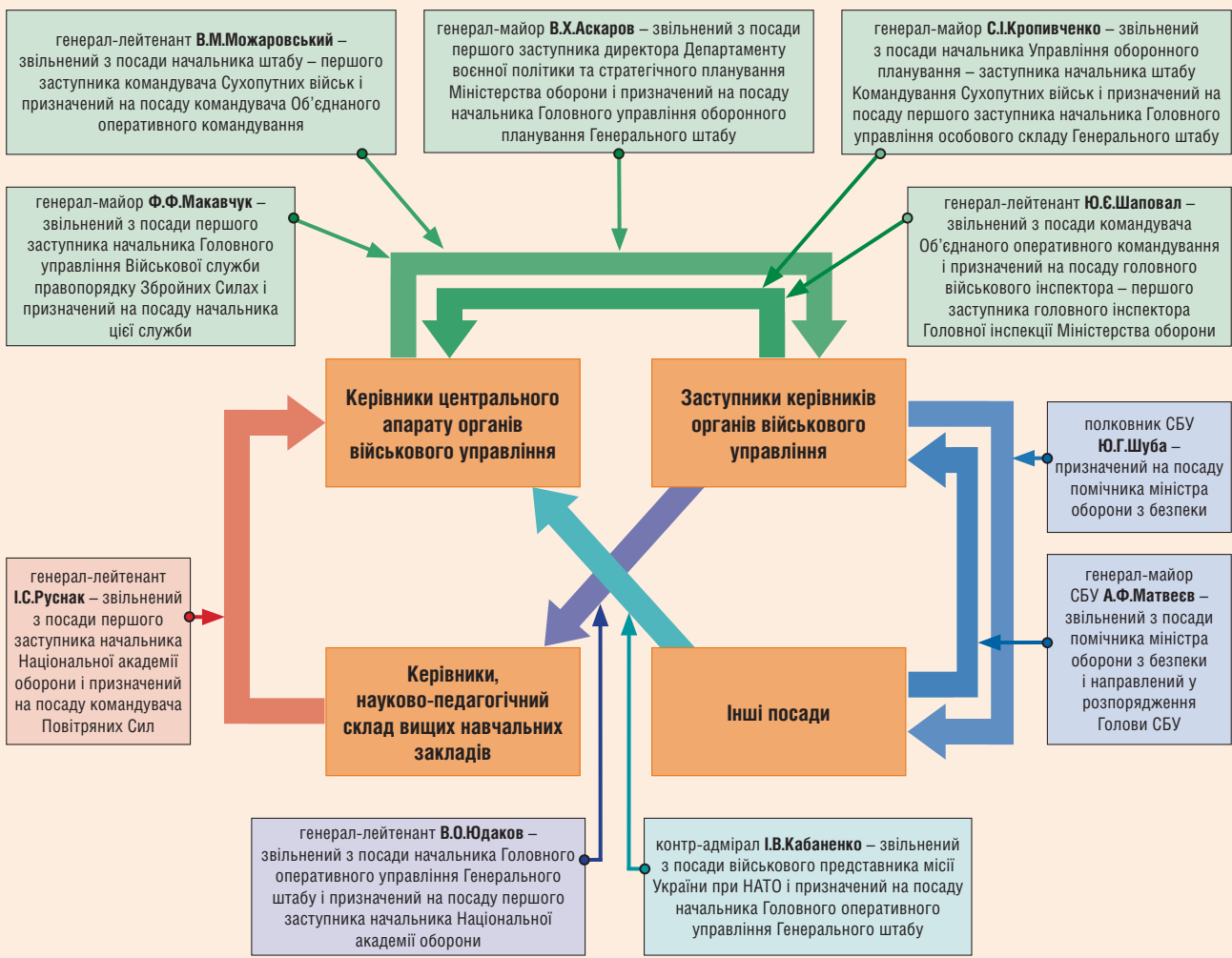

Схема 4. Ротація офіцерів на вищих ланках управління

ЗМІСТ

Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України про стабільність оборонної політики держави	3
Вступне слово Міністра оборони України	5
Розділ 1	
Підсумки розвитку Збройних Сил України у 2007р.....	7
Розділ 2	
Рік удосконалення оперативного та матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил, підвищення рівня безпеки військ (сил) і вибухопожежобезпеки арсеналів, баз і складів	19
Розділ 3	
Удосконалення системи управління Збройними Силами та їх структури	31
Розділ 4	
Підготовка військ (сил).....	39
Розділ 5	
Перехід до професійних Збройних Сил	47
Розділ 6	
Соціальні гарантії – складова професіоналізації Збройних Сил.....	61
Розділ 7	
Новий формат відносин армії і суспільства	71
Розділ 8	
Міжнародне співробітництво, миротворча діяльність, контроль над озброєннями	81
Заключна частина	91
Відомості про керівний склад Міністерства оборони, Генерального Штабу та видів Збройних Сил України.....	92
Додатки	101

**БІЛА КНИГА
2007**

ОБОРОННА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Міністерство оборони України, 2008

Дизайн і макет СПД Москаленко О.М., 2008

Наклад 21500 прим.
